

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ
ҚАРОРИ**

**ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯСИ ВА ТАБИЙ ГАЗДАН ФОЙДАЛАНИШ ТАРТИБИНИ
ТАКОМИЛЛАШТИРИШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА**

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Электр энергияси ва табиий газ етказиб бериш ҳамда истеъмол қилиш соҳасида тўлов интизомини янада мустаҳкамлаш, шунингдек ижро иши юритиш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2017 йил 29 майдаги ПФ-5059-сон **Фармони**га ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюроси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида» 2017 йил 30 майдаги ПК-3016-сон **қарорига** мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қуйидагилар:

Электр энергиясидан фойдаланиш қоидалари **1-иловага** мувофиқ;

Табиий газдан фойдаланиш қоидалари **2-иловага** мувофиқ тасдиқлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

маиший истеъмолчиларга электр энергияси ва табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш замонавий ускуналарини харид қилиш, ўрнатиш, рўйхатдан ўтказиш, даврий давлат қиёслови ва пломбалаш тегишли равишда ҳудудий электр тармоқлари корхоналари ва газ таъминоти ташкилотлари маблағлари ҳисобидан амалга оширилади;

маиший истеъмолчиларнинг электр энергияси ва табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш ускуналарининг даврий давлат қиёсловидан ўз вақтида ва сифатли ўтказилишини ташкил қилиш бўйича жавобгарлик тегишли равишда ҳудудий электр тармоқлари корхоналари ва газ таъминоти ташкилотларига юклатилади;

тадбиркорлик субъектларини электр ва газ тармоқларига фойдаланишга тайёр ҳолда улаш уларнинг хоҳишига кўра амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

3. «Ўзбекнефтгаз» АЖ, «Ўзтрансгаз» АЖ, «Ўзбекэнерго» АЖ, «Ўздавнефтгазинспекция» ДИ ва «Ўздавэнергоназорат» ДИ Ўзбекистон Миллий телерадиокомпанияси, Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари билан биргаликда ушбу қарор билан тасдиқланган электр энергияси ва табиий газдан фойдаланиш қоидаларининг оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини ташкил этсин.

(3-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 3 июндаги 457-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.06.2019 й., 09/19/457/3235-сон)

4. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги «Ўзбекэнерго» АЖ билан биргаликда ушбу қарор билан тасдиқланган Электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларига мувофиқ истеъмолчиларнинг тариф гуруҳлари оптималлашувини ҳисобга олган ҳолда, электр энергияси учун янги тарифларни бир ой муддатда тасдиқласин.

5. Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг **3-иловага** мувофиқ айрим қарорлари ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

6. «Ўздавнефтгазинспекция» ДИ, «Ўздавэнергоназорат» ДИ «Ўзбекнефтгаз» АЖ, «Ўзтрансгаз» АЖ, «Ўзбекэнерго» АЖ, манфаатдор вазирлик ва идоралар билан биргаликда ўзлари қабул қилган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни бир ой муддатда ушбу қарорга мувофиқлаштирсинлар.

7. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари — «Ўзбекнефтгаз» АЖ бошқаруви раиси А.С. Султанов, «Ўзбекэнерго» АЖ бошқаруви раиси У.М. Мустафоев, «Ўзтрансгаз» АЖ бошқаруви раиси А.С. Мустафаев, «Ўздавнефтгазинспекция» ДИ бошлиғи Н.Т. Агзамов ва «Ўздавэнергоназорат» ДИ бошлиғи Д.О. Исакулов зиммасига юклансин.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири А. АРИПОВ

Тошкент ш.,
2018 йил 12 январь,
22-сон

Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 12 январдаги 22-сон қарорига
1-ИЛОВА

Электр энергиясидан фойдаланиш

ҚОИДАЛАРИ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қоидалар Ўзбекистон Республикасининг Фуқаролик кодексига, «Электр энергетика тўғрисида», «Энергиядан оқилона фойдаланиш тўғрисида», «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида», «Табиий монополиялар тўғрисида», «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қонунларига ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ электр энергиясини етказиб бериш ҳамда истеъмол қилиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солиди.

2. Ушбу Қоидалар ҳудудий электр тармоқлари корхоналари, электр энергия истеъмолчилари, истеъмолчилардан электр энергияси учун тўловни йиғиш функциясини бажарувчи хусусий операторлар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюроси (кейинги ўринларда Бюро деб аталади) томонидан бажариш учун мажбурий ҳисобланади.

3. Ушбу Қоидаларда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

энергия таъминоти бўйича авария брони — истеъмолчилар фаолияти қисман ёки тўлиқ тўхтатилган ҳолда ускуналарни сақлаш, инсонлар ҳаётининг хавфсизлигини таъминлаш, авария ва қўриқлаш ёритгичлари, шамоллатиш, сув ҳайдаш, сув таъминоти, иситиш, ёнғин хавфсизлиги воситалари учун зарур бўлган электр қувватининг энг кам миқдордаги даражаси ёки электр энергияси ҳажми;

авария режими — электр энергетика объектларининг ишлаш технологик параметрларининг ягона электр энергетика тизими ишончли ишлашининг издан чиқишига ва истеъмолчиларга электр энергиясини етказиб бериш чекланишига олиб келиши мумкин бўлган йўл қўйиб бўлмайдиган тарзда четга чиқиши;

блок-станциялар — истеъмолчиларнинг ягона электр энергетика тизимига бевосита ёки истеъмолчилар тармоғи орқали уланган ҳамда оператив-диспетчерлик бошқаруви тизимига кирадиган электр станциялари;

электр тармоғининг баланс бўйича мансублик чегараси — электр тармоғининг баланс бўйича мансублиги билан аниқланадиган, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи ўртасидаги электр тармоғининг бўлиниш нуқтаси;

электр таъминоти шартномаси — ҳудудий электр тармоқлари корхонасига истеъмолчида керакли ускуналар ва электр энергияси истеъмолини ҳисобга олиш приборлари мавжуд бўлган тақдирда, унга электр тармоғи орқали электр энергияси етказиб бериш мажбуриятини юклайдиган, истеъмолчига эса электр энергияси ҳақини тўлаш, шунингдек, электр энергияси истеъмолининг шартномада назарда тутилган режимга риоя қилиш, ўз тасарруфида бўлган электр тармоқларини эксплуатация қилиш хавфсизлигини ҳамда электр энергияси истеъмоли билан боғлиқ бўлган ўзи фойдаланадиган ускуналар ва асбобларнинг соз ҳолатда бўлишини таъминлашга доир чора-тадбирларни бажариш мажбуриятини юклайдиган битим;

электр энергияси (қуввати) истеъмолининг шартномадаги миқдори — электр таъминоти шартномасида белгиланган ва тегишли ҳисоб-китоб даврида техник шартларга кўра рухсат этилган қувват, электр қурилмаларидан фойдаланилган иш соатлар сони ва иш

кунлар микдорларидан келиб чиққан ҳолда ҳисобланган электр энергияси (актив, реактив) микдори;

ягона электр энергетика тизими — электр энергияси ишлаб чиқарувчи, магистрал электр тармоқлари, ҳудудий электр тармоқлари ва уларни тезкор-диспетчерлик бошқариш корхоналари;

электр энергияси сифати — электр энергияси параметрларининг давлат стандартлари бўйича белгиланган талабларга мувофиқлиги;

электр энергиясини ҳисобга олишни назорат қилиш асбоби — назорат қилиш учун фойдаланиладиган ва кўрсаткичлари асосида алоҳида цехлар, технологик линиялар, кўп энергия сарфлайдиган ускуналар ва бошқа ускуналарнинг электр энергияси сарфини аниқлаш имконини берадиган ҳисоблаш асбоби;

етарли микдорда етказиб берилмаган электр энергияси (кам етказиб бериш) — энергия таъминотидаги танаффус, шу жумладан узиб қўйиш ва чеклаш вақтида истеъмолчи тўлиқ олмаган электр энергияси микдори;

электр тармоғи хўжалиги объектлари — электр энергиясини узатиш ва етказиб беришни амалга ошириш учун мўлжалланган электр энергияси узатиш линиялари, трансформатор подстанциялари, тақсимлаш пунктлари;

чеклаш — шартномада назарда тутилган тадбирларни амалга ошириш оқибатида муайян вақт оралиғи давомида, шунингдек, ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг электр тармоқларида форс-мажор ҳолатлар туфайли пайдо бўлган авария режимлари вақтида истеъмолчига шартномада белгиланган электр энергиясини етказиб бериш микдорининг камайиши;

электр энергияси таъминотидаги танаффус (узиб қўйиш) — истеъмолчига электр энергияси етказиб беришни тўхтатиш, автоматика қурилмаларининг муваффақиятли ишлаши туфайли ёки электр энергияси истеъмол қилишнинг чекланишига олиб келмайдиган, бир вақтнинг ўзида бир нечта линиялар бўйича электр энергияси олувчи истеъмолчилар учун битта ёки бир нечта электр энергияси етказиб бериш линияларининг узиб қўйилиши туфайли содир бўладиган танаффуслар бундан мустасно;

режали узиб қўйиш — агар электр таъминоти шартномасида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг электр қурилмаларини режали-огоҳлантириш таъмирлаш жадвали бўйича таъмирлаш ёки профилактика қилиш даврида истеъмолчиларни олдиндан (камида 3 сутка олдин) огоҳлантирган ҳолда истеъмолчига электр энергияси беришни тўлиқ ёки қисман тўхтатиш;

тўлов ҳужжати — тўлов тизимининг қоидалари билан белгиланган таркибга, реквизитлар форматига эга бўлган ҳамда электрон тўловни амалга ошириш учун зарур ахборотни ўз ичига олган, электрон рақамли имзо билан тасдиқланган тўлов талабномаси, тўлов топшириқномаси ёки электрон тўлов ҳужжати бўлиб, унинг асосида ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг ҳисоб-китоб рақамига пул маблағлари ўтказилади, шунингдек, тўловни нақд пулда тўлаш имконини берадиган билдиришнома. Электрон тўлов ҳужжатлари орқали нақд пулсиз ҳисоб-китобларни амалга оширишда уларнинг электрон тўловни амалга ошириш учун зарур реквизитларни сақлаган ҳолда қоғоздаги шакли ҳам таъминланиши керак;

электр энергияси истеъмолчиси (истеъмолчи) — электр таъминоти шартномасига мувофиқ ишлаб чиқариш ва (ёки) маиший эҳтиёжлар учун электр энергиясидан фойдаланувчи юридик ёки жисмоний шахс;

ҳудудий электр тармоқлари корхонаси — вилоят, шаҳар, иқтисодий зона (саноат зонаси) доирасида электр таъминоти шартномаси асосида истеъмолчиларга электр энергиясини сотиш ва тақсимлаш ҳуқуқига эга бўлган юридик шахс;

электр энергиясини қабул қилгич (электр қабул қилгич) — электр энергиясини қабул қилиш ва ундан фойдаланиш учун мўлжалланган қурилма ёки асбоб;

истеъмолчининг уланган қуввати — истеъмолчининг электр энергиясини (бевосита электр қабул қилгичларни таъминлайдиган) ишчи кучланишга айлантирувчи трансформаторларининг ва 1000 В дан юқори кучланишли электр двигателларининг электр

тармоқларига уланган жами қуввати. Истеъмолчиларнинг электр қурилмалари тармоқ трансформаторлардан ёки ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг паст кучланишли тармоқларидан таъминланганда, истеъмолчининг уланган қуввати учун фойдаланишга рухсат этилган қувват қабул қилинади, унинг миқдори ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан белгиланади ҳамда электр таъминоти шартномасида кўрсатилади;

ҳисоб-китоб даври — электр энергияси истеъмолининг сарфи (ҳажми) аниқланиши, истеъмол қилинган электр энергияси учун истеъмолчи ва ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ўртасида ўзаро ҳисоб-китоб қилиниши керак бўлган вақт даври (ой);

Электр энергиясини ҳисобга олиш прибори — электр энергияси сарфини ҳисобга олиш прибори (кейинги ўринларда ҳисобга олиш прибори деб аталади) бўлиб, истеъмол қилинган электр энергиясининг ҳақ тўланиши лозим бўлган ҳажми унинг кўрсаткичлари асосида аниқланади;

тизим оператори — ягона электр энергетика тизими, магистрал электр тармоқлари фаолиятининг технологик режимини тезкор-диспетчерлик бошқарувини, шунингдек, унинг бошқа давлатлар электр энергетика тизимлари билан ўзаро ҳамкорлигини таъминловчи ваколатли тузилма;

субистеъмолчи — ҳудудий электр тармоқлари корхонаси розилиги билан бошқа истеъмолчининг электр тармоқларига бевосита уланган ва у билан электр таъминоти юзасидан шартнома тузган истеъмолчи. Электр энергияси субистеъмолчига берилганда, истеъмолчи мазкур Қоидаларга риоя қилиш бўйича жавобгар бўлади;

электр таъминотининг технологик брони — технологик жараёни, ишлаб чиқариш циклини тугаллаш учун зарур бўлган электр энергияси ёки қуввати ҳажми;

ҳисобга олиш нуқтаси — электр таъминоти схемасидаги нуқта, унда ўлчаш асбоби (ёки ҳисобга олиш тизими) ёрдамида электр энергияси сарфининг ҳажми аниқланади;

электр таъминоти корхонаси — ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг туман, шаҳар, иқтисодий зона (саноат зонаси) доирасида электр энергиясини тақсимлаш ва сотишни амалга оширувчи бўлинмаси;

электр қурилмаси — электр энергиясини ишлаб чиқариш, трансформация қилиш, узатиш, тақсимлаш ҳамда уни энергиянинг бошқа турига айлантириш учун мўлжалланган машиналар, аппаратлар, электр узатиш линиялари ва ёрдамчи ускуналар йиғиндиси (улар ўрнатилган иншоотлар ва биналар билан бирга);

электр энергиясини ҳисобга олишни назорат қилиш асбобини улаш схемасини текшириш (текшириш) — Бюро ва (ёки) ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг ходими томонидан истеъмолчининг инструментал усул билан электр энергияси истеъмолини ҳисобга олишни назорат қилиш асбоби ва ўлчов трансформаторларининг уланиш схемаси тўғрилигини текшириш ҳамда бир вақтнинг ўзида белгиланган намунадаги далолатнома расмийлаштирилиб, кейинчалик уни ахборот дастурий комплексининг тегишли реестрига киритиш;

кўрсаткичларни назорат тартибида текшириш (айланиб чиқиш) — Бюронинг ваколатли шахси томонидан электр энергиясини ҳисобга олишни ҳисоб-китоб қилиш асбобларидан электр энергиясининг ҳақиқий сарфи кўрсаткичларини олиш ва электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари, ўлчов трансформаторлари, уларнинг улаш схемалари ва ўрнатилган пломбаларнинг бутлигини кўздан кечириш;

реактив энергиянинг иқтисодий қиймати — реактив энергиянинг энг мақбул қиймати бўлиб, унинг ошиб кетиши электр энергия сифатининг ёмонлашувига ва электр таъминоти корхонаси тармоқларида энергия йўқотиш ортишига олиб келади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

маиший истеъмолчилар — электр энергиясидан маиший эҳтиёжлар учун фойдаланувчи аҳоли (уй эгаллиги/квартиралар хоналари ва ҳудудини ёритиш, электр-маиший ва бошқа асбоблардан фойдаланиш, овқат тайёрлаш, иситиш ва иссиқ сув таъминоти).

(3-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

4. Истеъмол қилинган электр энергиясини ҳисобга олиш учун «Ўзстандарт» агентлиги ёки Ўзбекистон Республикасининг ўлчов воситаси турини тасдиқлаш тўғрисидаги сертификатига эга бўлган ҳудудий бўлинмалар томонидан рўйхатдан ўтказилган Электр энергиясини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимига (ЭХНАТ) мос келадиган ҳисобга олиш асбоблари қўлланилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Бюро истеъмолчилар билан биргаликда истеъмол қилинган электр энергиясининг амалдаги миқдорини аниқлаш учун улардаги электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари (маиший истеъмолчилардан ташқари) кўрсаткичларини ҳар ойда ёзиб олиши ва зарур бўлганда электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини улаш схемасини текшириб кўриши керак. Истеъмолчи томонидан электр энергияси сарфи тўғрисида ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва Бюрога белгиланган шакл бўйича ўз қўли билан, факсимил, электрон ёки почта алоқаси орқали тақдим этилган ҳисобот юридик шахслар ҳамда тадбиркорлик фаолиятини амалга оширувчи жисмоний шахслар учун истеъмол қилинган электр энергиясининг амалдаги ҳажмини аниқлаш учун асос бўлиб хизмат қилади.

(4-банднинг иккинчи хатбоши Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

ЭХНАТнинг жорий этилиши муносабати билан истеъмолчиларнинг ҳисобга олиш асбобларидаги кўрсаткичлар автоматлаштирилган тизимнинг техник параметрларига мувофиқ, бироқ бир ойда камида бир марта ёки истеъмолчининг буюртмаси бўйича ёзиб олинади.

Ҳудудий электр тармоқлари корхоналари шахсий ҳисобрақам ва ҳисобга олиш асбобларининг ҳолати ҳақида батафсил маълумотлар доимий асосда шакллантирилишини ва идоралараро электрон ҳамкорлик қилиш тизимига реал вақт режимида юборилишини таъминлайди.

5. Истеъмолчи ўзига тегишли электр тармоқларига кучланиши 1000 В гача бўлган кўшимча электр қурилмаларини рухсат этилган кувват миқдори даражасида улаши мумкин (электр энергиясини иситиш ва иссиқ сув таъминоти учун қўллашдан ташқари).

Олдинги таҳрирга қаранг.

6. Электр энергиясини ишлаб чиқариш, узатиш, истеъмол қилиш соҳасидаги меъёрлар ва қоидаларга риоя қилиниши юзасидан давлат назорати қонун ҳужжатларига мувофиқ «Ўзэнергоинспекция» томонидан амалга оширилади.

(6-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

7. Электр энергиясининг исроф қилиб сарфланиши ва истеъмолчи электр қурилмаларининг авария хавфини туғдирадиган ёки одамлар ҳаётига хавф соладиган қоникарсиз техник ҳолати аниқланганда, «Ўзэнергоинспекция» электр энергияси етказиб беришни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда тўхтатиб қўйиш ҳуқуқига эга.

«Ўзэнергоинспекция» томонидан истеъмолчида энергиядан нооқилона фойдаланганлик, электр энергиясини тежаш бўйича ташкилий-техник тадбирларни бажармаслик ҳолатлари аниқланган тақдирда (имзоланган далолатномага мувофиқ), ҳудудий электр тармоқлари корхонаси электр энергиясидан нооқилона фойдаланиш бўйича аниқланган ҳолатлардан келиб чиққан ҳолда энергия истеъмолининг шартномадаги миқдорини камайтиришга ҳақлидир.

(7-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

8. Худудий электр тармоқлари корхоналарига электр тармоғи хўжалиги объектларидаги аварияларнинг олдини олиш ва бартараф этиш ёки одамлар хавфсизлигини таъминлаш ишлари билан боғлиқ кечиктириб бўлмайдиган чора-тадбирларни амалга ошириш зарур бўлганда, истеъмолчи билан келишмасдан ва уни огоҳлантирмасдан, бироқ уни дарҳол хабардор қилган ҳолда электр энергиясини узатишни узиб қўйиш ёки чеклашга рухсат этилади.

9. Объектнинг электр таъминоти лойиҳасида кўзда тутилган ўзаро захираланувчи манбаларни автоматик ишга тушириш ёки асосий манбани қайта автоматик тиклаш вақтида электр энергиясининг узиб қўйилиши (сабабларидан қатъи назар) электр таъминотида танаффус деб ҳисобланмайди.

10. Ваколатли давлат органлари махсус қоидалар бўйича фойдаланиладиган электр қурилмаларини қонун ҳужжатларига мувофиқ энергетика назоратидан ўтказилади.

11. Давлат энергетика назоратининг амалга оширилиши истеъмолчиларни фойдаланилаётган электр тармоқлари, асбоблар ва ускуналарнинг зарур техник ҳолати ва хавфсизлиги таъминланиши, электр энергияси истеъмолининг белгиланган режимга риоя этилиши учун жавобгарликдан, шунингдек, электр энергиясидан фойдаланиш пайтида пайдо бўладиган авариялар, ёнғинлар, электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларининг носозликлари ва бошқа қоида бузарликлар тўғрисида худудий электр тармоқлари ташкилотларини дарҳол хабардор қилиш мажбуриятидан озод қилмайди.

12. Электр тармоқлари, асбоблар ва ускуналарнинг техник ҳолатига ва уларни эксплуатация қилишга қўйиладиган талаблар, шунингдек, уларга риоя этилишини назорат қилиш тартиби электр энергетика соҳасидаги қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

2-боб. Электр энергиясига бўлган эҳтиёж прогнозини шакллантириш тартиби

Олдинги таҳрирга қаранг.

(13-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

14. Республикада электр энергияси истеъмолининг прогнози худудий электр тармоқлари корхоналари томонидан иқтисодий ривожланиш, аҳоли сонининг ўсиши ва уй-жой қурилишини ҳисобга олган ҳолда ҳар бир истеъмолчи билан тузилган электр таъминоти шартномаларида кўрсатилган эҳтиёж миқдорлари асосида аниқланади.

(14-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

15. Электр энергетика объектларининг ички тармоқ электр энергияси истеъмолининг прогнози (корхоналарнинг электр энергияси ишлаб чиқариш бўйича ўзининг ва ишлаб чиқариш эҳтиёжлари, белгиланган тартибда тасдиқланган электр энергиясини электр тармоғи хўжалиги объектларига узатиш бўйича электр энергиясининг технологик сарфи) ҳар йили 1 октябргача умумлаштирилади ҳамда келгуси йил учун электр энергияси ишлаб чиқариш ва истеъмол қилиш баланси таркибига киритилади.

16. Электр энергиясини ишлаб чиқарувчи корхона ҳар йили 1 октябргача «Ўзбекэнерго» АЖга келгуси йилга электр энергияси ишлаб чиқариш бўйича мавжуд кувват ва прогноз тўғрисида маълум қилади.

17. «Ўзбекэнерго» АЖ чораклар бўйича бўлиб чиққан ҳолда, келгуси йилги электр энергияси эҳтиёжининг прогнозини шакллантиради ва жорий йилнинг 15 октябргача уни Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлигига тақдим этади, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган электр энергияси ишлаб чиқариш ва истеъмол қилиш балансига мувофиқ, электр энергиясининг кўриб чиқиладиган йил

учун чоракларга бўлинган йиллик ресурсларини белгиланган муддатда ҳудудий электр тармоқлари корхоналарига етказди.

3-боб. Электр таъминоти шартномасини тузиш

18. Электр энергияси бир вақтнинг ўзида ишлаб чиқарилиши ва истеъмол қилиниши билан тавсифланадиган алоҳида товар тури сифатида, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва энергия қурилмалари шу ташкилот тармоғига бевосита уланган истеъмолчи ўртасида тузилган электр таъминоти шартномаси асосида мазкур Қоидаларга мувофиқ етказиб берилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Юридик шахснинг номи ўзгарганда ёки электр қурилмалар мулкдори алмашганда истеъмол қилинадиган қувват ва (ёки) электр таъминотининг ишончлилик тоифаси ўзгармаса, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи — электр қурилмаларининг ҳуқуқий вориси ўртасида электр таъминоти шартномаси оммавий оферта асосида электр таъминоти шартномасини келишиш (қабул қилиш) ва уни ахборот-коммуникация тизимлари орқали янги мулкдор томонидан тасдиқлаш йўли билан тузилади.

(18-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

19. Ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи ўртасидаги электр таъминоти шартномаси электр таъминотининг намунавий шартномасига мувофиқ тайёрланган шаклда тузилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Электр таъминотининг намунавий шартномаси «Ҳудудий электр тармоқлари» АЖ томонидан ишлаб чиқилади ва Бюро, «Ўзэнергоинспекция» ҳамда Ўзбекистон Республикаси Монополияга қарши курашиш қўмитаси билан келишилган ҳолда тасдиқланади.

(19-банднинг иккинчи хатбоши Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

20. Электр таъминоти шартномаси 2 нусхада тузилади. Бир нусхаси истеъмолчига тақдим этилади, иккинчиси ҳудудий электр тармоқлари корхонасида қолади.

21. Субистеъмолчилар истеъмолчилар билан электр таъминоти шартномасини ҳудудий электр тармоқлари корхоналари розилигига асосан тузади.

22. Субистеъмолчиларга ўз тармоқлари орқали электр энергиясини етказиб берувчи истеъмолчилар субистеъмолчиларнинг электр энергияси истеъмолини ҳисобга олган ҳолда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан электр энергиясининг умумий (жами) миқдори бўйича электр таъминоти шартномасини тузади.

4-боб. Истеъмолчиларни электр тармоқларига улаш учун ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби

23. Электр энергияси истеъмолчилари, шу жумладан хусусий уй-жойларда яшовчилар, объектларни лойиҳалаштириш ва ишга туширишдан аввал электр қурилмаларининг янги ёки қўшимча қувватларини ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг электр тармоқларига улаш учун техник шартларни олишга мажбурдирлар.

Техник шартларсиз электр қурилмаларнинг электр таъминотини лойиҳалаштириш, қурилиш-монтаж ишларини амалга ошириш ва ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг электр тармоқларига улаш тақиқланади.

Ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг электр тармоқларига уланиш учун техник шартларнинг бажарилиши барча истеъмолчилар, лойиҳалаш, қурилиш-монтаж ва ишга тушириш-созлаш ташкилотлари учун мажбурий ҳисобланади.

24. Кучланиши 1000 В ва ундан юкори бўлган трансформаторлар ёки двигателларнинг янги ёки қўшимча қувватларини улаш, ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг тармоқ трансформаторларига паст кучланишли қурилмаларнинг янги қувватини улаш ёки уларнинг рухсат берилган қувватини ошириш учун техник шартлар ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан истеъмолчи-буюртмачидан (курувчидан) ёки унинг топшириғи бўйича бош лойиҳалаш ташкилотидан буюртма олингандан сўнг бир ой муддатда белгиланган тартибда берилади.

Олдинги тахрирга қаранг.

Тадбиркорлик субъектларига техник шартлар Давлат хизматлари марказлари томонидан қонунчиликда белгиланган тартибда берилади. Бунда истеъмолчиларнинг хошишига кўра, уларни электр тармоқларига «тайёр ҳолда» улаш мумкин.

(24-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 6 июндаги 428-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 07.06.2018 й., 09/18/428/1337-сон)

Истеъмолчилар учун техник шартлар тўлов ундирмасдан берилади.

25. Истеъмолчи техник шартларни олиш бўйича буюртманомада лойиҳалаштирилаётган объектни тавсифловчи қуйидаги маълумотларни қисқача шаклда кўрсатади: юклама миқдори, истеъмолчининг электр таъминоти ишончилиги бўйича тоифаси, жойлашган жойи (аҳоли пункти билан боғлиқ картография материали), объектни лойиҳалаштириш ва қуриш муддатлари.

26. Электр қурилмаларнинг қўшимча қуввати улаганда, захира электр таъминотини талаб этадиган тоифага ўтиш муносабати билан электр қурилмаларининг электр таъминоти ишончилиги бўйича тоифаси ўзгарганда ҳамда ташқи электр таъминоти схемаси ўзгарган тақдирда, истеъмолчи қўшимча техник шартлар олишга мажбурдир.

Белгиланган қувват техник шартлар ва электр таъминоти шартномасида белгиланган миқдордан ошириб юборилганда, Бюро ёки унинг талабномасига кўра ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан қўшимча уланган қувват узиб қўйилади.

Бунда истеъмолчи томонидан истеъмол қилишга рухсат этилган қувватнинг оширилиши туфайли авария ҳолати юзага келганда ва/ёки ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг электр тармоғи хўжалиги объектларига зарар етказилганда, истеъмолчидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда етказилган ҳақиқий зарар суммаси ҳам ундирилади.

Олдинги тахрирга қаранг.

27. Электр қурилмалари истеъмолчининг электр тармоқларидан қувват оладиган субистеъмолчилар техник шартларни ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг рухсати билан истеъмолчилардан олади ва электр таъминоти лойиҳасини «Ўзэнергоинспекция» ва истеъмолчи билан келишади.

(27-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Агар, субистеъмолчининг юкламаси ортиши сабабли истеъмолчининг ташқи электр таъминоти схемасини ўзгартириш ёки ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан тузилган электр таъминоти шартномасида қайд этилган трансформаторлар ва юкори вольтли двигателлар қувватини кўпайтириш талаб этилса, истеъмолчи юкламани кўпайтириш бўйича техник шартларни ҳудудий электр тармоқлари корхонасидан олади.

28. Объектни ҳудудий электр тармоқларига улашнинг техник шартлари энг яқин электр тармоқ хўжалиги объектлари томонидан уларнинг бандлик даражаси ҳисобга олинган ҳолда берилади ва ушбу шартларда қуйидагилар кўрсатилади:

электр қурилмаларнинг истеъмол қилишга рухсат этилган ҳамда қайтадан уланадиган ва/ёки қўшимча ҳисоблаб чиқилган қуввати;

улаиш нуктаси (подстанция, электр станцияси ёки электр энергиясини узатиш линияси), объектни таъминловчи ҳаво ва кабель линиялари ташкил этиладиган кучланиш,

алоҳида ҳолатларда ташқи электр энергияси таъминоти схемаси вариантларини ишлаб чиқиш зарурати кўрсатилади;

янги истеъмолчининг уланиши туфайли мавжуд тармоқни кучайтириш бўйича асосланган талаблар (симлар кесимларини ошириш, трансформаторлар қувватини алмаштириш ёки кўпайтириш, захира ячейкалари барпо этиш ва шу кабилар);

кисқа туташиб тоқларининг ҳисобланган миқдори, релели ҳимоя, автоматика, алоқа, изоляция ва ўта кучланишдан ҳимояга қўйиладиган талаблар;

50 кВт ва ундан юқори истеъмол қилишга рухсат этилган истеъмолчилар учун реактив қувват ўрнини тўлдиришга қўйиладиган талаблар;

электр энергиясини ҳисобга олиш бўйича қўйиладиган талаблар;

давлат стандартларига мувофиқ ток қабул қилгичлар ёнида барқарорлаштирувчи қурилмалар ва электр энергияси сифатини назорат қилувчи асбоблар ўрнатилишига қўйиладиган талаблар;

истеъмолчи юкламаси суткалик жадвалини тартибга солиш бўйича талаблар;

электр қурилмаларининг намунавий лойиҳаларини қўллаш бўйича тавсиялар;

истеъмолчининг ҳудудий электр тармоқлари таъминловчи линиялари уланадиган электр қурилмаларига қўйиладиган ўзига хос талаблар (ягона электр энергетика тизимида қувват танқислиги пайдо бўлганда бундай ток қабул қилгичларнинг электр таъминотини сақлаш мақсадида захира энергия манбаининг, кучланиш бериладиган жойларни автоматик ҳимоя қилишнинг зарурлиги, таъминловчи линияларнинг параллель ишлашига йўл қўйилиши, айрим захира таъминловчи линияларга юкламаларни ажратиш ва бошқалар);

корхона, бино, иншоотлар лойиҳасида (ишчи лойиҳасида) электр қурилмаларини эксплуатация қилишни ташкил этиш бўйича лойиҳа ечимларини ишлаб чиқиш тўғрисидаги талаблар;

истеъмолчи тармоғига уланадиган субистеъмолчилар рўйхати (уларнинг юкламалари ва электр энергияси истеъмоли тўғрисидаги асосий истиқбол маълумотларини кўрсатган ҳолда);

ишларни лойиҳалаш ва бажаришнинг амалдаги меъёрларини ҳисобга олган ҳолда, техник шартларнинг белгиланган амал қилиш муддати.

Олдинги таҳрирга қаранг.

29. Корхоналар, бинолар, иншоотлар, уларнинг навбатлари ёки алоҳида ишлаб чиқаришларнинг техник шартларга мувофиқ ишлаб чиқилган электр таъминоти лойиҳалари (ишчи лойиҳалари) қонунчиликда белгиланган тартибда ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан кўриб чиқилиши ва «Ўзэнергоинспекция» билан келишилиши керак.

(29-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

30. Истеъмолчиларнинг юкламаларини улаш билан боғлиқ янги электр қурилмаларини ва электр тармоғи хўжалигининг объектларини лойиҳалаш ва қуриш, ишлаб турганларини кенгайтириш ва реконструкция қилиш истеъмолчиларнинг маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

31. Истеъмолчи, унда техник имконият мавжуд бўлса, ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг талаби бўйича ўз электр тармоқларига бошқа истеъмолчиларнинг электр қурилмаларини улаши шарт.

Олдинги таҳрирга қаранг.

5-боб. Истеъмолчиларнинг электр қурилмалари эксплуатация қилишга тайёрлигини аниқлаш ва кучланишни узатиш

(5-боб номи Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

32. Истеъмолчиларнинг электр қурилмалари эксплуатация қилишга тайёрлигини аниқлаш ва уларга кучланиш бериш қонунчиликда белгиланган тартибда амалга оширилади.

Истеъмолчиларнинг қуввати 20 кВтдан юқори бўлган электр қурилмалари ягона электр энергетика тизими электр тармоқларига уларнинг эксплуатация қилишга тайёрлиги аниқланмасдан ва «Ўзэнергоинспекция» томонидан Истеъмолчиларнинг электр қурилмаларини электр тармоқларига улаш тўғрисидаги далолатнома имзоланмасдан уланганлиги аниқланганда, ушбу электр қурилмалар қоидабузарликлар бартараф этилгунича ва мазкур бузилишларга йўл қўйган шахсларга нисбатан тегишли чоралар қўрилгунича электр тармоқларидан дарҳол узилади.

(32-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

33. Истеъмолчиларнинг қуввати 20 кВтдан юқори бўлган янги ёки реконструкция қилинган электр қурилмаларига кучланиш бериш «Ўзэнергоинспекция» томонидан уларнинг эксплуатация қилишга тайёрлиги аниқлангани, текширилган схемалар ва ҳисобга олиш приборлари пломблангандан кейин, шунингдек, электр таъминоти шартномаси тузилганидан сўнг амалга оширилади.

Истеъмолчиларнинг қуввати 20 кВтдан юқори бўлган янги ёки реконструкция қилинган электр қурилмаларига кучланиш бериш ушбу банднинг биринчи хатбошида назарда тутилган тартибда «Ўзэнергоинспекция»нинг иштирокисиз амалга оширилади.

Бунда тадбиркорлик субъектларининг электр қурилмалари электр тармоқларига қонун ҳужжатларида билан белгиланган тартибда уланади.

(33-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

34. Истеъмолчиларнинг электр қурилмалари эксплуатация қилишга тайёрлигини аниқлайдиган «Ўзэнергоинспекция» ва унинг ҳудудий бўлимлари, шунингдек, ҳудудий электр тармоқлари корхоналари эксплуатация қилиш жараёнида уларнинг нормал ишлаши учун жавобгар бўлмайди.

(34-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

(35-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

6-боб. Электр қурилмалари ва электр тармоқларининг техник ҳолати юзасидан томонларнинг жавобгарлиги

36. Электр ускуналарининг ҳолати, фойдаланилиши ва уларга хизмат кўрсатилиши юзасидан истеъмолчилар билан ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ўртасидаги жавобгарлик даражаси электр ускуналарининг баланс бўйича мансублиги билан белгиланади ва электр таъминоти шартномасига илова қилинадиган электр тармоқларининг баланс бўйича мансублигини ва томонларнинг эксплуатация қилиш бўйича жавобгарлигини чегаралаш далолатномасида қайд этилади.

Электр тармоқларининг баланс бўйича мансублигини ва томонларнинг фойдаланиш жавобгарлигини чегаралаш далолатномаси ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи вакиллари томонидан имзоланади.

Кучланиши 1000 В ва ундан юқори бўлган электр қурилмаларининг ҳолати ва уларга хизмат кўрсатиш юзасидан жавобгарлик чегаралари:

ёпиқ тақсимлаш қурилмаларининг ташқи томонидан электр узатиш ҳаво линиясининг ўтиш изолятори уланган жойда ва симнинг очик тақсимлаш қурилмалари изоляторлари портал тизмасининг тарангловчи қисгичидан чиқиш жойида;

электр узатишнинг таъминловчи ёки чиқувчи линияларининг кабель ёки ҳаводаги кириш симлари уланган жойларида белгиланади. Бунда олдинги жумлада келтирилган уланмаларнинг ҳолати учун подстанциядан фойдаланувчи корхона жавоб беради.

Турли истеъмолчиларга тегишли, тармоқланган симларга (ёпиқ ёки ажратгичлар орқали) эга бўлган кучланиши 1000 В ва ундан юқори бўлган электр узатиш линияларининг ҳолати ва уларга хизмат кўрсатиш юзасидан жавобгарликнинг бўлиниш чегараси асосий линиянинг тармоқланиш амалга оширилган таянч нуқтасида белгиланади. Тармоқланган симларни уловчи қисқичларнинг ҳолати учун жавобгарлик асосий электр узатиш линия эгасига юклатилади.

Кучланиши 1000 В бўлган электр қурилмаларининг ҳолати ва уларга хизмат кўрсатиш учун истеъмолчи ва ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ўртасидаги жавобгарлик чегараси: ҳаводаги тармоқланишда — бино ёки қувур таянчида ўрнатилган биринчи изоляторларда;

кабель билан киритишда — бинога кириш жойида таъминловчи кабелнинг уланиш жойларида белгиланади.

Бунда хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатларига, муассасаларга ва бошқа ишлаб чиқариш билан шуғулланмайдиган истеъмолчиларга тегишли уйлардаги электр тармоғининг баланс бўйича мансублик чегарасидаги уланмаларнинг ҳолати учун ҳудудий электр тармоқлари корхонаси жавоб беради. Электр қурилмаларини эксплуатация қилиш хусусиятларига кўра, жавобгарликнинг бошқа асосланган чегаралари ҳам белгиланиши мумкин.

37. Истеъмолчи ўз тасарруфидаги электр қурилмаларнинг техник ҳолати ва электр хавфсизлиги, Истеъмолчилар электр қурилмаларини эксплуатация қилишда хавфсизлик техникаси қоидаларига риоя этилиши, электр энергиясининг оқилона сарфланиши, электр энергияси истеъмолининг белгиланган режимлари бажарилиши, электр энергияси сифатининг таъминланиши, шунингдек Бюро ва «Ўздавэнергоназорат» инспекцияси кўрсатмаларининг ўз вақтида бажарилиши учун жавоб беради.

38. Электр станциялари ва тармоқларини техник эксплуатация қилиш қоидаларида ва Истеъмолчиларнинг электр қурилмаларини эксплуатация қилишда хавфсизлик техникаси қоидаларида ҳисобга олинмаган ишлаб чиқаришнинг ва электр қурилмаларини эксплуатация қилишнинг ўзига хос (ер ости, портлаш хавфи бўлган ишлаб чиқаришлар, электр тортиш кучи ва бошқа) шартлари мавжуд бўлганда, истеъмолчилар ушбу электр қурилмаларини эксплуатация қилиш ва уларга хизмат кўрсатиш бўйича махсус йўриқномаларга эга бўлишлари шарт.

39. Майший истеъмолчилар томонидан ўз майший эҳтиёжлари учун монтаж қилинган кучланиши 1000 В дан юқори кучланишдаги электр тармоқлари (электр энергияси узатиш линиялари, трансформатор пунктлари (кейинги ўринларда ТП деб аталади) ва бошқалар) фойдаланишга топширилишидан олдин техник хизмат кўрсатиш учун алоҳида шартнома бўйича белгиланган тартибда электр таъминоти корхоналарига берилиши керак.

Истеъмолчи томонидан техник хизмат кўрсатиш шартномаси бекор қилинганда ёки техник хизмат учун ўз вақтида тўлов ўтказилмаганда, ушбу электр тармоғи хўжалиги объектларига электр энергияни етказиб бериш тўхтатилади.

40. Майший истеъмолчи томонидан ўз эҳтиёжлари учун кучланиши 1000 В дан юқори электр тармоқлари монтаж қилинган ҳолларда:

электр энергиясини ҳисобга олиш прибори ТПнинг 0,4 кВ ли тақсимлаш қурилмасида ўрнатилади;

электр тармоқлари майший истеъмолчининг уйга эгалик қилиш ҳудудидан ташқарида жойлаштирилади.

41. Маиший истеъмолчи 1000 В дан юқори кучланишдаги электр тармоқларига эга бўлган ҳолда, маиший истеъмолчига тегишли бўлган 1000 В дан юқори кучланишли электр тармоқларидаги (линиялар, ТП) электр энергиянинг технологик йўқотишлари ҳисоб-китоб йўли билан аниқланади ва унинг истеъмолига кўшилади ҳамда бу ҳақида электр таъминоти шартномасида тегишли ёзув қайд этилади.

42. Маиший истеъмолчиларга 1000 В гача кучланишдаги битта фидердан захира манба сифатида кўшимча фазага эга бўлиш тақиқланади.

43. Истеъмолчи электр тармоқларининг техник ҳолатини таъминлаш бўйича эксплуатация харажатлари учун субистеъмолчилар, истеъмолчи билан субистеъмолчи ўртасида тузилган алоҳида шартнома бўйича электр энергиясининг умумий ҳажмидан олинадиган улушга мутаносиб равишда ҳақ тўлайди.

Эксплуатация харажатларини субистеъмолчига бериладиган электр энергияси тарифига кўшишга рухсат этилмайди.

7-боб. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини ўрнатиш ва уларни эксплуатация қилиш

44. Электр энергияси учун ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан ҳисоб-китоб қилиш учун истеъмолчилар мажбурий тартибда ЭХНАТга мос келадиган электрон ҳисобга олиш асбоблари билан, 750 кВА ва ундан юқори қувватга уланган истеъмолчилар эса — ЭХНАТга мос келадиган кўп функцияли (кўп тарифли) электрон ҳисобга олиш асбоблари билан таъминланган бўлишлари керак.

45. ЭХНАТ кўрсаткичлар бузилишидан ва инсон омилининг таъсирини мумкин қадар камайтирган ҳолда ахборотлардан рухсатсиз фойдаланишдан комплекс ҳимоя билан таъминланган бўлиши лозим.

46. ЭХНАТга мос келадиган ҳисобга олиш асбоблари бўлмаганда, ҳудудий электр тармоқлари корхоналарини электр тармоқларига ҳамда истеъмолчилар ва субистеъмолчиларни электр тармоқларига улаш тақиқланади.

47. Турли хил тариф гуруҳларига мансуб истеъмолчи битта электр таъминоти манбаидан электр билан таъминланганда, ҳисобга олиш асбоблари ҳар бир тариф гуруҳи учун алоҳида ўрнатилади.

48. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари (шу жумладан актив ва реактив энергияни ўлчаш воситалари, шунингдек ЭХНАТ) мазкур Қоидаларга мувофиқ ўрнатилади ва Электр қурилмаларнинг тузилиши қоидалари талабларига жавоб бериши керак.

Ҳудудий электр тармоқлари корхоналари ва истеъмолчилар томонидан ишга туширилган ЭХНАТ белгиланган тартибда метрологик аттестациядан ўтказилиши керак.

49. Электр энергиясини техник ҳисобга олиш (электр энергияси сарфининг белгиланган меъёрлари бажарилишини назорат қилиш) учун ҳисобга олиш асбоблари алоҳида цехларда, кўп энергия сарфлайдиган агрегатларда, технологик линияларида, биноларда, алоҳида объектларда ва бошқаларда ўрнатилади.

50. Кўп хонадонли уй-жойларда электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилиш мақсадида электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари ҳар бир хонадон учун махсус ажратилган жойларда ўрнатилади.

Ҳар бир хонадонга ўрнатишдан ташқари, уй-жойларда уйнинг умумий эҳтиёжлари (зинапоаяларни ёритиш, лифтлар, насосларнинг ишлаши ва ҳоказолар) учун сарфланадиган электр энергияси бўйича ҳисоб-китоб қилиш учун ҳам умумий ҳисобга олиш асбоблари ўрнатилади.

51. Истеъмолчиларнинг (маиший истеъмолчилардан ташқари) Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари, шунингдек электр энергиясини ҳисобга олишнинг бошқа воситалари истеъмолчиларнинг маблағлари ҳисобига сотиб олинади, давлат қиёсловидан ўтказилади, ҳудудий электр тармоқлари корхоналари томонидан Бюро билан ҳамкорликда бепул ўрнатилади, пломбаланади ва рўйхатдан ўтказилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

52. Маиший истеъмолчилардаги электр энергиясини ҳисобга олиш электрон асбобларини сотиб олиш, ўрнатиш, рўйхатга олиш, даврий давлат қиёсловидан ўтказиш ва пломбалаш, шунингдек, мавжуд (жумладан, индукцион) ҳисобга олиш асбоблари ҳудудий электр тармоқлари корхонаси маблағлари ҳисобидан алмаштирилади.

(52-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Электр тармоқларига янгидан уланадиган уй-жойлар ва хонадонларда ЭҲНАТга уланадиган электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари ҳам ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ҳисобидан сотиб олинади, ўрнатилади, рўйхатга олинади ва пломбаланади.

Электр тармоқларига янгидан уланадиган уйлар ва хонадонларда маиший истеъмолчилар томонидан ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан биргаликда электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари ўрнатиладиган жой ва уларни ўрнатиш учун зарур материаллар олдиндан аниқланади. Бунда ҳисобга олиш приборини монтаж қилиш учун материаллар истеъмолчи томонидан сотиб олинади.

Ҳисобга олиш прибори уй-жой ёки хонадон эгасининг буюртманомасига биноан бир ҳафта муддатда, унинг иштирокида ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг вакили томонидан ўрнатилади.

53. Ҳисобга олиш истеъмолчининг айби билан бузилган тақдирда (ток ва кучланишни ўлчаш трансформаторларининг ишдан чиқиши, шунингдек, иккиламчи коммутация, ҳисобга олиш асбобларининг шикастланиши ва уларнинг йўқолиши) ҳисобга олиш назорат қилиш асбобларини ва уларга тегишли асбоб-ускуналарни алмаштириш, таъмирлаш, давлат қиёсловидан ўтказиш ва ўрнатиш истеъмолчи томонидан улар қиймати ва кўрсатилган хизматлар учун ҳақ тўланган ҳолда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан амалга оширилади.

54. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари, ўлчов трансформаторлари, иккиламчи занжирлар, алоқа линияларининг, шу жумладан уларга ўрнатилган пломбаларнинг сақланиши ва бутунлиги учун жавобгарлик биносида кўрсатиб ўтилган ҳисобга олиш асбоблари ўрнатилган ташкилотга юкланади.

Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари, ўлчов трансформаторлари, ЭҲНАТ иккиламчи занжирлари ва алоқа линияларининг сақланиши ва техник ҳолати учун электр қурилмаси эгаси бўлган ташкилот жавоб беради.

55. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларида:

маҳкамланадиган жойда кожухларга, ҳисобга олиш асбоблари билан бирга фойдаланиладиган ўлчов трансформаторларида эса — алоҳида ажратилган жойларда «Ўзстандарт» агентлигининг ёки унинг ҳудудий бўлинимасининг белгиланган намунадаги пломбаси бўлиши керак;

электр энергиясини ҳисобга олиш приборининг клеммники қопқокларида, ток трансформаторларнинг клеммникларида, хотира блокада ва синов блокларинининг ҳисобга олиш асбобларини дастурлашдан фойдаланиш тугмасида (бўлмасида), ўтувчи клеммникларда, кучланиш трансформаторлари ажратгичлари юритмалари ва химоя автоматларида — ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг ва Бюронинг белгиланган намунадаги пломбалари бўлиши керак.

Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари ва ўлчов трансформаторларини бирламчи қиёсловдан ишлаб чиқарувчи заводда белгиланган тартибда ўтказилади.

Агар, электр энергиясини ҳисобга олиш приборини ишлаб чиқариш кунидан бошлаб, то уни ўрнатишгача уч фазали асбоб учун 12 ойдан кўп муддат ва бир фазали асбоб учун 2 йилдан кўп муддат ўтган бўлса, унда ҳисобга олиш прибори ўрнатилишидан олдин эгасининг ҳисобидан давлат қиёсловидан ўтказилади.

Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини ва ўлчов трансформаторларини даврий қиёсловдан ўтказиш «Ўзстандарт» агентлиги томонидан белгиланган тартибда ва муддатларда амалга оширилади.

56. Агар, маиший истеъмолчининг электр энергиясини ҳисобга олиш приборининг қиёсловдан ўтказиш оралиғи тугаши билан электр таъминоти корхонаси томонидан белгиланган тартибда қиёслов тадбирлари ўтказилмаган бўлса, унда ушбу истеъмолчи қиёсловдан ўтказиш муддати тугаган ҳисобга олиш приборининг кўрсаткичларига кўра электр энергияси ҳақини тўлайди.

Бунда электр таъминоти корхонаси маиший истеъмолчи томонидан қиёсловдан ўтказиш муддати тугаган ҳисобга олиш приборидан фойдаланган электр энергияси учун қайтадан ҳисоб-китоб қилиш ҳуқуқига эга эмас.

Маиший истеъмолчи ўз ҳисоблаш асбобини «Ўзстандарт» агентлигида мустақил қиёслов ўтказиш ҳуқуқига эга. Бунда электр таъминоти корхонаси маиший истеъмолчининг биринчи талабига кўра электр энергиясини ҳисобга олиш приборини бепул ечиш, ўрнатиш, пломбалаш ва рўйхатдан ўтказишга мажбур.

57. Бюро ва Бюро кўрсатмаси бўйича ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг вакиллари шахсий гувоҳномалари бўлган тақдирда, сутканинг исталган вақтида ҳисобга олиш приборининг кўрсаткичларини ёзиб олиш ва кўрикдан ўтказиш учун истеъмолчиларнинг (маиший истеъмолчилардан ташқари) электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини ва уларнинг уланиш схемаларини тўсқинликсиз бориб кўриш ҳуқуқига эгадир.

Бюро ходимининг электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини текширишига йўл қўймастик далолатнома билан расмийлаштирилади. Истеъмолчи Бюро томонидан тузилган далолатнома билан танишиб, уни имзолаши зарур. Истеъмолчи далолатномани имзолашни рад этган тақдирда, бу ҳақда тегишли белги қўйилади. Рад этиш икки нафар гувоҳ ёки фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органи вакили томонидан тасдиқланган бўлиши керак. Далолатномани имзолашни рад этган истеъмолчи бунинг сабабини тушунтиришга ҳақли ва у далолатномага киритилган бўлиши лозим.

Истеъмолчининг далолатномани имзолашни рад қилгани уни электр тармоқларлардан узишга асос бўлади ва бу ҳақда у хабардор қилинган бўлиниши лозим.

58. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари ва электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари билан биргаликда фойдаланиладиган ўлчов трансформаторларини бошқа жойга ўрнатиш ва алмаштириш Бюро ва ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан келишилган ҳолда амалга оширилади ва кўрсатилган хизматлар ҳақи истеъмолчи томонидан тўланади.

Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини, ўлчов трансформаторларини ўзбошимчалик билан бошқа жойга ўрнатиш ва (ёки) алмаштириш ҳолатлари аниқланган тақдирда, Бюро ёки унинг кўрсатмасига кўра ҳудудий электр тармоқлари корхонаси истеъмолчинини электр тармоқдан узиб қўяди.

Қайтадан ҳисоб-китоб қилиш Бюро томонидан ҳудудий электр таъминоти корхонаси билан биргаликда мазкур Қоидаларга мувофиқ амалга оширилади.

59. Электр энергиясини ҳисобга олиш схемасини ўзгартириш билан боғлиқ бўлган ҳар қандай ишлар фақат ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан Бюро вакили ва истеъмолчи иштирокида, бу ҳақида улар ёзма равишда хабардор қилингандан сўнг амалга оширилади. Ишларни бажариш даврида фойдаланилган электр энергиясини ҳисобга олиш ва ҳисоб-китоб қилиш ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан белгиланган вақтинчалик схемалар бўйича амалга оширилади.

8-боб. Электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилиш тартиби

1-§. Электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилишнинг умумий қоидалари

60. Бевосита «Ўзбекэнерго» АЖ ва (ёки) «Ўзбекгидроэнерго» АЖ корхоналарининг электр тармоқларидан ҳамда истеъмолчилар ёки субистеъмолчилар электр тармоқлари орқали узатиладиган электр энергияси учун истеъмолчилар билан ҳисоб-китоблар белгиланган тартибда тасдиқланган тегишли тарифлар бўйича электр таъминоти шартномасига мувофиқ амалга оширилади.

Барча электр энергияси истеъмолчилари (маиший истеъмолчилардан ташқари) ҳудудий электр тармоқлари корхоналари билан биргаликда ҳисоб-китоб даври тамом

бўлгандан кейин ҳар ой беш кун мобайнида фойдаланилган электр энергияси учун ўзаро ҳисоб-китобларнинг таққослаш далолатномасини тузишлари шарт.

61. Электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилиш мақсадида истеъмолчиларни тариф гуруҳлари бўйича тақсимланиши мазкур Қоидаларга мувофиқ белгиланади.

Худудий электр тармоқлари корхонаси билан электр таъминоти шартномаси тузилгандан кейин истеъмолчининг айби билан истеъмолчини тегишли бўлмаган тариф гуруҳига киритиш ҳолати аниқланганда, худудий электр таъминоти корхонаси томонидан шартнома тузилган пайтдан, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган давр учун қайта ҳисоб-китоб қилинади.

62. Электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилиш учун I тариф гуруҳи истеъмолчилари учун табақалаштирилган тариф қўлланилади.

Табақалаштирилган тариф сутканинг вақт зонаси бўйича истеъмол қилинган ҳар 1 кВт/с электр энергияси учун тўловдан иборат. Бунда:

ярим тиғиз давр — сутканинг ёруғ вақти (соат 9⁰⁰ дан 17⁰⁰ гача);

тиғиз давр — эрталабки ва кечки максимум (ягона электр энергетика тизимининг максимал юкламалар соатлари соат 6⁰⁰ дан 9⁰⁰ гача ва соат 17⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача);

тунги давр — сутканинг қоронғи даври (ягона электр энергетика тизимининг минимал юкламалар соатлари соат 22⁰⁰ дан 24⁰⁰ гача ва соат 00⁰⁰ дан 06⁰⁰ гача).

Бунда ягона электр энергетика тизимининг энг катта юкламали соатларида фойдаланилган электр энергияси учун тўловлар белгиланган тарифга нисбатан 1,5 баравар миқдорда ўсувчи коэффицентни қўллаш орқали, энг кам юкламали соатларда эса белгиланган тарифга нисбатан 1,5 баравар миқдорда камаювчи коэффицентни қўллаш орқали ва ярим тиғиз пайтда ўрнатилган тариф бўйича амалга оширилади.

Белгиланган тариф II тариф гуруҳи истеъмолчилари учун бир ставкали тарифга мос келади.

63. Электр энергияси учун ҳисоб-китоблар II, III, IV тариф гуруҳлари истеъмолчилари билан бир ставкали тариф бўйича амалга оширилади.

Бир ставкали тариф ҳисоб-китоб даврида истеъмол қилинган ҳар бир кВт/с электр энергияси учун тўловдан иборат.

Электр энергиясини реализация қилишда нархни шакллантиришнинг алоҳида тартиби белгиланадиган ташкилотлар рўйхатида назарда тутилган, 750 кВАгача қувватга уланган, маҳсулот ишлаб чиқарувчи ва айрим хизматлар кўрсатувчи истеъмолчилар электр энергияси учун тўловларни Ҳукумат қарори билан белгиланган ўсиб боровчи коэффицентлар ва тарифларга мувофиқ тўлайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

63¹. Уланган қувватидан қатъий назар, крипто-актив ва майнинг соҳасида фаолиятни амалга оширувчи истеъмолчилар (турли криптовалюталарда янги бирликлар ва комиссия йиғимлари форматада мукофот олиш имконини берадиган тақсимлаш платформасини таъминлаш ва янги блоклар яратиш бўйича фаолият) фойдаланган электр энергияси учун тўловларни тегишли тариф гуруҳига асосан белгиланган тарифга нисбатан 3 баробар ўсувчи коэффицентга мувофиқ тўлайди.

(63¹-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 декабрдаги 979-сонли қарорига асосан киритилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 10.12.2019 й., 09/19/979/4132-сон)

64. Бир неча тариф гуруҳларига мансуб истеъмолчилар билан ҳисоб-китоблар, ҳар бир тариф гуруҳига алоҳида ўрнатилган ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичлари бўйича амалга оширилади.

65. Электр энергияси учун ҳақ тўлаш худудий электр тармоқлари корхонаси ёки истеъмолчининг томонидан ёзиладиган тўлов ҳужжатлари бўйича электр таъминоти шартномасига мувофиқ амалга оширилади.

66. ЭХНАТга уланган ёки олдиндан ҳақ тўлаш қурилмаси ва ҳисобга олиш приборига эга бўлган истеъмолчиларга электр энергияси етказиб бериш олдиндан тўланган тўлов доирасида амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

67. Электр таъминоти шартномасида ҳисоб-китоб даври учун кўрсатилганидан 5 фоиздан ортиқ миқдорда электр энергияси истеъмол қилинганда, истеъмолчилардан (маиший истеъмолчилардан ташқари) электр таъминоти шартномасида кўрсатилгандан ортиқ истеъмол қилинган электр энергияси жами ҳажми учун белгиланган тарифнинг 1,15 баравари миқдорида тўлов ундирилади.

(67-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 февралдаги 182-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.03.2019 й., 09/19/182/2692-сон)

68. Истеъмолчи юридик шахс сифатида тугатилган тақдирда, унинг электр қурилмасига ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан электр энергияси етказиб бериш тақиқланади.

Агар, электр энергияси етказиб бериш тўхтатилмаган бўлса, у ҳолда бунинг оқибати учун Бюро ва ҳудудий электр тармоқлари корхонаси қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб беради.

69. Ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичлари ёзиб олинмаган ёки электр энергияси сарфи тўғрисидаги ҳисобот истеъмолчи томонидан тақдим этилмаган тақдирда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан электр энергияси (шу жумладан актив ва реактив энергия) истеъмолининг шартномавий миқдори бўйича ёки ўтган ҳисоб-китоб давр учун электр энергияси истеъмолининг ўртача суткалик амалдаги миқдори тўғрисидаги маълумотлар асосида ҳисоб-китоб қилинади.

Бунда ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичлари назорат тартибида Бюро томонидан ёзиб олингандан кейин амалда истеъмол қилинган электр энергияси учун қайта ҳисоб-китоб қилинади. Қайта ҳисоб-китоб истеъмолчи ёки унинг вакили иштирокида ёхуд унинг иштирокисиз белгиланган тартибда амалга оширилади.

70. Электр энергияси учун тўлов қуйидаги тартибда амалга оширилади:

маиший истеъмолчилар ҳар ойнинг 10-санасига қадар ўтган ойда истеъмол қилинган электр энергияси учун тўлиқ ҳисоб-китоб қилишлари шарт;

мазкур банднинг **иккинчи хатбошида** кўрсатилган муддат ўтгандан кейин қарздорлик мавжуд бўлганда, маиший истеъмолчилар белгиланган тартибда электр тармоқларидан мажбурий узилади;

Олдинги таҳрирга қаранг.

истеъмолчиларга электр энергияси етказиб бериш, маиший истеъмолчилар бундан мустасно, 100 фоиз олдиндан ҳақ тўлаш асосида амалга оширилади. Бунда, ҳисоб-китобни 50 фоиз олдиндан ҳақ тўлаш асосида амалга ошириш хоҳишини билдирган истеъмолчилар ҳисоб-китоб амалга ошириладиган даврни кўрсатиб ҳисоб-китоб даври бошланишидан камида 5 кун олдин билдирги тартибида Бюрога мурожаат қилганлари тақдирда электр энергияси истеъмолчиларга, маиший истеъмолчилар бундан мустасно, 50 фоиз олдиндан ҳақ тўлаш асосида етказиб берилишига йўл қўйилади. Олдиндан ҳақ тўланмаган ҳамда 50 фоиз олдиндан ҳақ тўлаётган истеъмолчилар томонидан ойнинг охиригача якуний ҳисоб-китоб амалга оширилмаган ҳолларда мазкур истеъмолчиларга нисбатан электр тармоқларидан тўлиқ узишгача бўлган чоралар кўрилади.

(70-банднинг тўртинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 февралдаги 182-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.03.2019 й., 09/19/182/2692-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

71. Тўлов ҳужжатида хатолар ёки ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичида ноаниқликлар аниқланган тақдирда, истеъмолчи ҳудудий электр тармоқлари корхонасига

дархол мурожаат қилиши керак, корхона эса, ўз навбатида, қайд этилган ҳолатлар тўғрисида Бюрога кечиктирмасдан хабар беради.

(71-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

Худудий электр тармоқлари корхонаси Бюро ва истеъмолчи билан бирга мурожаат қилган кундан бошлаб ўн суткадан кечиктирмай, ҳисоб-китобни текшириши, зарурат бўлганда эса ҳисобга олиш приборини ҳам кўриқдан ўтказиши керак.

(71-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Ҳисобга олиш приборини кўриқдан ўтказиш ёки тўлов ҳужжатидаги хатолар тўғрисидаги мурожаат қилинганда тақдирда ҳам истеъмолчи тўловни белгиланган тартибда тўлаш мажбуриятидан озод этмайди.

Агар, ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичларидаги четга чиқиш ушбу ҳисобга олиш прибори учун белгиланган аниқлик доирасидан ошмаса, бундай четга чиқишлар йўл кўйилиши мумкин деб ҳисобланади.

Агар, тўлов ҳужжатини текшириш ёки ҳисобга олиш приборини кўриқдан ўтказишдан кейин (шу жумладан истеъмолчи мурожаат қилмаса ҳам) қайта ҳисоб-китоб қилиш зарурлиги аниқланса, бундай қайта ҳисоб-китоб худудий электр тармоқлари корхонаси томонидан электр энергияси учун навбатдаги тўлов ҳужжатини ёзишда амалга оширилади.

72. Худудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи ўртасида ҳисоб-китоб қилиш учун актив ва реактив энергияни ҳисобга олиш худудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи тармоқларининг баланс бўйича мансублик чегарасида амалга оширилади, ушбу Қоидаларнинг **74-бандида** кўрсатилган ҳолатлар бундан мустасно.

73. Ҳисоб-китоб даврида истеъмолчиларга етказиб берилган электр энергияси миқдори ва худди шу даврда худудий электр тармоқлари корхонаси томонидан қабул қилинган электр энергияси миқдори ўртасидаги тафовут (шу жумладан, электр энергиясининг амалдаги технологик сарфи норматив сарфдан ошиши ҳисобидан пайдо бўлаётгани), меъёрлар доирасида ушбу электр тармоқлар орқали электр энергиясини узатишдаги унинг технологик сарфининг ўрнатилган тартибда тасдиқланган нормативи ҳажми чиқариб ташланган ҳолда, худудий электр тармоқларининг давр харажатларига ўтказилади ва юридик шахсларнинг фойда солиғини ҳисоблашда чегирилмайди.

74. Электр энергиясини ҳисобга олиш прибори электр тармоғининг баланс бўйича мансублик чегарасида ўрнатилмаганда, электр тармоғининг чегарасидан ҳисобга олиш прибори ўрнатилган жойигача бўлган участкадаги актив ва реактив энергия технологик сарфининг ҳажми истеъмолчи билан биргаликда ҳисоблаш орқали аниқланади ва электр тармоғининг баланс бўйича мансублигига қараб худудий электр тармоқлари корхонасининг ва истеъмолчининг ҳисобига ўтказилади.

75. Электр энергияси ягона электр энергетика тизимидан транзит бўйича истеъмолчининг электр тармоғи орқали худудий электр тармоқлари корхонасининг электр тармоғига узатилганда, истеъмолчи тармоқларидаги электр энергияси технологик сарфининг бир қисми, истеъмолчининг электр тармоғига келиб тушган электр энергиясининг умумий миқдорига нисбатан худудий электр тармоқлари корхонасининг электр тармоғига истеъмолчи томонидан узатилган электр энергияси миқдорига мутаносиб равишда, ягона электр энергетика тизимининг электр тармоқларидаги технологик сарфларга ўтказилади.

76. Истеъмолчининг айби билан электр таъминоти шартномасида кўрсатилган электр энергияси ҳажми тўлиқ истеъмол қилинмаган тақдирда, аванс тариқасида тўланган маблағлар қайтариб берилмайди ва электр энергияси учун кейинги ҳисоб-китобларда ҳисобга олинади.

77. Истеъмолчининг электр энергияси ҳақини тўлаш, реактив энергия компенсацияси учун тарифга устамалар, шунингдек, ноқонуний фойдаланилган электр энергияси қайта

ҳисоб-китоби ва пеня бўйича қарзи бўлган тақдирда, унинг аванс тўлови ҳисобига ўтказилган маблағлари қарзни қоплашга йўналтирилади ва аванс тўлови (олдиндан ҳақ тўлаш) сифатида ҳисобга олинмайди.

78. Истеъмолчи томонидан фойдаланилган электр энергияси (куват) учун ҳисоб-китоб бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни солиштириш далолатномасини имзолаш рад этилган тақдирда, қарзни ундириш тузилган электр таъминоти шартномасига мувофиқ шартномавий ҳажмдан келиб чиққан ҳолда, истеъмолчининг банкдаги ҳисоб рақамига тўлов талабномаси қўйиш йўли билан амалга оширилади.

79. Истеъмолчи (маиший истеъмолчилардан ташқари) эгаллаб турган бинодан унинг топширилиши, сотилиши ёки бошқа сабабларга кўра кўчиб кетган тақдирда, у бу ҳақида ҳудудий электр тармоқлари корхонасини ёзма шаклда хабардор қилиши ҳамда электр энергияси учун кўчиб кетиш кунигача тўлиқ ҳисоб-китоб қилиши шарт, шундан сўнг ҳудудий электр тармоқлари корхонаси объектга электр энергияси етказиб беришни тўхтатади. Янги истеъмолчини расмийлаштириш ва электр қурилмаларини электр тармоғига улаш белгиланган тартибда амалга оширилади.

80. Томонлар уларнинг хоҳиш ва ҳаракатларига боғлиқ бўлмаган табиий офатлар ёки ижтимоий-иқтисодий вазиятлар сабабли ушбу шароитларда қайтариб бўлмайдиган ва олдиндан билиб бўлмайдиган фавқулудда ҳолатларни ўз ичига олган енгиб бўлмас куч (форс-мажор) оқибатида ўз зиммасига олинган мажбуриятларни бажара олмаса, томонлардан ҳеч бири ўз мажбуриятларини тўлиқ ёки қисман бажармагани учун жавоб бермайди.

81. Агар кўрсатилган форс-мажор ҳолатлари мажбуриятларнинг шартномада белгиланган муддатларда бажарилишига таъсир қилса, у ҳолда ушбу муддатлар форс-мажор ҳолатларининг амал қилиш вақтига, аммо электр таъминоти шартномасининг амал қилиш муддатидан кўп бўлмаган вақтга узайтирилади.

82. Ҳудудий электр тармоқлари корхонаси туман, шаҳар, иқтисодий зона (саноат зонаси) доирасида электр энергияси учун тўловни йиғиш функцияларини белгиланган тартибда хусусий операторга ўтказиши мумкин.

Электр энергияси учун тўловни йиғиш функцияларини бажарувчи хусусий операторлар ўз фаолиятини белгиланган тартибда амалга оширадilar.

83. Электр энергияси учун амалдаги тарифлар ўзгарган тақдирда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси уларнинг кучга киришидан камида ўн беш кун олдин қарорни оммавий ахборот воситаларида эълон қилади.

Бунда электр энергияси учун тарифлар ўзгарган санадан қатъий назар, электр таъминоти шартномаси ўз кучида қолади ва истеъмолчи фойдаланилган электр энергияси учун янги тариф кучга кирган кундан бошлаб ҳақ тўлашга мажбурдир.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Тариф ўзгарган тақдирда, маиший истеъмолчилардан ташқари, истеъмолчилар электр энергияси (шу жумладан, актив ва реактив энергия)нинг аванс тариқасида тўланган ҳажми учун тўлов кунидан бошлаб кейинги 1 ойдан ортиқ бўлмаган муддатда, маиший истеъмолчилар эса — кейинги 2 ойдан ортиқ бўлмаган муддатда қўшимча тўлов тўлашдан озод этилади.

(83-банднинг учинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 30 июлдаги 633-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.07.2019 й., 09/19/633/3494-сон)

2-§. Истеъмолчилар билан электр энергияси учун табақалаштирилган тариф бўйича ҳисоб-китоб қилиш

Олдинги таҳрирга қаранг.

84. Уланган қуввати 750 кВА ва ундан ортиқ бўлган истеъмолчилар электр энергияси учун табақалаштирилган тариф бўйича ҳисоб-китоб қилади (бюджет ташкилотлари, сув таъминоти ташкилотлари, фермер хўжаликлари ва сув истеъмолчилари уюшмаларининг насос

станциялари, шунингдек Давлат бюджетидан молиялаштириладиган насос станциялари бундан мустасно).

(84-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

85. Истеъмолчининг цехлари ёки объектлари алоҳида жойлашган бўлса ва тақсимловчи умумий электр тармоққа эга бўлмаса, бу цехлар ёки бошқа алоҳида объектлар бўйича ҳисоб-китоблар истеъмолчининг ўзи билан ҳисоб-китоб қилишда қўлланадиган тарифдан қатъий назар, тегишли истеъмолчилар гуруҳлари учун белгиланган тарифлар бўйича амалга оширилади.

3-§. Истеъмолчилар билан электр энергияси учун бир ставкали тариф бўйича ҳисоб-китоб қилиш

86. Табақалаштирилган тариф бўйича ҳисоб-китоб қилмайдиган барча бошқа истеъмолчилар электр энергияси учун бир ставкали тариф бўйича ҳисоб-китоб қилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

(87-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

88. Хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатлари ва коммунал-эксплуатация ташкилотлари умумий уй-жой эҳтиёжларига фойдаланиладиган электр энергияси учун ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан электр таъминоти шартномасига асосан электр тармоғининг баланс бўйича мансублик чегарасини ҳисобга олишнинг бўлиниш нуқтасида ўрнатилган электр энергияни ҳисобга олиш асбобларининг кўрсаткичлари бўйича маиший истеъмолчилар учун белгиланган тарифга мувофиқ ҳисоб-китоб қиладилар.

(88-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

89. Электр таъминоти корхонасининг электр тармоқлари ва уйларнинг ички электр тармоқларининг бўлиниш чегарасидан умумий мулк ҳисобланадиган ушбу тармоқлардан таъминланадиган маиший истеъмолчиларнинг электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларигача бўлган электр тармоқларидаги электр энергияси йўқотишлари ҳудудий электр тармоқлари корхоналарининг технологик йўқотишларида ҳисобга олинади.

(89-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

90. Кўп хонадонли уй-жойларни бевосита бошқарганда уй-жой эгаларининг умумий йиғилиши билан вакил қилинган уй-жойларнинг эгалари уйнинг умумий эҳтиёжлари учун сарфланадиган электр энергияси учун ҳисоб-китоблар қилиш учун ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан электр таъминоти шартномаси тузиш ҳуқуқига эга.

Бунда уй-жой мулкдорлари умумий йиғилиши билан вакил қилинган бир ёки бир неча уй-жой мулкдори ҳудудий электр тармоқлари корхонаси билан муносабатларда уй-жой мулкдорлари номидан ҳаракат қилишга ҳақлидир.

91. Қабул қилиш комиссиясининг далолатномаларига асосан янгидан фойдаланишга топшириладиган кўп квартирали уй-жойларни ўз балансига қабул қилиб олган ташкилотлар ёхуд қурувчилар ушбу уйларни электр тармоғига улашга рухсат олиш учун ҳудудий электр тармоқлари корхонасига ҳар бир уйда ЭХНАТга мос келадиган электр энергиясини ҳисобга олиш приборини ўрнатиш учун буюртманома тақдим этиши ва электр энергияни ҳисобга олиш асбобларининг ва уларни ўрнатиш бўйича кўрсатилган хизмат нархини тўлаши шарт.

92. Уй-жойларнинг электр ускуналари ва электр тармоқларидан фойдаланишга эксплуатация ташкилоти томонидан улар белгиланган тартибда қабул қилиниб, тегишли хужжатлар расмийлаштирилгандан кейин рухсат этилади.

93. Худудий электр тармоқлари корхонаси турар жой ва нотурар жой фонди биноларининг эгалари ва ижарачилар (юримдик шахслар ёки юримдик шахс ташкил этмасдан тадбиркорлик фаолиятини амалга оширувчи жисмоний шахслар) билан электр таъминоти шартномасини тузади ва уларга шахсий ҳисоб рақамлари очади.

Битта хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати бир неча ширкатларга бўлинганда ёки вақтинча турар жой ва нотурар жой фондининг уй-жойларини кимнингдир мол-мулкига ўтказиш масаласи вақтинча ҳал этилмаган тақдирда, худудий электр тармоқлари корхонаси маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан келишган ҳолда, маълум бир уй-жойларнинг умумий эҳтиёжлари учун фойдаланиладиган электр энергиясини етказиб беришни тўхтатади.

94. Шахсий ҳисоб рақамини бошқа истеъмолчига қайта расмийлаштириш худудий электр тармоқлари корхонаси томонидан турар жой ва нотурар жой фондининг янги мулкдорининг кадастр хужжатлари маълумотларига мувофиқ амалга оширилади.

Бунда Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат кўмитаси ва унинг худудий таркибий қисмлари кўчмас мулкка эгалик ҳуқуқи давлат рўйхатидан ўтказилгандан кейин уч кун муддатда худудий электр тармоқлари корхоналарига кўчмас мулк эгаси ҳақида маълумот юборади ва унга мувофиқ истеъмолчилар билан шартномалар қайта расмийлаштирилади.

Турар жой ва нотурар жой фонди биносига кўчиб кирган янги мулкдор уларни электр тармоғига улаш учун 30 кун мобайнида худудий электр тармоқлари корхонаси билан электр таъминоти шартномасини тузиши ва ўз номига шахсий ҳисобрақамни расмийлаштириши шарт. Шахсий ҳисоб рақами кўрсатилган муддатда расмийлаштирилмаса, тўлов тўланмаганлиги учун барча жавобгарлик турар жой ва нотурар жой фонди биносининг янги мулкдори зиммасига юкланади.

Кўчмас мулк олди-сотди битими давлат рўйхатидан ўтказиш органи томонидан давлат рўйхатига олингандан сўнг мулкдорнинг фамилияси, исми, отасининг исми, доимий яшаш жойи, нотариал ҳаракат амалга оширилган кун ва қайд этилган рақам, кўчмас мулк кадастр рақами ва кўчмас мулкнинг умумий (турар жой) майдони, шунингдек, мобиль телефон рақами ва электрон почта манзили (мавжуд бўлса) кўрсатилган маълумот юборилади. Бунда худудий электр тармоқлари корхонаси маълумот тушгандан кейин бир ой муддатда мулкдор билан электр таъминоти шартномасини тузиши шарт.

95. Худудий электр тармоқлари корхонаси турар жой ва нотурар жой фонди биноларининг эгалари билан электр энергияси учун ҳисоб-китобларни, турар жой ва нотурар жой биноларининг ижарачиларга (юримдик шахс бўлган ижарачилар бундан мустасно) ёки ёлловчиларга топширилишидан қатъий назар, умумий ҳисобга олиш прибори бўйича амалга оширади.

Ижарачилар билан ёлловчилар ўртасидаги ўзаро ҳисоб-китоблар бўйича низолар белгиланган тартибда кўриб чиқилади.

96. Коммунал хонадонда бир неча оила яшаганда, ҳисоб-китоб даврида истеъмол қилинган электр энергиясини алоҳида оилалар ўртасида тақсимлаш назорат ҳисобга олиш асбобларининг кўрсаткичлари бўйича амалга оширилади.

Нazorat ҳисобга олиш асбобларини ўрнатиш учун худудий электр тармоқлари корхонасининг рухсати талаб қилинмайди.

Нazorat ҳисобга олиш асбобларининг тўғри ишлашини назорат қилиш, уларнинг кўрсаткичларини ёзиб олиш ва электр энергияси учун ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш мажбуриятлари яшовчиларнинг зиммасига юкланади.

Умумий фойдаланиладиган жойларда истеъмол қилинган электр энергияси миқдори алоҳида оилалар ўртасида амалда яшовчиларнинг сони бўйича тақсимланади.

Худудий электр тармоқлари корхонаси электр энергиясидан умумий ҳисобга олиш прибори орқали фойдаланувчи фуқаролар билан ҳеч қандай ҳисоб-китобларни амалга оширмайди.

97. Электр энергияси учун ўз вақтида ҳақ тўлаш бўйича мазкур Қоидаларга риоя қилиш, турар жой ва нотурар жой фонди биносидаги ҳисобга олиш приборининг сақланиши ва бутлигини таъминлаш учун жавобгарлик турар жой ва нотурар жой фонди биносининг эгаси зиммасига юкланади.

98. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбоблари зинапоя майдончаларида ўрнатилган тақдирда уларнинг сақланиши ва бутлиги учун хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати ҳамда тасарруфида уй-жой бўлган идора, ташкилот жавоб беради.

Зинапоя майдончаларида ўрнатилган электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларига зарар етказилганда ёки ўғирланган тақдирда, хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати ва идора, ташкилот уларни ўз ҳисобидан тиклаши шарт.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Кўп квартирали уйлардаги хонадонлар ва хусусий хонадонлар ичида ўрнатилган ҳисобга олиш асбобларининг сақланиши ва бутунлиги учун истеъмолчи жавоб беради.

(98-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

99. Хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати, уй-жой мулкдорлари ва турар жойлардаги ҳамда бошқа бинолардаги хоналарни ижарачиларга (юридик шахсларга ёки юридик шахс ташкил этмасдан тадбиркорлик фаолиятини амалга оширувчи жисмоний шахсларга) ижарага берувчи бошқа ташкилотлар худудий электр тармоқлари корхонасининг рухсатсиз ижарачиларга тегишли бўлган электр қурилмаларини (электр энергиясидан фойдаланиш мақсадларидан қатъи назар) уйнинг ички электр тармоқларига улаш ҳуқуқига эга эмас.

100. Ижарачилар (юридик шахслар ёки юридик шахс ташкил этмасдан тадбиркорлик фаолиятини амалга оширувчи жисмоний шахслар) турар жой ва нотурар жой фонди биносининг эгаси билан шартнома тузгандан кейин уч кун муддатда, ижарага олинган бинода электр энергиясидан фойдаланиш билан боғлиқ масалаларни ҳал этиш учун худудий электр тармоқлари корхонасига мурожаат қилиши шарт.

Ижарачи бинодан кўчиб кетадиган бўлса, турар жой ва нотурар жой фонди биносининг эгаси ижарачидан худудий электр тармоқлари корхонасининг у кўчиб кетиш кунигача электр энергияси учун ҳисоб-китоб амалга оширганлиги ҳақидаги маълумотномани талаб қилиши шарт. Кўчиб кетган ижарачиларнинг электр энергияси учун қарзлари бўйича жавобгарлик ижарага берувчи зиммасида бўлади.

101. Худудий электр тармоқлари корхонасидан истеъмолчиларгача бўлган бўлиниш чегарасидан электр таъминотини узлуксиз таъминлаш билан боғлиқ умумий уй-жой ва уй ичидаги электр тармоқларининг техник ҳолати ва уларга хизмат кўрсатиш учун хусусий уй-жой мулкдорлари ширкати ва тасарруфида турар жойлар бўлган ташкилотлари жавоб беради.

4-§. Электр энергияси учун маиший истеъмолчилар билан ҳисоб-китоб қилиш

102. Маиший истеъмолчилар хонадонларда, шахсий уй-жойларда, ёрдамчи хўжаликлар, шахсий фойдаланиладиган томорқа боғ объектларида маиший эҳтиёжлари учун фойдаланилган электр энергияси учун маиший эҳтиёжларда қўлланиладиган ток қабул қилгичлар қуввати ва вазифасидан қатъи назар, аҳоли учун белгиланган ягона бир ставкали тариф бўйича ҳақ тўлайдилар.

ЭХНАТга уланган, шунингдек, электр энергияси учун олдиндан тўлов қурилмаси билан жиҳозланган электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларига эга маиший истеъмолчиларга электр энергияси электр таъминоти шартномаси асосида ва олдиндан тўланган тўлов доирасида етказиб берилади.

Маиший истеъмолчилардан электр энергияси учун белгиланган тариф қийматидан ортиқча бирор-бир қўшимча маблағ ундириш тақиқланади, мазкур Қоидаларда кўрсатиб ўтилган ҳолатлар бундан мустасно.

103. Бирор-бир сабабга кўра, электр энергиясини ҳисобга олиш прибори бўлмаган ва/ёки мазкур турар жойда вақтинчалик яшамаётган маиший истеъмолчи электр энергияси учун нотўғри тўлов ҳисобланишининг олдини олиш учун Бюро ва ҳудудий электр тармоқлари корхонасини бу тўғрида ёзма равишда хабардор қилиши шарт.

104. Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш учун хонадонлар, хусусий уй-жойлар, боғ участкалари ва бошқа шахсий объектлардан фойдаланилганда, ишлатилган электр энергияси учун тадбиркорлик фаолиятининг (савдо, хизматлар кўрсатиш, товарлар ишлаб чиқариш ва бошқа) тури бўйича электр энергияси истеъмолчиларининг тариф гуруҳига мувофиқ ҳақ тўланади.

Бунда тадбиркорлик фаолияти учун фойдаланиладиган электр энергияси бўйича ҳисоб-китоблар учун алоҳида электр энергиясини ҳисобга олиш прибори ўрнатилиши зарур.

105. Ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ҳар бир маиший истеъмолчи билан электр таъминоти шартномасини тузади ва электр энергияси ҳақини тўлаш учун унга белгиланган намунадаги ҳисоб-китоб дафтарчасини беради. Ҳисоб-китоб дафтарчасининг ҳар бир варағи квитанция ва билдиришномадан иборат бўлиб, уларда маиший истеъмолчининг шахсий ҳисобрақами туширилган бўлиши керак.

Тўлов ҳужжатининг ҳар иккала қисми (билдиришнома ва квитанция) бир хилда, аниқ, ўчириб ёзишларсиз тўлдирилиши керак. Тўлов ҳужжатларида фамилия, манзил, тўловнинг жорий ва олдинги санаси ҳамда ҳисобга олиш приборининг уларга мувофиқ бўлган кўрсаткичлари, кўрсаткичлар тафовути ва тўлов суммаси кўрсатилиши керак.

106. Маиший истеъмолчи томонидан ҳисоб-китоб даврида амалда истеъмол қилинган электр энергияси миқдори истеъмолчининг электр энергиясини ҳисобга олиш прибори кўрсаткичлари бўйича аниқланади.

107. Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларидан кўрсаткичларни ёзиб олиш ва тўлов ҳужжатини ёзиб бериш Бюронинг вакили ёки истеъмолчининг ўзи томонидан амалга оширилади.

Бюро вакили томонидан ёзиб берилган тўлов ҳужжати (билдиришнома) маиший истеъмолчига имзо қўйдириб топширилади, у бўлмаган тақдирда эса — у билан бирга бир хонадонда (хусусий уйда) яшовчи вояга етган шахсга топширилади ёки билдиришнома билан бирга буюртма хат орқали жўнатилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Бюро маиший истеъмолчилар хабардор қилинган вақтдан бошлаб беш кун муддат ўтгандан сўнг, мазкур Қоидаларнинг **71-банди** талабларини инобатга олган ҳолда эса ўн беш кун муддат ўтгандан сўнг, келиб чиққан қарздорликни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ушбу истеъмолчиларнинг пластик карталарига хизмат кўрсатиладиган банк ҳисобварақларидан базавий ҳисоблаш миқдорининг икки бараваридан кўп бўлмаган миқдорда сўзсиз ҳар ойда чиқариш чораларини кўради.

(107-банднинг учинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)

108. Агар, навбатдаги айланиб чиқиш давомида электр энергиясини ҳисобга олиш прибори ўрнатилган хона ёпиқ бўлса, бу ҳақда маиший истеъмолчининг шахсий ҳисобрақамида тегишли белги қайд этилади.

Ҳисобга олиш асбоблари кўрсаткичларини назорат тартибида ёзиб олиш бўйича маълумотлар мавжуд бўлмаган тақдирда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси электр энергияси истеъмолининг шартномадаги миқдори бўйича ёки олдинги давр учун амалдаги электр энергияси истеъмолининг ҳажми тўғрисидаги маълумотларга асосан тўлов ёзиш ҳуқуқига эга бўлиб, бу ҳақида маиший истеъмолчининг ҳисобрақамида тегишли белги қўйилади. Бунда ҳисобга олиш асбобларидан назорат кўрсаткичлари ёзиб олингандан кейин амалда истеъмол қилинган электр энергияси учун қайта ҳисоб-китоб қилинади.

109. Бюро ва ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг вакили гувоҳномасини кўрсатган тақдирда, хонадондаги электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини соат 8⁰⁰ дан 20⁰⁰ гача ҳеч қандай қаршиликларсиз кўриш ҳуқуқига эгадир.

Электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини кўздан кечириш учун Бюро ходимини кўймаслик далолатнома билан расмийлаштиради. Истеъмолчи далолатнома билан танишиши шарт. Истеъмолчи далолатномани имзолашни рад этган тақдирда, далолатномада бу ҳақда тегишли ёзув қайд қилинади. Рад этиш икки гувоҳ ёки фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқариш органи вакили томонидан тасдиқланади. Имзолашни рад этган истеъмолчи бунинг сабабини тушунтиришга ҳақли ва бу далолатномага киритилиши лозим.

Истеъмолчининг далолатномани имзолашни рад этиши уни электр тармоқларидан узиб қўйишга асос бўлади ва бу ҳақда у хабардор этилиши лозим.

110. Тўлов ҳужжатларини ёзиш ва ҳақ тўлаш пайтида йўл қўйилган хатолар ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан даъво муддати мобайнида, ушбу хатоликлар аниқлангунига қадар ҳисобга олинади.

111. Тўлов тегишли ташкилот томонидан қабул қилиб олинган сана тўлов амалга оширилган сана деб ҳисобланади.

Тўлов электрон тўлов тизимлари орқали амалга оширилган тақдирда, пул маблағлари истеъмолчининг шахсий ҳисоб рақамига ўтказилган (транзакция) сана тўлов амалга оширилган вақт деб ҳисобланади.

Тўлов иш берувчи томонидан ходимларининг аризалари асосида иш ҳақидан чегириб қолиш йўли билан амалга оширилганда, ҳар бир истеъмолчи учун пул маблағлари ўтказилгандан кейин пул тўлаган ходимларнинг номи қайд этилган реестр ҳудудий электр тармоқлари корхонасига тақдим этилган сана тўлов амалга оширилган сана деб ҳисобланади.

112. Аҳолидан тўловларни қабул қиладиган ташкилот (тижорат банкларининг бўлимлари, «Ўзбекистон почтаси» акциядорлик жамиятининг бўлимлари ва аҳолидан тўловни қабул қилиб олиш пунктлари) тўлов ҳужжатларини ўрам, бандероллар ва электрон реестрларга жамлайдилар.

Ҳар қайси бандеролда (банк бўлими томонидан маълум даврда қабул қилиб олинган маиший истеъмолчиларнинг тўлов ҳужжатлари тўпламида) уларни ҳудудий электр тармоқлари корхонасига бериш вақтида ёрлиқ бўлиши лозим, ёрлиқда қуйидагилар кўрсатилган бўлиши керак:

бандеролни шакллантириш бошланган ва тугалланган сана;

бандеролдаги ҳужжатлар сони;

қабул қилиб олинган тўловларнинг умумий суммаси;

касса хизмати кўрсатилганлиги учун тўлов сифатида ушлаб қолинган сумма;

ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ҳисобрақамига ўтказиладиган сумма.

Бунда аҳолидан тўловни қабул қилиб олувчи ташкилотлар электр энергияси учун тўлов сифатида келиб тушган пул маблағларини шартномада белгиланган муддатларда ҳудудий электр тармоқлари корхоналарига ўтказилишини таъминлаши шарт.

113. Маиший истеъмолчилар тўлов бўйича қарздор бўлганда, тўлов муддати ўтган ҳар бир кун учун тўлов муддати ўтган сумманинг 0,1 фоизи миқдорида, лекин муддати ўтган тўлов суммасининг 50 фоизидан кўп бўлмаган миқдорда пеня тўлайдилар.

Пеня ҳисобга олиш прибори кўрсаткичлари ёзиб олингандан кейин ва амалга оширилган қайта ҳисоб-китоблардан сўнг, шунингдек, белгиланган тартибда киритилган олдиндан тўлов ҳисобга олинган ҳолда, ҳисоб-китоб давридан кейинги ойнинг 11-кунидан бошлаб маиший истеъмолчининг аниқлаштирилган қарздорлик (тўланманган қарз) суммасидан ундирилади.

Пеняни ҳисоблаш учун қарздорлик ҳосил бўлган ой аниқланади ва қарз тўланган ҳар бир ой бўйича муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун пеня шу ойдан бошлаб ҳисобланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Истеъмол қилинган электр энергияси бўйича қарздорлик мавжуд бўлганда маиший истеъмолчига тегишли бўлган турар жойда прописка қилинган вояга етган жисмоний шахслар қарздорликни тўлаш бўйича солидар жавобгар бўладилар. Вояга етган жисмоний шахснинг солидар жавобгарлиги у маиший истеъмолчига тегишли бўлган турар жойга прописка қилинган вақтдан бошлаб вужудга келади ва пропискадан чиқарилган вақтгача амал қилади.

(113-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 30 мартдаги 252-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.04.2018 й., 09/18/252/0995-сон)

114. Арифметик хатоликлар, тарифларни нотўғри қўллаш туфайли пайдо бўладиган кам ва ортиқча тўловлар тегишли тариф бўйича кВт соатларда қайта ҳисоблаб чиқилади ва ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан даъво муддати доирасида кўрсаткичлардаги тафовут ёки қўшимчалар билан биргаликда ҳисобга олинади.

115. Тариф ўзгарганда, тариф ўзгарган санагача истеъмол қилинган электр энергияси ҳажми олдинги тўлов вақтидан бошлаб ўртача суткалик истеъмол бўйича аниқланади ва унга эски тариф бўйича ҳақ тўланади. Ҳисобга олиш асбобларининг кўрсаткичлари тўлов кунда ёзиб олинган деб ҳисобланади.

Тарифлар ўзгаргандан кейин истеъмол қилинган электр энергияси миқдори учун янги тариф бўйича ҳақ тўланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

116. Маиший истеъмолчи ўз хоҳишига кўра, 2 ойдан кўп бўлмаган муддат учун электр энергиясидан фойдаланиш ҳақини олдиндан тўлаб қўйиши мумкин ва бунда тариф ўзгарса ҳам қиймат қайта ҳисоб-китоб қилинмайди.

(116-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 30 июлдаги 633-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.07.2019 й., 09/19/633/3494-сон)

§ 5. Электр энергиясини ҳисобга олиш бузилганда ҳисоб-китобни амалга ошириш тартиби

Олдинги таҳрирга қаранг.

117. Истеъмолчининг (маиший истеъмолчидан ташқари) айби билан электр энергиясини ҳисобга олиш приборига зарар етказилган (пломбаси бузилса, ойнаси синса ва бошқалар), электр энергиясини ҳисобга олиш приборини улаш схемаси ўзгартирилган, ҳисобга олиш асбобининг хотира блоки ва уни дастурлашдан фойдаланиш тугмасига (бўлмасига) ташқаридан таъсир кўрсатилган, электр энергиясини ҳисобга олиш приборидан ташқари электр қабул қилгичларни улаш ёки энергия бошқа усулда ўғирланган ҳолларда, Бюронинг ваколатли вакили белгиланган шакл бўйича коидани бузиш далолатномасини тузади. Ушбу далолатнома асосида Бюро ёки унинг тақдимномаси асосида ҳудудий электр тармоқлари корхонаси истеъмолчини электр тармоғидан узиб қўяди.

Ҳисобга олинмаган электр энергияси миқдорининг қиймати ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан Бюро билан биргаликда энергия таъминоти шартномасида кўрсатилган истеъмолчининг иш соатлари сони ҳисобга олинган ҳолда электр қабул қилгичларнинг уланган қуввати бўйича қуйидаги ҳолатларда амалга оширилади:

электр энергиясини ҳисобга олиш прибори, ўлчов трансформаторларини улаш схемалари ўзгартирилганда, ҳисобга олиш асбобининг хотира блоки ва уни дастурлашдан фойдаланиш тугмасига (бўлмасига) ташқаридан таъсир кўрсатилганда ва ҳисобга олишни назорат қилиш асбобларидан ташқари электр қабул қилгичлар кўз билан аниқлаб бўлмайдиган яширин йўл билан (яширин электр симлари, переключателлар монтаж қилиниши ва шу кабилар) уланганда — электр энергияни ҳисобга олишнинг назорат асбоблари охириги алмаштирилган ёки улашиш схемалари текширилган кундан бошлаб, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган муддатда;

электр энергиясини ҳисобга олиш приборига истеъмолчининг айби билан зарар етказилганда (пломбаси бузилишига йўл қўйилган, ойнаси синган ва шу каби ҳолатлар) ёки электр энергияси айланиб чиқишда кўз билан аниқлаш мумкин бўлган бошқа усулда

ўғирланган тақдирда — охири марта айланиб чиқилган кундан бошлаб, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган муддатда амалга оширилади.

Ҳисобга олинмаган электр энергияси миқдори қийматини ҳисоб-китоб қилишда қоида бузиш аниқланишидан олдинги давр учун амалдаги тўловлар ҳисобга олинган ҳолда, қайта ҳисоб-китоб амалга оширилаётган вақтдаги тариф қўлланилади. Бунда I тариф гуруҳидаги истеъмолчилар учун ҳисобга олинмаган электр энергияси миқдорининг қиймати ягона электр энергетикаси тизимининг максимал юкланиш соатларида амал қиладиган тариф бўйича ҳисоб-китоб қилинади.

(117-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

118. Истеъмолчилар (шу жумладан маиший истеъмолчилар) электр қурилмаларини ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг электр тармоқларига ўзбошимчалик билан улаган тақдирда, электр қурилмалари электр тармоғидан дарҳол узиб қўйилади, истеъмолчидан эса рухсатсиз истеъмол қилинган электр энергиясининг қиймати истеъмолчи расмий равишда давлат рўйхатидан ўтказилган кундан бошлаб ўтган вақт мобайнида (тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлганда) ёки даъво муддати учун электр энергиясини қабул қилгич қурилманинг уланган қувват бўйича суткасига 24 соат давомида ишлаши ва ўзбошимчалик билан уланган электр тармоғи (электр узатиш линияси ва трансформаторлар) участкасида йўқотилган қувват ҳисобидан ундирилади.

(118-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Ҳисобга олинмаган электр энергияси қийматини ундириш учун электр энергиясидан фойдаланиш қоидалари бузилишига йўл қўйган истеъмолчи ёки унинг вакили иштирокида ёки унинг иштирокисиз, белгиланган тартибда қайта ҳисоб-китоб амалга оширилади.

119. Электр энергиясини ҳисобга олиш истеъмолчининг айбисиз вақтинчалик бузилганда етказиб берилган электр энергияси учун ҳисоб-китоб Бюрони хабардор қилган ҳолда, ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг қарори бўйича, ҳисобга олиш бузилишига қадар бўлган олдинги ҳисоб-китоб давридаги ёки ҳисобга олиш тиклангандан кейинги даврдаги ўртача суткалик сарф бўйича амалга оширилади.

Электр энергиянинг ўртача суткалик сарфи бўйича ҳисоб-китоб қилиш даври бир ойдан ошмаслиги керак ва шу вақт ичида ҳисобга олиш тикланиши зарур.

Агар, электр энергияни ҳисобга олиш приборини объектив сабабларга кўра, кўрсатилган муддатда (ўлчаш трансформаторининг, ҳисобга олиш приборининг йўқлиги, ўтиб бўлмайдиган йўллар ва шу кабилар туфайли) тиклаш имконияти бўлмаса, истеъмолчига етказиб берилган электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилиш тартиби ва ҳисобга олишни тиклаш муддати истеъмолчи ва ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг ўзаро келишуви билан белгиланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

120. Маиший истеъмолчида электр энергиясини ҳисобга олиш приборини улаш схемаси ўзгарганда, приборга зарар етказилганда (истеъмолчининг айби билан) ёки пломбалари бузилганда, ҳисобга олиш асбобининг хотира блоки ва уни дастурлашдан фойдаланиш тугмасига (бўлмасига) ташқаридан таъсир кўрсатилганда, электр энергиясини ҳисобга олиш приборларидан ташқари бошқа электр қабул қилгичлар уланганда ва амалда истеъмол қилинган электр энергияси кўрсаткичларини камайтириш мақсадида бошқа қоида бузишларга йўл қўйилганда, Бюронинг вакили қоида бузилиши ҳақида белгиланган намунада далолатнома тузади.

(120-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Далолатнома асосида:

Олдинги тахрирга қаранг.

электр энергиясини ҳисобга олиш прибори, ўлчов трансформаторлари уланиши, ҳисобга олиш асбобининг хотира блоки ва уни дастурлашдан фойдаланиш тугмасига (бўлмасига) ташқаридан таъсир кўрсатилиши ва ҳисобга олишни назорат қилиш приборларидан ташқари электр қабул қилгичлар кўз билан кўриб аниқланмайдиган яширин йўл билан (яширин электр симлари, ўзгартириш мосламалари монтаж қилиниши ва шу кабилар) уланиш схемалари ўзгарган тақдирда — ҳисобга олишнинг назорат асбоблари охириги алмаштирилган ёки уланиш схемалари текширилган кундан бошлаб, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган муддатга;

(120-банднинг учинчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

электр энергиясини ҳисобга олиш приборига зарар етказилганда (истеъмолчининг айби билан) ёки прибор мавжуд бўлмаганда, пломбалар бузилган ва амалда истеъмол қилинган электр энергияси кўрсаткичларини камайтириш мақсадида айланиб чиқишда кўз билан кўриб аниқланадиган бошқа қоида бузишларга йўл қўйилган тақдирда (шу жумладан, электр энергиясини ҳисобга олиш приборидан бошқа электр қабул қилишлар уланганда) — охириги марта айланиб чиқилган кундан бошлаб, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган муддатга ҳисобга олинмаган электр энергияси миқдори қиймати ҳисоб-китоб қилинади.

121. Қоида бузилган ҳолда фойдаланилган электр энергияси қийматини қайта ҳисоб-китоб қилиш ушбу Қоидаларнинг **120-бандига** мувофиқ маиший истеъмолчида штепсел розеткалари мавжуд бўлганда (розеткалар ва электр энергияси қабул қилгичлар сонидан қатъи назар) бир суткада 24 соат 600 Вт қувватдан фойдаланиш ҳисобидан, 600 Вт дан ортиқ қувватли иситиш асбоблари ёки бошқа электр асбоб-ускуналари мавжуд бўлганда эса — маиший истеъмолчи фойдаланаётган электр энергияси қабул қилгичлардан бир суткада 24 соат фойдаланиш ҳисобидан келиб чиқиб, уларнинг амалдаги қуввати бўйича амалда ёритиш электр энергияси қабул қилгичлардан сутканинг ёруғ бўлмаган вақтида фойдаланиш ҳисобидан келиб чиқиб, ёритиш электр қабул қилгичларнинг қуввати бўйича амалга оширилади.

Олдинги тахрирга қаранг.

Ҳисобга олинмаган электр энергиясининг қайта ҳисоб-китоби белгиланган тартибда, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган муддатга, электр энергиясидан фойдаланиш қоидалари бузилишига йўл қўйган истеъмолчи ёки унинг вакили иштирокида ёхуд иштирокисиз ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан Бюро билан биргаликда қоида бузиш аниқланишидан олдинги давр учун амалда тўланган электр энергия миқдори ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилади.

(121-банднинг иккинчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

122. Электр энергиясидан фойдаланишда истеъмолчи томонидан йўл қўйилган қоидабузилишлар Бюронинг вакили ва маиший истеъмолчи томонидан имзоланган икки нусхадаги далолатнома билан расмийлаштирилади, унинг бир нусхаси маиший истеъмолчига берилади ва Бюро ёки унинг тақдимномаси асосида ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан ушбу Қоидаларни бузган истеъмолчи электр қурилмалари тармоқдан узиб қўйилади.

Истеъмолчи далолатномани имзолашни рад этган тақдирда, қоида бузиш далолатномасида истеъмолчини таништирганлик тўғрисида белги қўйилади.

123. Ҳисобга олинмаган электр энергияси миқдори далолатнома асосида аниқланади ва тўлаш учун маиший истеъмолчига қўшимча тўлов ҳужжати ёзиб берилади.

Қоида бузилиши юзасидан тўлов ҳужжатини ёзишда амалдаги тариф қўлланади.

Маиший истеъмолчи белгиланган тартибда Бюро ва ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг қарори юзасидан эътироз билдириш ҳуқуқига эга, бироқ бу уни қоида бузиш далолатномаси бўйича ёзилган қўшимча тўлов ҳужжатини белгиланган муддатда тўлашдан озод қилмайди.

Қўшимча тўлов ҳужжати бўйича ҳақ 10 кун муддатда тўланмаса, Бюро маиший истеъмолчидан кўрсатилган суммани мажбурий тартибда ундириш тўғрисида судга даъво аризаси беради.

124. Амалга оширилган электр энергияси сарфининг қайта ҳисоби истеъмолчини электр энергиясидан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун қонун ҳужжатларида белгиланган жавобгарликдан озод этмайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

(125-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

9-боб. Электр энергияси истеъмолчиларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

126. Электр энергияси истеъмолчилари қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ўз электр қурилмаларини техник шартларга мувофиқ ҳудудий электр тармоқларига улаш;

сифат кўрсаткичлари давлат стандартларига мувофиқ бўлган электр энергиясини олиш;

электр энергияси етказиб беришнинг тўхталиши ёки тўхтатиб қўйилиши сабаблари тўғрисида белгиланган тартибда ахборот олиш;

ҳудудий электр тармоқлари корхонасига улар истеъмол қиладиган электр энергияси ҳажмларининг ўзгартирилиши тўғрисида белгиланган тартибда таклифлар киритиш. Бунда электр энергиясининг шартномадаги ҳажмини ўзгартириш бўйича таклиф мўлжалланаётган ўзгартиришдан 10 кун олдиндан (жорий ой тугагунгача) берилиши керак;

электр энергияси тўлиқ ҳажмда етказиб берилмаслиги ёки сифат кўрсаткичлари давлат стандартларига мувофиқ бўлмаган электр энергияси етказиб берилиши оқибатида ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ёки электр таъминоти корхонаси томонидан етказилган зарарларни белгиланган тартибда қоплаш;

электр таъминоти шартномасини бекор қилганда фойдаланилмаган электр энергияси миқдори учун тўланган суммани қайтаришни талаб қилиш;

қонун ҳужжатларига мувофиқ бир тарафлама тартибда электр таъминоти шартномасини бекор қилиш;

электр энергияси етказиб берилиши тўхтатилганда етказилган зарарни қоплашни талаб қилиш;

электр таъминоти шартномаларини тузиш ва бажаришда юзага келаётган низоларни ҳал этиш учун судга ёки бўйсунуши бўйича юқори ташкилотга, мансабдор шахсга мурожаат қилиш.

Электр энергияси истеъмолчилари қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

127. Электр энергияси истеъмолчилари қуйидагиларга мажбур:

ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан белгиланган электр энергиясини истеъмол қилиш режимида риоя этиш;

фойдаланилган электр энергияси (куват) учун ўз вақтида ҳақ тўлаш;

ишлатилаётган электр қурилмалари, асбоблар ва асбоб-ускуналарнинг зарур техник ҳолатини ва истеъмолчиларнинг электр қурилмаларини эксплуатация қилишда хавфсизлик техникаси қоидаларига риоя қилинишини таъминлаш, ҳудудий электр тармоқлари корхонасига ёки электр таъминоти корхонасига электр асбоб-ускуналарининг носозлиги тўғрисида хабар қилиш;

электр энергиясидан оқилона фойдаланиш чора-тадбирларини амалга ошириш;

Олдинги тахрирге қаранг.

Бюро ва «Ўзэнергоинспекциясининг» ёзма кўрсатмаларини ўз вақтида бажариш;
(127-банднинг олтинчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Электр қурилмаларининг тузилиши қоидалари талабларига риоя этиш;
ўрнатилган тартибда Бюро ва/ёки ҳудудий электр тармоқлари корхонаси вакилига электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини кўришига имкон бериш;

йил мобайнида янгидан ишга тушириладиган электр қурилмаларидан фойдаланиш бошланишидан камида бир ой олдин (маиший истеъмолчилардан ташқари) электр энергиясининг зарур миқдори учун ҳудудий электр тармоқлари корхонасига буюртманома бериш;

келгуси йил учун электр энергиясига бўлган эҳтиёжни аниқлашда электр энергиясини электр тармоқларидан узатишда, ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг (ишлар турларининг) технологик жараёни ишлаб чиқариш эҳтиёжларига, ишлаб чиқариш бинолари ва маъмурий биноларни ёритишга, иситишга, шамоллатишга электр энергия сарфини, шунингдек, ушбу электр тармоқларига уланган субистеъмолчиларнинг эҳтиёжини ҳисобга олиш.

Уланган қуввати 5 МВт ва ундан ортиқ бўлган электр энергияси истеъмолчилари ҳудудий электр тармоқлари корхонасининг талабига кўра қуйидагиларни ҳисобга олиши ва бу ҳақида хабар қилиши шарт:

истеъмол қилинаётган қувватнинг ҳар суткалик, ҳар ойлик сарфи ва амалдаги миқдори;

ягона электр энергетика тизимининг энг кўп ва энг кам юкламали даврларида реактив энергия ва қувватнинг ҳар суткалик сарфи;

ягона электр энергетика тизимининг энг кўп юкламасининг ўтиш даврида актив энергия (қувват)нинг ҳар 30 дақиқадаги сарфи.

128. Объектларидан магистрал электр тармоқлари сифатида фойдаланиладиган истеъмолчилар ҳудудий электр тармоқлари корхоналари билан электр энергияси узатиш хизматларини кўрсатиш юзасидан шартномалар тузиш ҳуқуқига эга эмас.

129. Уланган қуввати 250 кВа ва ундан ортиқ бўлган истеъмолчилар мазкур Қоидаларнинг 127-бандида кўрсатилган мажбуриятлар билан биргаликда қуйидагиларга мажбур:

маҳсулот бирлигини ишлаб чиқариш (ишларни амалга ошириш) учун электр энергияси сарфининг техник ва иқтисодий жиҳатдан асосланган илғор нормаларини ишлаб чиқиш — умумий ишлаб чиқариш ва технологик; якка тартибдаги ва гуруҳ бўйича; йиллик, чорақлик ва ойлик — уларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш технологияси такомиллаштирилиши (ўзгартирилиши) ва янги техника жорий этилишига қараб қайта кўриб чиқиш;

корхона бўйича, шу жумладан кўп энергия сарфлайдиган ускуналар, цехлар ва истеъмолчилар гуруҳлари бўйича электр энергияси балансларини тузиш ҳамда улар асосида ишлаб чиқариш жараёнларида электр энергиясидан фойдаланиш самарадорлигини таҳлил қилиш, электр энергиясининг самарасиз сарфланиши ва исроф бўлишини аниқлаш, уларни камайтириш ва бартараф этиш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

келгуси давр учун электр энергиясига бўлган эҳтиёжни ва электр тармоқларининг энергия ўтказиш қобилиятини ошириш, электр таъминоти схемаларини такомиллаштириш заруриятини аниқлаш мақсадида (маҳсулот ишлаб чиқаришнинг, бажариладиган иш турларининг мўлжалланаётган прогноз ҳажмларидан ва электр энергияси сарфи меъёрларидан келиб чиқиб, уларни камайтириш ва электр энергиясини тежашни ҳисобга олган ҳолда) электр энергиясининг бир йил ва келгуси давр учун балансларини тузиш;

маҳсулот (ишлар) бирлигига электр энергияси сарфининг тасдиқланган меъёрларига риоя қилиш ва уларни камайтириш бўйича белгиланган тадбирларнинг бажарилишини таъминлаш;

электр энергиясини тежаш бўйича (йиллик ва узок истиқбол учун) ташкилий-техник тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш.

10-боб. Худудий электр тармоқлари корхоналарининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари

Олдинги таҳрирга қаранг.

130. Худудий электр тармоқлари корхоналари қуйидаги ҳуқуқларга эга:

истеъмолчилардан электр таъминоти шартномасида белгиланган мажбуриятларни тегишли даражада бажаришни талаб этиш;

истеъмолчилар томонидан электр таъминоти шартномаси шартлари бажарилмаслиги ёки бузилиши оқибатида унга етказилган зарарнинг белгиланган тартибда қопланиши;

авария режимида Бюрони хабардор қилган ҳолда истеъмолчиларни электр тармоқларидан узиш (ўчириш);

Бюро кўрсатмаси бўйича истеъмолчиларни электр тармоқларидан, шунингдек, ЭХНАТга уланган ва олдиндан тўланган маблағ тугагандан сўнг электр энергияси учун олдиндан тўловни амалга ошириш қурилмасига эга ҳисобга олиш асбоб мавжуд бўлган истеъмолчиларни узиш.

Худудий электр тармоқлари корхоналари қонунчиликда белгиланган бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

Худудий электр тармоқлари корхоналари ёки Бюро мазкур Қоидалар ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда назарда тутилган ҳолатларда истеъмолчиларни электр тармоқларидан узиш оқибатлари учун жавобгар бўлмайдилар.

(130-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

131. Худудий электр тармоқлари корхоналари қуйидагиларга мажбур:

электр энергиясини электр тармоқларининг баланс бўйича мансублик бўлиниш чегарасига электр таъминоти шартномасида кўрсатилган ҳажмда узлуксиз етказиб бериш;

ускуналарни, электр узатиш линияларини, электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини эксплуатация қилиш, уларга хизмат кўрсатиш ва ускуналарни таъмирлаш, шунингдек, ўз электр тармоғи хўжалиги объектларида носозликларни бартараф этиш;

ўз электр тармоғи хўжалиги объектларида электр энергияси сифат кўрсаткичларини давлат стандартларида белгиланган даражада сақлаб туриш;

электр тармоғи хўжалиги объектларининг режали таъмирланиши туфайли электр энергияси билан таъминлашдаги мумкин бўлган узилишлар тўғрисида камида 3 кун олдин огоҳлантириш;

истеъмолчиларга электр энергияси етказиб беришнинг тўхтатиб турилиши ва бунинг сабаблари тўғрисида маълумот бериш;

жорий этиладиган чеклашлар ҳақида, чеклашнинг ҳажми ва вақтини кўрсатган ҳолда, ўз вақтида хабар қилиш;

Бюро кўрсатмаларига асосан алоҳида электр энергияси истеъмолчиларини 6 — 10 кВ ва ундан юқори кучланишли тармоқлардан узиб қўйишни амалга оширади;

истеъмолчиларнинг электр энергияси тўлиқ етказиб берилмаганлиги ёки электр таъминотида бошқа қоида бузилишлар тўғрисидаги аризаларини, истеъмолчидан ариза олинган кундан бошлаб 10 кундан кечикмай кўриб чиқиш, ушбу қоида бузилишларини бартараф этиш ва истеъмолчиларга ушбу Қоидаларга мувофиқ батафсил жавоб юбориш;

ўз электр тармоғи хўжалиги объектларида электр энергиясининг технологик сарфларини қисқартириш бўйича ташкилий-техник тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

электр энергиясининг электр тармоқлари бўлиниш чегарасида ҳисобга олинмаган истеъмолини аниқлаш;

ҳар ойда бевосита истеъмолчилар томонидан фойдаланилган энергия ресурслари ҳажми ва тегишли худудлар чегарасидаги тармоқларга етказиб берилган ҳажм ўртасида тафовут мавжудлиги ҳақидаги маълумотларни Бюрога тақдим этиш;

истеъмолчилар томонидан буюртма берилган электр энергияси ҳажмини етказиб беришнинг техник имкониятларини ва улардаги тижорат ҳисобга олиш тизимларининг қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқлигини баҳолаш бўйича хулоса бериш;

истеъмолчиларнинг электр тармоқлари ва қурилмаларини ўз ҳудудий электр тармоқларига улаш юзасидан техник шартлар бериш;

истеъмолчиларга етказиб берилган электр энергиясини белгиланган тартибда ҳисобга олиб бориш;

истеъмолчининг белгиланган тартибда киритилган таклифларига мувофиқ беш кун муддатда электр энергиясининг ойлик шартномавий ҳажмига ўзгартиришлар киритиш, электр энергиясининг ойлик шартномавий миқдорини кўпайтириш (камайтириш) мумкин бўлмаган тақдирда — бу ҳақида, рад этиш сабабини кўрсатган ҳолда, истеъмолчига хабар қилиш;

ҳар йили истеъмолчиларнинг барча тоифалари буюртманомаларини умумлаштириш асосида электр энергияси истеъмолининг прогноз кўрсаткичларини, шу жумладан аҳоли истеъмолини, ўз эҳтиёжларига ва келгуси йилда уни узатишга технологик сарфни шакллантириш, йил мобайнида янгидан ишга тушириладиган объектлар учун захираларни назарда тутиш ва 1 октябрғача «Ўзбекэнерго» АЖга тақдим этиш;

келгуси йил учун электр энергияси истеъмоли миқдорларини маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан келишиш;

маиший истеъмолчининг аризасига асосан ариза берилган пайтнинг ўзида тўловларнинг ҳолати ва истеъмол қилинган электр энергияси учун қарздорликнинг мавжуд эмаслиги (мавжудлиги) тўғрисида маълумотномалар тақдим этиш;

истеъмолчиларга ўрнатилган электр энергияси истеъмолини ҳисобга олиш асбобларини алмаштириш, ўрнатиш ва хизмат кўрсатишни таъминлаш, шунингдек Бюро билан биргаликда уларни пломбалаш;

маиший истеъмолчиларнинг электр энергиясини ҳисобга олиш асбобларини ўз вақтида қиёсловидан ўтказиш.

Олдинги таҳрирга қаранг.

«Ўзэнергоинспекция» томонидан электр энергиясининг ноқилона сарфланиши, электр қурилмаларининг авария хавфини туғдирадиган ёки одамлар ҳаётига хавф соладиган қоникарсиз техник ҳолати, шунингдек, бошқа қоида бузарликлар аниқланганда, қоидабузарларни электр тармоқларидан узиб қўйиш чораларини кўриш учун улар тўғрисида зудлик билан Бюро ва электр тармоқлари ҳудудий корхонасига хабар берилади.

(131-банднинг йигирма иккинчи хатбоиши Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Ҳудудий электр тармоқлари корхонаси:

истеъмолчи электр энергияси истеъмолининг белгиланган режимига риоя қилмай, электр энергияси истеъмоли ёки қувватининг шартномавий миқдоридан ошиб кетишига йўл қўйганда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан белгиланган электр энергияси истеъмолини чеклаш жадвалини бажармаган кунларда сифати паст электр энергияси етказиб берилганлиги учун;

заҳира манбаи автоматик ишга тушганда, автоматик қайта улаш ва автоматик тарзда тез-тез ўчиришлар вақтида электр энергиясини етказиб бериш борасидаги танаффуслар учун истеъмолчи олдида моддий жавобгар бўлмайди.

Электр таъминоти шартномаси бўйича мажбуриятлар бажарилмаган ёки зарур тарзда бажарилмаган ҳолларда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси бунинг натижасида етказилган зарарни қоплашга, истеъмолчи эса етказилган реал зарарни қоплашга мажбур.

132. Истеъмолчилар электр тармоқларини ушбу Қоидалар бузилгани учун электр тармоқларидан узиб қўйиш ва қайта улаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Электр тармоқларидан аввал узиб қўйилган маиший истеъмолчиларни қайта улашда энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида, маиший истеъмолчи — юридик шахслардан эса базавий ҳисоблаш миқдорининг 10 баравари миқдорида тўлов ундирилади ва ушбу маблағлар уларни қайта улаган ташкилотнинг ҳисобрақамига ўтказилади (ЭХНАТга уланган истеъмолчилардан ташқари).

(132-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)

11-боб. Реактив энергия компенсацияси учун электр энергияси тарифига чегирмалар ва устамалар

133. Реактив энергия компенсацияси учун чегирмалар (устамалар) ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан берилган техник шартлар бўйича ёки электр таъминоти шартномасида кўрсатилган рухсат этилган қувват 50 кВт ва ундан ортиқни ташкил этган I ва II тариф гуруҳлари истеъмолчиларига нисбатан амалга оширилади (бюджет ташкилотлари, фермер хўжаликлари ва сув истеъмолчилари уюшмаларининг насос станциялари, шунингдек, Давлат бюджетидан молиялаштирилладиган насос станциялари бундан мустасно).

Олдинги таҳрирга қаранг.

134. Реактив энергия компенсацияси учун чегирмалар (устамалар) реактив энергияни ҳисобга олиш приборларининг кўрсаткичлари асосида аниқланади ҳамда тегишли равишда истеъмол қилинган (ҳосил қилган) реактив энергиянинг 1 кВар.соат учун тўлов тарзида ундирилади.

(134-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Реактив энергиянинг шартномавий миқдори реактив энергиянинг иқтисодий қийматидан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Реактив энергиянинг ҳар бир ҳисобот даври учун иқтисодий қиймати, шартномада кўрсатилган ва ўрнатилган тартибда аниқланадиган қувват коэффициентининг оптимал миқдори ҳисобга олиниб, ушбу давр учун актив энергиянинг шартномадаги миқдоридан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Бир неча тариф гуруҳларига мансуб бўлган истеъмолчилар учун реактив энергиянинг шартномавий миқдори ҳар бир тариф гуруҳи бўйича аниқланади ва электр таъминоти шартномасида кўрсатилади.

Ҳисобот даврининг якуни бўйича реактив энергия иқтисодий қийматининг амалдаги миқдори истеъмол қилинган актив энергия ва қувват коэффициентининг шартномавий миқдоридан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

Икки ва ундан ортиқ алоҳида объектларга (ҳудуд) эга бўлган истеъмолчига нисбатан реактив энергия иқтисодий қийматининг амалдаги миқдори ва реактив энергиянинг амалдаги истеъмоли ҳар бир объект бўйича аниқланади. Бунда барча объектлар бўйича реактив энергия иқтисодий қийматининг амалдаги миқдори ва реактив энергия бўйича ўзаро ҳисоб-китобларни амалга ошириш учун фойдаланилган реактив энергия миқдори йиғиндиси аниқланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

135. Устамалар ҳудудий электр тармоқлари корхонаси томонидан истеъмолчи уланган электр тармоқнинг катта юклама соатларида реактив энергия истеъмол қилинганда ва ягона электр энергетика тизимининг кам юклама соатларида истеъмолчи реактив энергия ҳосил қилганда қўлланади.

Устама қўшилган қиймат солиғи ҳисобга олинмаган ҳолда актив энергия учун куйидаги миқдорда аниқланади:

5% — реактив энергия мазкур Қоидаларнинг 134-банди **бешинчи хатбошига** мувофиқ аниқланган иқтисодий қийматнинг амалдаги миқдори доирасида истеъмол қилинганда;

10% — реактив энергия мазкур Қоидаларнинг 134-банди **бешинчи хатбошига** мувофиқ аниқланган иқтисодий қийматнинг амалдаги миқдоридан ортиқ истеъмол қилинганда.

Реактив энергия компенсацияси учун электр энергияси тарифига устамалар жарима санкцияси ҳисобланмайди ва электр таъминоти шартномасига асосан ундирилади.

Реактив энергия ўрни етарлича қопланмагани ҳисобига қувват коэффициенти қийматининг истеъмолчилар томонидан электр таъминоти шартномасида кўрсатилганига нисбатан пасайтирилгани аниқланганда, ҳудудий электр тармоқлари корхонаси электр энергияси йўқолиши қийматининг техник-иқтисодий ҳисоб-китобларини амалга оширади, шунингдек, қувват коэффициенти кўрсаткичлари белгиланган нормативларга нисбатан пасайтирилгани учун истеъмолчилардан қўшимча маблағлар ундиради.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Бунда ҳисоб-китоблар ва қўшимча маблағларни ундириш ҳисоб-китоб даврида электр таъминоти шартномасида кўрсатилганига нисбатан истеъмолчи томонидан қувват коэффициентининг амалдаги қийматини пасайтиришга йўл қўйилганлиги тўғрисида «Ўзэнергоинспекциясининг» тасдиқлови мавжуд бўлганда амалга оширилади.

(135-банднинг еттинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

136. Тариф чегирмалари истеъмолчи ягона электр энергетика тизими тармоғида электр тармоғининг катта юкламали соатларида реактив энергия ҳосил қилганда ва электр тармоғининг кичик юкламали соатларида ягона энергия тизими тармоғидан реактив энергия истеъмол қилинганда, агар истеъмолчининг бундай режимда ишлаш зарурати шартномада кўрсатилган бўлса, тақдим этилади.

Чегирма қўшилган қиймат солиғи ҳисобга олинмаган ҳолда актив энергия учун амалдаги тарифнинг 15% миқдорида белгиланади.

137. Электр тармоғининг катта ва кичик юкламали соатлари — бу сутканинг истеъмолчи томонидан реактив қувватнинг истеъмол қилиниши (ҳосил қилиниши) туфайли ягона электр энергетика тизимининг электр тармоқларида электр энергиясининг қўшимча равишда йўқотилишига олиб келадиган вақтларидир.

Ҳудудий электр тармоқлари корхонаси электр тармоғининг катта ва кичик юкламали соатларини, истеъмолчининг ва у фойдаланадиган тармоқнинг реактив юкламаси жадвалларини таҳлил қилган ҳолда, ҳар қайси истеъмолчи учун алоҳида белгилаши мумкин.

Ҳар бир суткадаги катта ва кичик юкламали соатлар йиғиндиси 24 соатга тенг, шу жумладан:

Олдинги таҳрирга қаранг.

катта юкламали соатлар — соат 06⁰⁰ дан 22⁰⁰ гача;

(137-банднинг тўртинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

кичик юкламали соатлар — соат 22⁰⁰ дан 06⁰⁰ гача.

(137-банднинг бешинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

138. Реактив энергиянинг истеъмол қилиниши ҳамда ҳосил қилиниши ҳисобга олиш приборлари ёрдамида қайд этилади.

139. Тизим оператори истеъмолчи томонидан ягона электр энергетика тизими тармоғида катта юкламали соатларда реактив энергияни ҳосил қилиш ва (ёки) кичик юкламали соатларда уни мажбурий истеъмол қилиш белгиланган бўлса, энергияни ҳисобга олиш усули ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи ўртасида келишилади ва электр таъминоти шартномасида қайд этилади.

140. Худудий электр тармоқлари корхонаси томонидан берилган техник шартлар бўйича ёки электр таъминоти шартномасида кўрсатилган ҳамда фойдаланишга рухсат этилган қувват 50 кВт ва ундан ортиқни ташкил этадиган I ва II тариф гуруҳлари истеъмолчилари (Давлат бюджетидан молиялаштириладиган бюджет ташкилотлари, фермер хўжаликлари ва сув истеъмолчилари уюшмаларининг насос станциялари, шунингдек, насос станцияларидан ташқари) билан тузилган электр таъминоти шартномасида қуйидагилар кўрсатилади:

ягона электр энергетика тизими тармоғидан ҳисобот даври учун истеъмол қилинадиган реактив энергиянинг иқтисодий қиймати;

Олдинги тахрирга қаранг.

талаб этиладиган қувват коэффициенти (косинус «фи»);

(140-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан учинчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

ягона электр энергетика тизимининг энг катта юкламаларининг назорат соатлари (йилнинг ҳар бир ойи бўйича бўлиб чиқиш орқали);

электр тармоқларнинг катта юклама соатларида ойлик реактив энергия истеъмолини техник чегаралари. Ушбу чегаралардан ошиб кетганда худудий электр тармоқлари корхонаси электр энергиясининг ҳисоблаш нуқтасида кучланишни электр тармоғининг энг катта юкламали соатлари учун электр таъминоти шартномасида белгиланган даражасидан пасайиб кетиши учун жавоб бермайди;

электр тармоғининг катта юкламали соатларида ягона электр энергетика тизимининг электр тармоғига бир ойда ҳосил қилинадиган ва (ёки) бир ойда кичик юкламали соатларда мажбурий истеъмол қилинадиган реактив энергиянинг чегаравий қийматлари.

Ҳисобот даври учун реактив энергия истеъмолининг иқтисодий қиймати техник чегара ҳисобланиб, унинг ортишида худудий электр тармоқлари корхонаси электр энергиясининг ҳисобга олиш нуқтасидаги кучланиш электр таъминоти шартномасида белгиланган даражадан камайиб кетиши учун жавоб бермайди.

12-боб. Электр энергиясининг сифати учун электр энергияси тарифига чегирмалар (устамалар)

141. Электр энергияси сифати учун тарифга чегирмалар (устамалар) амалдаги тарифлар бўйича белгиланади. Электр энергияси сифати учун тарифларга устамалар жарима санкцияси ҳисобланмайди ва электр таъминоти шартномасига мувофиқ истеъмолчилардан (маиший истеъмолчилардан ташқари) ундирилади.

142. Электр энергияси учун ҳисоб-китобларда қўлланадиган электр энергиясининг сифат кўрсаткичлари (ЭСК) рўйхати давлат стандартлари асосида электр таъминоти шартномасида белгиланади.

143. Агар, истеъмолчининг электр энергияси сифати ёмонлашувидаги улуши электр таъминоти шартномасида белгиланган йўл қўйилиши мумкин бўлган даражадан ошса, белгиланган қиймат тарифга устама ёки акс ҳолда — тарифга чегирма ҳисобланади.

144. Ҳар бир ЭСК бўйича чегирмалар (устамалар) миқдори кўриб чиқиладиган ЭСКнинг ҳисоб-китоб давридаги жами нисбий давомийлиги кўрсаткичларига (T1 ва T2) кўра, йўл қўйилиши мумкин бўлган нормал ва максимал қийматлар сифатида ҳисобланади. T1 ва T2 қийматлари ўлчаш вақти давомида аниқланади, ўлчаш вақтининг давомийлиги ҳар бир ЭСК бўйича шартномада белгиланади, лекин у 1 иш суткасида кам бўлмаслиги керак. Автоматлаштирилган ўлчаш воситалари мавжуд бўлганда T1 ва T2 қийматлари узлуксиз равишда ўлчаниши лозим. Ҳисоб-китоб қилинадиган вақт оралиғини мунтазам ўлчаш электр таъминоти шартномасида (лекин бир чоракда бир мартадан кам эмас) белгиланади.

145. Истеъмолчининг электр таъминоти шартномасида қайд этилган ҳар қайси ЭСК бўйича электр энергияси сифатининг ёмонлашувидаги улушининг қиймати ҳар замонда ўлчашлар асосида белгиланади ва ўлчаш баённомасида қайд этилади. Амалдаги улушларнинг ушбу қийматларидан томонлардан бири уларни қайта кўриб чиқишни таклиф этмагунча фойдаланилади.

146. ЭСКни ўлчаш ишлари аккредитациядан ўтган синов лабораторияси томонидан ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи билан биргаликда электр таъминоти шартномасида белгиланган муддатларда ўтказилади. Электр таъминоти шартномасида ўлчашлар даврийлиги тўғрисида кўрсатмалар бўлмаганда, шунингдек, истеъмолчи ёки ягона электр энергетика тизимининг иш шароитлари кескин ўзгарганда, ўлчашлар томонлардан бирининг ташаббусига кўра аккредитациядан ўтган синов лабораторияси томонидан ўтказилиши мумкин. Иккинчи томон ўлчашларни ўтказишнинг аниқ санасини 3 кун муддатда келишиб олиши керак ва бу ишлар ташаббус кўрсатган томоннинг мурожаатидан кейин 10 кун муддатда бажарилиши лозим.

147. Кучланишдаги тафовутлар, номутаносибликлар коэффицентлари ва кучланишдаги ўзгаришлар ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ва истеъмолчи ўртасидаги келишув асосида фазалардан бирида ёки барча фазаларда аниқланади. Барча фазаларда ўлчашда T1 ва T2 ўртача қиймат сифатида аниқланади.

148. Истеъмолчининг электр энергияси сифати ёмонлашувидаги улушини аниқлаш тартиби электр таъминоти шартномасида кўрсатилади.

13-боб. Электр энергияси истеъмолчиларининг тариф гуруҳлари

149. Барча электр энергияси истеъмолчилари тўрт тариф гуруҳига бўлинади (I, II, III ва IV).

Олдинги таҳрирга қаранг.

150. I тариф гуруҳига уланган қуввати 750 кВА ва ундан ортиқ бўлган, электр энергияси учун табақалаштирилган тариф бўйича ҳисоб-китоб қилинадиган истеъмолчилар киради. Бюджет ташкилотлари, сув таъминоти ташкилотлари, фермер хўжаликлари ва сув истеъмолчилари уюшмаларининг насос станциялари, шунингдек давлат бюджетидан молиялаштириладиган насос станциялари бундан мустасно.

(150-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

151. II тариф гуруҳига қуйидагилар киради:

электр энергияси учун бир ставкали тариф бўйича ҳисоб-китоб қиладиган истеъмолчилар, маиший истеъмолчилардан ташқари;

«Ўзбекэнерго» АЖ ва «Ўзбекгидроэнерго» АЖ таркибига кирадиган, ҳудудий электр таъминоти корхоналари, шу жумладан ҳудудий электр тармоқлари корхоналаридан электр қуввати оладиган корхона ва ташкилотларнинг, шунингдек, электр энергияси ишлаб чиқарувчи корхоналарнинг ушбу корхоналар ҳудудидан ташқарида алоҳида жойлашган объектларининг хўжалик эҳтиёжлари.

Бунда «Ўзбекэнерго» АЖ ва «Ўзбекгидроэнерго» АЖ таркибига кирадиган ҳамда электр энергияси ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан хўжалик эҳтиёжлари учун ўзига тегишли тармоқларда электр энергияси ишлаб чиқариш бўйича фойдаланилган электр энергияси амалдаги таннарх бўйича ҳисоб-китоб қилинади.

152. III тариф гуруҳига маиший истеъмолчилар киради. Ушбу тариф гуруҳи бўйича аҳоли томонидан турмуш эҳтиёжлари учун уй-жойларда, хонадонларда, ётоқхоналарда, ёрдамчи хўжаликларда, шахсий фойдаланиладиган томорқа боғ объектларида, шу жумладан боғ ширкатлари ва дала ҳовлилар суғориш насослари, шахсий автомашиналар учун гаражларда сарфланадиган электр энергияси ҳақи ток қабул қилгичларнинг қуввати ҳамда ҳисобга олиш асбобларининг ўрнатилган жойидан қатъий назар, тўланади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Овқат тайёрлаш учун марказлашган ҳолда электр плиталари билан жиҳозланган кўп квартирали уй-жойлар ва ётоқхоналарда яшайдиган маиший истеъмолчилар томонидан фойдаланиладиган электр энергияси ҳақи ушбу тариф гуруҳига кирадиган амалдаги тарифнинг 50 фоизи миқдорида тўланади.

(152-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

Бунда овқат тайёрлаш учун марказлашган ҳолда электр плиталари билан жиҳозланган кўп квартирали уй-жойлар ва ётоқхоналарда яшайдиган электр энергияси истеъмолчилари мазкур банднинг **иккинчи хатбошида** назарда тутилган тариф бўйича ҳақ тўлайди. Ушбу уйлар ва ётоқхоналарни электр тармоқларига улаш бўйича техник шартларда аввал бошидан мазкур электр плиталарининг қуввати ҳисобга олинган, электр қурилмаларни (трансформаторлар, куч кабеллари, тақсимлаш шитлари, коммутация аппаратлари, электр узаткичлар ва бошқаларни) лойиҳалаштириш ва монтаж қилиш уларнинг техник шартларда кўрсатилган қувват ҳисобга олинган ҳолда амалга оширилади.

(152-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

153. Бюджет ташкилотларидан ташқари электр энергиясидан биноларни электр билан иситиш, иссиқ сув таъминоти ва овқат тайёрлаш мақсадида фойдаланадиган I ва II тариф гуруҳлари истеъмолчилари томонидан сарфланадиган электр энергияси ҳажмининг ҳақи IV тариф гуруҳи бўйича тўланади.

(153-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

Электр энергиясидан аҳолига электр энергияси етказиб бериш мақсадида фойдаланувчи идоравий ва муниципал уй-жой фонди, юридик шахслар ётоқхоналари ва оилавий корхоналар, шунингдек, электр энергиясидан аҳоли эҳтиёжлари учун фойдаланадиган локал қозонхоналарга маиший истеъмолчиларга белгиланган тариф қўлланилади.

(153-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

14-боб. Электр энергиясини чеклаш ёки узиб қўйиш шартлари

154. Электр энергияси истеъмолини чеклаш, шунингдек, истеъмолчилар юкламалари жадвалларини тартибга солиш чора-тадбирлари, чеклашлар жадвалига мувофиқ «Ўзбекэнерго» АЖ томонидан тасдиқланган тартибда амалга оширилади.

155. Қувват ва электр энергияси истеъмоли бўйича чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари худудий электр тармоқлари корхонаси томонидан истеъмолчилар билан биргаликда ишлаб чиқилади, маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари билан келишилади, «Ўзбекэнерго» АЖ томонидан тасдиқланади ва ягона электр энергетика тизимида электр қуввати ва энергия танқислиги пайдо бўлганда жорий этилади.

Маиший истеъмолчилар билан электр энергияси қуввати ва истеъмол қилиш бўйича чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари алоҳида тузилмайди.

156. Электр энергиясини чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари электр станциялари ва электр тармоқлари ускуналарининг йўл қўйиб бўлмайдиган шароитларда ишлашининг олдини олиш, ягона электр энергетика тизимининг барқарор параллель ишлашини таъминлаш, авариялар юзага келишининг олдини олиш ҳамда истеъмолчиларнинг тартибсиз узиб қўйилишини бартараф этиш мақсадида ягона электр энергетика тизимида электр энергияси ва қувват танқис бўлган ҳолларда тузилади.

157. Электр энергиясини чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари истеъмолчининг технологик ва авария бронини аниқлаш далолатномасига асосан, жорий йилнинг 1 октябридан

кейинги йилнинг 1 октябригача бўлган давр учун тузилади ҳамда жадвалларга киритилган барча истеъмолчилар учун уларни бажариш мажбурий ҳисобланади.

Жадвалларнинг қуйидаги турлари тузилади:

ягона электр энергетика тизимида ёқилғи ёки гидроресурслар етишмаганда электр энергиясини (кВт соатда) чеклаш жадвали. Жадвалда электр энергия истеъмолини истеъмолчиларнинг технологик брониғача, кейинчалик эса авария брониғача (чеклашга мансуб бўлмаган объектлардан ташқари) ва бунда истеъмолни 5 та навбатга бўлган ҳолда қисқартириш назарда тутилиши лозим;

ягона электр энергетика тизимида қувват етишмаганда қувватни (кВтда) чеклаш жадвали. Жадвалда ягона электр энергетика тизимининг эрталабки ва кечки энг катта юкламалари юзага келадиган соатларда истеъмол қилинадиган қувватни истеъмолчиларнинг авария брониғача камайтириш ва бунда истеъмол қилинадиган қувватни 5 та навбатга бўлиш назарда тутилиши лозим;

қувват тақчиллиги юзага келиши натижасида авария хавфи пайдо бўлганда ва чеклаш жадвалларини жорий қилиш имконияти бўлмаганда, қувватни чеклаш жадвали. Жадвалда узиб қўйилиши мумкин бўлмаган объектлардан ташқари, ягона электр энергетика тизими истеъмолчиларини тўлиқ узиб қўйиш ва узиб қўйиладиган қувватни 5 навбатга бўлиш назарда тутилиши лозим.

158. Айрим ҳолларда истеъмолчиларни узиб қўйишнинг махсус жадвали ишлаб чиқилади.

Электр энергиясини узиб қўйиш жадвали ва махсус жадвалга асосан автоматика, телебошқарув қурилмаларига ёки доимий хизмат кўрсатувчи ходимлар ва ишончли телефон алоқасига эга бўлган подстанциялар киритилиши лозим. Истеъмолчиларга электр энергияси етказиб берилиши электр таъминотининг авария брониғача чеклаб қўйилиши мумкин.

159. Чеклаш ва узиб қўйиш жадвалларини амалга киритиш тартиби қуйидагилар:

электр энергияси ва қувватни чеклаш ва узиб қўйиш жадваллари «Ўзбекэнерго» АЖ раҳбари фармойиши билан амалга киритилади. Диспетчерлик бошқарувининг барча даражаларида электр энергиясини чеклашни жорий этиш фармойиши оператив журналда чеклаш ҳажми, чеклаш бошланадиган ва тугайдиган вақт қайд этилган ҳолда берилади;

худудий электр тармоқлари корхонаси истеъмолчиларга кейинги суткаларда электр энергиясини чеклаш жадвалларининг амалга киритилиши тўғрисида жорий сутканинг соат 14⁰⁰ дан кечиктирмай, чеклаш ҳажми, чеклаш бошланадиган ва тугайдиган вақтини кўрсатган ҳолда маълум қилади.

Электр энергиясини чеклаш жадвалларини зудлик билан жорий этиш зарур бўлганда, бу ҳақидаги билдиришнома сутканинг вақтидан қатъи назар, чеклашнинг амал қилиши бошланишидан 1 соат олдин истеъмолчиларга етказилади.

Узиб қўйиш жадваллари истеъмолчилар томонидан худудий электр тармоқлари корхонасидан узиб қўйиш жадваллари жорий этилиши тўғрисидаги билдиришнома олингандан кейин дарҳол жорий этилади.

Электр энергияси истеъмолини узоқ вақтга камайтириш зарур бўлганда, қувватни узиб қўйиш жадвалига тенг бўлган электр энергияси ва қувватни чеклаш жадвали амалга киритилади.

Юридик шахслар — чеклаш ва узиб қўйиш жадвалига киритилган, шу жумладан узлуксиз ишлаб чиқариш технологик жараёнига эга корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар (чеклаш ва узиб қўйилиши мумкин бўлмаган объектлардан ташқари) чеклаш ва узиб қўйиш жадвалларининг худудий электр тармоқлари корхоналари томонидан кўрсатилган муддатда сўзсиз бажарилишини ташкил этиши шарт. Акс ҳолда, улар узиб қўйиш ва чеклаш жадваллари бажарилмаганлиги туфайли ягона электр энергетика тизими марказларидан мажбурий узиб қўйиш натижасида юзага келадиган оқибатлар учун конун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавоб беради.

Худудий электр тармоқлари корхонаси электр энергияси ва қувватини чеклаш жадвалларини амалга киритиш тўғрисидаги фармойиш истеъмолчилар томонидан

бажарилмаганда, уларни огоҳлантиргандан сўнг электр энергияси ва қувват истеъмолининг белгиланган даражада камайишини таъминловчи миқдорда электр энергияси етказиб берилишини мажбурий равишда чеклайди ёхуд белгиланган тартибда таъсир чораларини кўриш учун Бюрога мурожаат қилади.

Бу борадаги технологик жараёнлар бузилишининг оқибатлари учун жавобгарлик истеъmolчилар корхоналарининг раҳбарлари зиммасига юкланади.

160. Ягона электр энергетика тизимида электр энергия ва қувватда танқислик вужудга келганда, аварияларга йўл қўймаслик ва истеъmolчиларнинг тартибсиз узиб қўйилишининг олдини олиш мақсадида ҳудудий электр тармоқлари корхонаси ўчириш вақтини кўрсатган ҳолда, истеъmolчилардан рекламалар, иллюминациялар, бино ва иншоотларни ёритгичларни, электр иситиш ва иссиқ сув билан таъминлаш қурилмаларини ўчириб қўйишни талаб қилишга ҳақли.

Олдинги таҳрирга қаранг.

160¹. Мазкур Қоидаларнинг 70, 117, 118, 130, 154 — 159-бандларида назарда тутилмаган сабабларга кўра электр энергиясидан ўчирганлик учун ХЭТКка нисбатан қонун ҳужжатларига мувофиқ иктисодий чоралар қўлланилади.

(160¹-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарорига асосан киритилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

15-боб. Блок-станцияларга эга бўлган истеъmolчилар билан ўзаро муносабатлар

161. Ягона электр энергетика тизимининг электр тармоғига бевосита ёки истеъmolчиларнинг электр тармоқлари орқали уланган истеъmolчиларнинг электр станциялари блок-станциялар ҳисобланади. Улар ўзаро келишилган иш режимига риоя қилишлари ҳамда тизим операторининг ва юқори оператив-диспетчерлик хизматларининг кўрсатмалари ва фармойишларига бўйсунушлари шарт.

Блок-станциялар бўйича электр энергияси ишлаб чиқаришнинг йиллик ҳажмлари ва блок-станциялар томонидан ягона электр энергетика тизимида электр энергияси етказиб беришнинг йиллик ҳажмлари «Ўзбекэнерго» АЖ ва блок-станция ўртасида тузиладиган шартнома билан тасдиқланади ва расмийлаштирилади.

162. «Ўзбекэнерго» АЖ электр энергиясининг ягона харид қилувчиси ва блок-станция ўртасида ягона электр энергетика тизимида электр энергиясини етказиб бериш бўйича тузилган шартномада назарда тутилган электр энергияси етказиб беришнинг ойлик миқдорига мувофиқ, блок-станцияларнинг ягона электр энергетика тизимида ҳар бир сутка учун юклама ва электр энергияси етказиб бериш жадвалини белгилайди.

Блок-станция томонидан юклама диспетчерлик жадвалида белгиланган миқдордан камайтирилса, «Ўзбекэнерго» АЖ блок-станция тегишли бўлган саноат ва идоравий мансуб истеъmolчилар бўйича қувватни блок-станция юкломани камайтирган миқдорда чеклаш жорий қилиш ҳуқуқига эга, блок-станция юкломасининг камайишига форс-мажор ҳолатлар сабаб бўлган ҳолатлар бундан мустасно.

163. Ягона электр энергетика тизимида етказиб бериладиган, шунингдек, ҳудудий электр тармоқлари корхонасидан олинadиган актив электр энергияси блок-станция томонидан баланс бўйича мансублик чегарасининг бўлинишида ўрнатилган, актив электр энергиясини қабул қилиш ва етказиб беришни алоҳида қайд этадиган ҳисобга олиш приборлари ёрдамида ҳисобга олинади.

Блок-станцияга тегишли бўлган электр тармоғи хўжалигининг объектларида электр энергиясини ягона электр энергетика тизимида етказиб беришда ҳамда ҳудудий электр тармоқлари корхоналаридан олишда электр энергиясининг технологик сарфлари блок-станцияга ҳисобига тегишли бўлади.

164. Блок-станцияга эга бўлган истеъmolчи:

«Ўзбекэнерго» АЖ билан — ягона электр энергетика тизимида етказиб берилган электр энергияси учун;

худудий электр тармоқлари билан — худудий электр тармоқлари корхонаси ва блок-станцияга эга истеъмолчи ўртасида тузилган электр таъминоти шартномаси асосида олинган электр энергияси учун ҳисоб-китоб қилади.

165. Етказиб бериладиган ва истеъмол қилинадиган электр энергияси учун блок-станциялар билан ҳисоб-китоб белгиланган тартибда тасдиқланган тарифлар бўйича амалга оширилади.

166. Ҳисоб-китоб даврида ягона электр энергетика тизимига блок-станция айби билан тўлиқ етказиб берилмаган электр энергияси шартномада белгиланган электр энергияси ҳажми ва ягона электр энергетика тармоғига амалда етказиб берилган электр энергияси ҳажми ўртасидаги тафовут бўйича аниқланади.

167. Блок-станция форс-мажор ҳолатлар туфайли электр энергияси етказиб беришдаги танаффуслар учун жавоб бермайди.

16-боб. Яқунловчи қоида

168. Электр энергияси истеъмолчилари, худудий электр тармоқлари корхонаси, электр энергияси учун тўловларни йиғиш функцияларини амалга оширувчи хусусий операторларнинг мансабдор шахслари ва Бюро мазкур Қоидаларни бузганлик учун қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўлади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

(1-илова Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

(2-илова Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 12 январдаги 22-сон қарорига
2-ИЛОВА

Табиий газдан фойдаланиш

ҚОИДАЛАРИ

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу Қоидалар Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси, «Энергиядан оқилона фойдаланиш тўғрисида», «Хўжалик юритувчи субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида», «Табиий монополиялар тўғрисида», «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонунлари ва бошқа норматив-ҳуқуқий ҳужжатларга мувофиқ табиий газни етказиб бериш ва истеъмол қилиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солиди.

2. Ушбу Қоидалар табиий газ ишлаб чиқарувчилар, газ транспорти ва газ таъминоти ташкилотлари, истеъмолчилар, қурилиш-монтаж, лойиҳалаш, ишга тушириш-созлаш ташкилотлари, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ҳузуридаги Мажбурий ижро бюроси (кейинги ўринларда Бюро деб аталади) томонидан бажариш учун мажбурий ҳисобланади.

2-боб. Асосий тушунчалар

3. Ушбу Қоидаларда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади:

авария ҳолатларида газ етказиб бериш жадваллари — авария ҳолатларида ёки магистрал ва тақсимлаш газ қувурларининг технологик иш режими бузилган ҳолатларда, истеъмолчиларни газ тармоқларидан (қисман ёки тўлиқ) узиб қўйиш навбатини ҳисобга олган ҳолда, уларга табиий газ етказиб бериш жадваллари;

Олдинги таҳрирга қаранг.

хатлов далолатномаси — газ таъминоти ташкилоти ёки Бюро вакили томонидан истеъмолчи иштирокида истеъмолчининг табиий газ истеъмоли ҳажмини аниқлашга таъсир кўрсатадиган барча маълумотлари (номланиши, манзили ва реквизитлари, газни ҳисобга олиш прибори ва газдан фойдаланиш ускунасининг техник тавсифлари, газ хўжалигининг лойиҳа маълумотлари, расмийлаштириш санасидаги ҳисоб-китоблар ҳолати, ваколатли органлар томонидан табиий газдан оқилона фойдаланиш бўйича берилган хулосаларнинг мавжудлиги, шунингдек, маиший истеъмолчилар учун яшовчилар, ҳайвонлар сони ва иситиладиган бинолар ҳажми) акс эттирилган ҳолда тузилган ҳужжат;

(3-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан учинчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

маиший истеъмолчилар — маиший эҳтиёж (овқат тайёрлаш, иссиқ сув ва иситиш) учун табиий газдан фойдаланувчи аҳоли;

табиий газ — газни қайта ишлаш ташкилотлари ишлаб чиқарадиган, газ узатиш ташкилотлари томонидан ташиладиган газ, шунингдек нефтни қайта ишлаш ташкилотлари томонидан ишлаб чиқилган ва ёқилғи ёки хомашё сифатида фойдаланиш учун мўлжалланган ёқилғи газ;

газдан фойдаланиш ускунаси — энергия самарадорлиги ва энергияни тежаш талабларига жавоб берадиган, марказлаштирилган иситиш ва иссиқ сув таъминоти учун иссиқлик энергияси ишлаб чиқариш учун, турли ишлаб чиқаришларнинг технологик жараёнларида табиий газдан ёқилғи сифатида фойдаланадиган қозонлар, ишлаб чиқариш печлари, утилизаторлар, технологик линиялар ҳамда газдан хомашё сифатида фойдаланадиган бошқа қурилмалар, шунингдек, кўп хонадонли ва турар жой биноларида ўрнатилган ва газдан шахсий, оилавий, уй-жой, хўжалик ва бошқа эҳтиёжлар учун ёқилғи сифатида фойдаланадиган бошқа ускуналар;

газ узатиш ташкилоти — табиий газни қабул қилувчи, узатувчи, газ таъминоти ташкилотлари ва истеъмолчиларга магистрал газ қувурлари орқали етказиб берувчи ташкилот;

газ ташкилоти — табиий газни қабул қилиш, тақсимлаш ва истеъмолчиларга шартнома асосида етказиб беришни таъминловчи ташкилот;

Олдинги таҳрирга қаранг.

аралашиш ҳолати ва санасини тасдиқлайдиган ҳужжатлар — ҳисобга олиш прибори ёки ўлчов комплексининг ишига аралашиш ҳолати ва санасини аниқлаш имконини берадиган маълумотларни ўз ичига олган ҳужжатлар ёки материаллар;

(3-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан тўққизинчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

табиий газ ишлаб чиқарувчилар — табиий газни қабул қилиш, қайта ишлаш, ишлаб чиқариш ва етказиб беришни таъминлаш ташкилотлари, шунингдек, нефть ва (ёки) газ конденсатини қабул қилиш ва қайта ишлаш, табиий газни ишлаб чиқариш ва етказиб беришни таъминловчи нефтни қайта ишлаш ташкилотлари;

газ тармоғининг бўлиниш чегараси — газ узатиш ташкилоти, газ таъминоти ташкилоти ва истеъмолчилар ўртасида газ тармоғининг табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборлари ўрнатилиши лозим бўлган ва тегишлилиги бўйича аниқланадиган бўлиниш нуқтаси. Бунда, агар табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш прибори истеъмолчига тегишли бўлса, ташқи (узиб қўядиган) кран, агар табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш прибори газ таъминоти (газ узатувчи) ташкилотга тегишли бўлса — табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш прибори газ тармоғининг бўлиниш чегараси ҳисобланади;

табиий газни етказиб бериш шартномаси — газ таъминоти (газ узатувчи) ташкилотига табиий газни истеъмолчига ўзининг газ тармоқлари орқали узатиш, истеъмолчига эса қабул қилинган табиий газ учун тўловни амалга ошириш мажбуриятини юклайдиган битим;

коммунал ва маиший истеъмолчилар — умумий ҳисоб қуввати 100 кВт бўлган газдан фойдаланиш ускуналарида маиший мақсадларда (овқат тайёрлаш, иссиқ сув таъминоти ва иситиш) газдан фойдаланувчи ва юридик шахс мақомини ташкил қилмасдан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи юридик ва жисмоний шахслар;

кўрсаткичларни назорат учун олиш — Бюронинг масъул вакили томонидан табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборининг кўрсаткичларини олиш ва ўрнатилган тамғалар бутунлигини кўздан кечириш;

ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланувчи истеъмолчилар — газдан ёқилғи ёки хомашё сифатида, шунингдек, умумий ҳисоб қуввати 100 кВт юқори бўлган газдан фойдаланиш ускуналарида маиший эҳтиёжларда (овқат тайёрлаш, иссиқ сув таъминоти ва иситиш) фойдаланувчи, юридик шахсни ташкил этмасдан тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчи юридик ва жисмоний шахслар.

ижтимоий аҳамиятга эга бўлган истеъмолчилар — табиий газ етказиб бериш шартлари ва рўйхати маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан аниқланадиган ижтимоий соҳа муассасалари ва бюджет ташкилотлари;

стратегик аҳамиятга эга бўлган истеъмолчилар — узлуксиз фаолият кўрсатувчи ишлаб чиқариш-технологик объектларга эга бўлган ҳамда табиий газ етказиб бериш шартлари ва рўйхати Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиладиган истеъмолчилар;

табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари — бир ёки бир нечта функцияларни: табиий газ сарфини (ҳажмини), ҳароратини ва босимини ўлчаш, приборларнинг ишлаш вақтини ҳисобга олиш; ўлчов кўрсаткичлари тўғрисидаги ахборотларни тўплаш, сақлаш ва акс эттиришни бажариш учун мўлжалланган ўлчов техника воситалари;

ишга тушириш-созлаш ишлари — коммуникациялар ва арматураларга эга газдан фойдаланиш ускунасини ишлашга тайёрлаш ва ишга тушириш, газдан фойдаланиш ускунаси юкламасини газдан фойдаланиш ускуналари эгаси бўлган ташкилот билан келишилган даражагача етказиш, шунингдек фойдали иш коэффицентини мақбуллаштирмасдан газдан фойдаланиш ускунасининг иситиш режимини созлашдан иборат бўлган ишлар комплекси;

Олдинги таҳрирга қаранг.

ҳисоб-китоб даври — табиий газ истеъмолининг сарфи (ҳажми) аниқланиши, истеъмол қилинган табиий газ учун истеъмолчи ва газ таъминоти ташкилоти ўртасида ўзаро ҳисоб-китоб амалга оширилиши зарур бўлган вақт даври (ой);

(3-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан йигирманчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

захира ёқилғи — табиий газ етказиб бериш қисқарадиган ёки тўхтайдиган даврда фойдаланиш учун мўлжалланган ёқилғи;

захира ёқилғи хўжалиги — захира ёқилғисини сақлаш, узатиш ва ундан фойдаланиш учун мўлжалланган ускуналар ва қурилмалар комплекси;

режим-созлаш ишлари — иш юкламалари диапазонида лойиҳадаги (паспортдаги) фойдали иш коэффицентига эришиш мақсадида газдан фойдаланиш ускуналарини созлаш, ёқилғи ёқиш жараёнларини тартибга солиш воситаларини, иссиқликни утилизация қилувчи ва ёрдамчи ускуналарни созлашни ўз ичига оладиган ишлар комплекси;

мавсумий истеъмолчилар — уланиш учун белгиланган техник шартларга мувофиқ табиий газдан асосий ёқилғи сифатида маълум бир давр мобайнида фойдаланувчи истеъмолчилар;

газлаштириш техник шартлари — шартларига риоя этиш истеъмолчининг газдан фойдаланиш ускунасини газ таъминоти (газ узатиш) ташкилоти газ тармоқларига улашнинг техник имкониятини яратадиган ва газлаштириш лойиҳасини (лойиҳа-техник ҳужжатларни) ишлаб чиқиш учун асос ҳисобланадиган дастлабки ҳужжат.

3-боб. Табиий газга бўлган йиллик эҳтиёжни аниқлаш

4. Истеъмолчи (маиший истеъмолчилардан ташқари), шу жумладан оилавий корхоналар ҳар йили 15 июлгача бўлган муддатда газ таъминоти ташкилотига чораклар бўйича (қиш даври учун — ойлар бўйича) тақсимланадиган келгуси йилги табиий газ истеъмолининг прогноз қилинаётган ҳажми учун буюртма беради.

5. «Ўзбекнефтгаз» АЖ ҳар йили 1 августгача бўлган муддатда келгуси йил учун табиий газни казиб олиш, қайта ишлаш, узатиш, сақлаш ва тақсимлашда ўзининг газга бўлган эҳтиёжлари ва технологик йўқотишларни аниқлайди.

6. Келгуси йилда табиий газга бўлган эҳтиёж ишлаб чиқариладиган маҳсулот (ишлар, хизматлар) бирлиги учун техник ва илмий асосланган нормаларга кўра маҳсулот ишлаб чиқаришнинг прогноз қилинаётган ҳажмларини ҳисобга олган ҳолда, табиий газнинг икки йиллик (ҳар чораклик) амалдаги сарфи ва маҳсулот ишлаб чиқариш асосида истеъмолчи томонидан тегишли ҳисоб-китоблар билан асосланган бўлиши керак.

Маиший истеъмолчилар ва коммунал хўжалик истеъмолчиларнинг келгуси йилда табиий газга бўлган эҳтиёжи табиий газни белгиланган истеъмол қилиш меъёрлари ва (ёки) икки йиллик (ҳар чораклик) амалдаги сарфи асосида газ таъминоти ташкилотлари томонидан аниқланади.

7. Газ таъминоти ташкилотлари ҳар йили 1 сентябргача табиий газга бўлган эҳтиёжни чоракларга (қиш даври учун — ойлар бўйича) тақсимлаган ҳолда (келгуси йилда янгидан ишга тушириладиган объектлар учун захира ҳажмларини назарда тутган ҳолда), келгуси йил учун газ эҳтиёжи прогнозини шакллантиради ҳамда умумлаштириш ва кейинчалик «Ўзбекнефтгаз» АЖга тақдим этиш учун «Ўзтрансгаз» АЖга юборади.

8. «Ўзбекнефтгаз» АЖ тақдим этилган буюртмалар асосида ресурс ва газ узатиш имкониятлари, шунингдек, ички тармоқ эҳтиёжи ва табиий газ экспорти ҳажмларини ҳисобга олиб, табиий газга бўлган эҳтиёжни чораклар бўйича (қиш даври учун — ойлар бўйича) тақсимлаган ҳолда, республика бўйича келгуси йил учун табиий газ ресурсларининг ва газни тақсимлаш балансини тузади ҳамда ушбу балансни келгуси йил республика бўйича табиий газ ресурслари ва газни тақсимлаш баланси лойиҳасини тайёрлаш учун Ўзбекистон Республикаси Иқтисодиёт вазирлигига 15 сентябргача тақдим этади.

9. «Ўзбекнефтгаз» АЖ келгуси йил учун республика бўйича табиий газ ресурсларининг ва газни тақсимлашнинг тасдиқланган балансига мувофиқ, ҳар йили 1 декабрга қадар «Ўзтрансгаз» АЖга ва кейинчалик газ таъминоти ташкилотларига юбориш учун истеъмолчиларга табиий газ етказиб беришнинг йиллик ва чораклик (қиш даври учун — ойлар бўйича) ҳажмларини тақдим этади.

Газ таъминоти ташкилотлари истеъмолчилар (маиший истеъмолчилардан ташқари) буюртмаларини табиий газ ресурсларининг ва газни тақсимлашнинг тасдиқланган балансига мувофиқ ажратилган ҳажмлар даражасида қайта кўриб чиқишга ҳақлидир.

10. Қуйидагилар табиий газ етказиб бериш устувор вазифа ҳисобланади:

маиший истеъмолчилар, шу жумладан оилавий корхоналарга;

Олдинги таҳрирга қаранг.

идоравий ва муниципал уй-жой фондига, юридик шахслар ётоқхоналарига ва хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатларига — аҳолини газ билан таъминлаш учун ҳамда локал қозонхоналарга — аҳоли эҳтиёжлари учун;

(10-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 мартдаги 243-сонли қарорига асосан учинчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.03.2019 й., 09/19/243/2807-сон)

қонун ҳужжатларида белгиланган стратегик ва ижтимоий аҳамиятга эга бўлган истеъмолчиларга.

4-боб. Маиший ва коммунал хўжалик истеъмолчиларни газ тармоқларига уланиш учун ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби

11. Истеъмолчилар (шу жумладан, умумий ҳисоб қуввати 100 кВт гача бўлган газдан фойдаланиш ускуналарига эга оилавий корхоналар) амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар талабларига мувофиқ ва қонун ҳужжатларига кўра газлаштириш ишларини бажариш ҳуқуқига

эга ташкилотлар томонидан ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этилган ҳолда ишлаб чиқилган газлаштириш лойиҳаларига асосан газ билан таъминланади.

12. Истеъмомчиларни қуйидаги тартибда газ билан таъминлаш имкониятлари кўриб чиқилади:

истеъмомчи газ таъминоти ташкилотига электрон ёки ёзма шаклда газлаштириш ҳақидаги аризани кадастр хужжати нусхасини илова қилган ҳолда тақдим этади;

тақдим этилган ариза уч иш куни мобайнида газ таъминоти ташкилотининг мутахассислари томонидан жойларга чиқиб, газлаштиришнинг техник имкониятларига мос келиши ёки мос келмаслиги бўйича ўрганилади. Ўрганиш натижасида газ таъминоти ташкилоти томонидан ижобий қарор қабул қилинган тақдирда, истеъмомчига ички газ қувурлари, газда ишлайдиган асбоблар (тури ва сони) ва табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларига қўйилган талабларни ўз ичига олган газлаштириш техник шартлари берилади.

Истеъмомчи объекти жойлашган ҳудудда истеъмомчига газтаъминоти ташкилоти томонидан табиий газ узатиш имконини берадиган қувватга эга бўлган газни тақсимлаш тармоғи мавжуд бўлганда, истеъмомчини газ билан таъминлашнинг техник имконияти мавжуд деб тан олинади.

Газлаштирилган хусусий уй-жойлар маиший истеъмомчи ва оилавий корхонага ажратилган тақдирда, уларнинг ҳар бири газлаштириш лойиҳалари асосида, табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш учун алоҳида приборлар ўрнатиш шarti билан ва оилавий корхонани газлаштириш учун қўшимча газлаштириш техник шarti олинган ҳолда газ билан таъминланади.

Газлаштирилган хусусий уй-жойлар икки ва ундан ортиқ маиший истеъмомчига ажратилган тақдирда, ҳар бир уй қисми учун алоҳида газлаштириш лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва газлаштириш учун қўшимча техник шартларни олмасдан табиий газ истеъмолини ҳисобга оладиган алоҳида приборлар ўрнатиш шarti билан уй-жойни ажратиш режалари (кадастр хужжати) асосида газ билан таъминланади.

13. Газлаштириш (газдан фойдаланиш ускуналари, қурилма ва уй ичи газ қувурлари) лойиҳаси қонун хужжатларига мувофиқ мазкур фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқига эга бўлган лойиҳа ташкилотлари томонидан газлаштириш техник шартлари асосида ишлаб чиқилади.

14. Газлаштириш лойиҳасида қуйидаги ечимлар назарда тутилиши керак:

белгиланган стандартларга мувофиқ самарали газдан фойдаланиш ускунасини ўрнатиш;

истеъмом қилинаётган табиий газ сарфининг ҳисобланган диапазонда ҳисобга олишнинг ишончилигини таъминлайдиган, газ ҳажмини стандарт шартларга мувофиқлаштириш учун зарур қурилмалар билан жиҳозланган ҳамда табиий газ истеъмолини автоматик тарзда назорат қилиш ва ҳисобга олиш тизимига мос келадиган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини (уларни қулай жойлашув нукталарини кўрсатган ҳолда) ўрнатиш.

15. Газлаштириш лойиҳаси газ таъминоти ташкилоти томонидан қурилиш-монтаж ишлари (кейинги ўринларда ҚМИ деб аталади) бошланишидан аввал, бироқ газлаштириш учун техник шартлар берилган кундан бошлаб 24 ойдан кечикмасдан рўйхатдан ўтказилган бўлиши лозим.

16. ҚМИ газлаштириш лойиҳасига мувофиқ, мазкур ишларни бажариш ҳуқуқига эга ташкилот томонидан ижро-техник хужжатлар ва ертўла иншоотларидаги бошқа коммуникацияларнинг кириш жойларини герметик зич ёпилганлиги ҳақидаги далолатномани тузган ҳолда бажарилади.

17. ҚМИни амалга оширган ташкилот газ таъминоти ташкилотига дудбурон ва вентиляция каналларини текшириш, шунингдек, ертўла иншоотларидаги бошқа коммуникацияларнинг кириш жойларини герметик зич ёпилганлиги ҳақидаги далолатномаларни тақдим этади.

18. Янги қурилган ички газ қувурини фойдаланишга қабул қилиш ва газдан фойдаланиш ускунасини ишга тушириш-созлаш ишлари (кейинги ўринларда ИТСИ деб аталади) газ таъминоти ташкилоти томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

19. ИТСИ яқунлангач, ишга тушириш далолатномаси тузилади ва истеъмолчига табиий газдан фойдаланиш қоидалари бўйича кўрсатмалар берилади. Шундан сўнг истеъмолчи ишга тушириш далолатномасига имзо чекади ва табиий газни етказиб бериш шартномаси тузилади (ишга тушириш далолатномасининг бир нусхаси газ таъминоти ташкилотида сақланади).

5-боб. Ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланувчи, ижтимоий ва стратегик аҳамиятга эга истеъмолчиларни газ тармоқларига улаш учун ҳужжатларни расмийлаштириш тартиби

20. Истеъмолчилар (шу жумладан умумий ҳисоб қуввати 100 кВт дан юқори бўлган газдан фойдаланиш ускуналарига эга оилавий корхоналар) амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар талабларига мувофиқ ва қонун ҳужжатларига кўра газлаштириш ишларини бажариш ҳуқуқига эга ташкилотлар томонидан ёнғин хавфсизлиги қоидаларига риоя этилган ҳолда ишлаб чиқилган лойиҳа-техник ҳужжатларга асосан газ билан таъминланади.

21. Янги турдаги газдан фойдаланиш ускуналарини ишга тушириш ва (ёки) фойдаланилаётган қувватларни реконструкция қилиш ёки техник жиҳатдан қайта жиҳозлашни мўлжаллаётган истеъмолчилар газтаъминоти ташкилотлари билан газ тармоқларига уланишнинг техник имкониятларини келишиш учун белгиланган шаклда табиий газ истеъмоли бўйича асосланган ҳисоб-китобларни тақдим этади.

22. Газ таъминоти ташкилоти газлаштириш масаласи бўйича ижобий қарор қабул қилган тақдирда, истеъмолчи газ таъминоти ташкилотига газлаштириш техник шартини олиш учун буюртма беради.

Буюртмада табиий газдан фойдаланиш даври, газдан фойдаланиш ускунасининг тури ва техник тавсифлари тўғрисидаги маълумотлар, захира ёқилғидан фойдаланиш ҳисобга олинган ҳолда, газ истеъмолининг режалаштирилаётган ҳажмлари кўрсатилади ва унга ишлаб чиқариш қувватларининг жойлашиш режаси илова қилинади.

Ушбу ҳужжатлар янги газлаштириш техник шартларини олишда ёки муддатини узайтиришда ҳам тақдим этилади.

Буюртмани кўриб чиқиш муддати уч иш кунини ташкил қилади.

23. Газ таъминоти ташкилоти ижобий қарор қабул қилган тақдирда, истеъмолчига қуйидагилар кўрсатилган газлаштириш техник шартлари берилади:

газ қувурига уланиш жойи;

бўлиниш чегаралари ва табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларининг жойлашуви;

уланиш нуқтасидаги табиий газнинг максимал соатлик, кунлик, йиллик сарфи ва ишчи босими, шунингдек, ушбу босимнинг ўзгариш чегаралари;

газ тақсимлаш шохобчаси (кейинги ўринларда ГТШ деб аталади) иншоотини қуриш зарурлиги, ГТШга бўлган техник талаблар, автоматика тури, газ қувурлари сони ва уларнинг ҳар биридаги табиий газ босими, чиришдан ҳимоялаш чора-тадбирлари ва бошқалар;

қўшимча газ қувурларини қуриш ишлари;

газдан фойдаланиш ускунаси ва газ горелкали қурилмаларига қўйиладиган талаблар (тури ва сони), мувофиқлик сертификатининг мавжудлиги;

табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборига қўйиладиган талаблар;

табиий газдан асосий ёқилғи тури сифатида фойдаланишнинг аниқ даври (ойлар бўйича);

захира ёқилғидан фойдаланиш даврини кўрсатган ҳолда, захира ёқилғи хўжалигини қуриш зарурлиги.

Газлаштириш техник шартларининг амал қилиш муддати улар берилган кундан бошлаб 2 йилни ташкил қилади. Белгиланган муддат ўтгач, агар истеъмолчи газлаштиришни тугатмаган бўлса, газлаштириш учун янги техник шартлар олиниши лозим.

24. Газлаштириш учун техник шартларни бериш имконияти мавжуд бўлмаган тақдирда, газ таъминоти ташкилоти мазкур Қоидаларнинг 22-банди [тўртинчи хатбошида](#) кўрсатилган муддатда истеъмолчига рад этиш сабабларини асослаган ҳолда, тегишли ёзма хабарнома юборади ва тақдим қилинган ҳужжатларни қайтаради.

25. Истеъмолчилар ва газлаштириш лойиҳа-техник ҳужжатларини ишлаб чиқиш оширилган лойиҳалаштириш ташкилоти газлаштириш техник шартлари талабларини бажариши мажбурий ҳисобланади. Техник шартларда кўрсатилган талабларни рад этишга фақат газ таъминоти ташкилоти билан келишилган тақдирда йўл қўйилади.

Келишиш буюртма берилган кундан кейин уч иш куни давомида амалга оширилади ва ёзма шаклда расмийлаштирилади.

26. Истеъмолчи техник шартларда кўрсатиб ўтилган талабларни ўзгартиришга эҳтиёж бўлмаганда ўзгарган тақдирда, табиий газ етказиб бериш тўғрисидаги шартнома янги истеъмолчи билан қайта тузилади. Бунда газлаштириш техник шартларини такрорий расмийлаштириш талаб қилинмайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

27. Тадбиркорлик субъектларига газлаштириш техник шартларини бериш Давлат хизматлари марказлари томонидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда тўлов ундирилмасдан амалга оширилади. Бунда истеъмолчиларнинг хоҳиши билан газ тармоқларига «тайёр ҳолда» уланиш мумкин.

(27-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 6 июндаги 428-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 07.06.2018 й., 09/18/428/1337-сон)

28. Газлаштириш лойиҳа-техник ҳужжатлари (кейинги ўринларда ЛТХ деб аталади) қуйидагилардан иборат:

- тушунтириш хати;
- иссиқлик-механика қисми;
- технология қисми;
- назорат-ўлчов приборлари ва автоматика қисми;
- газ таъминоти қисми;
- заҳира ёқилғи хўжалиги қисми;
- ускуналар ва материаллар спецификацияси қисми;
- электр қисми.

29. ЛТХ мазкур турдаги фаолиятни амалга ошириш ҳуқуқига эга лойиҳалаш ташкилотлари томонидан ишлаб чиқилади.

Лойиҳалаш ташкилоти газ таъминоти бўйича ишлаб чиқилган лойиҳанинг амалдаги норматив-техник нормалар ва қоидаларга мувофиқлиги юзасидан жавоб беради.

30. ЛТХ қуйидагиларни назарда тутиши керак:

юқори тежамкор технологик схемаларни, жараёнларни ва сертификатланган газдан фойдаланиш қурилмаларни ва газ горелка қурилмалари қўлланиши;

истеъмол қилинаётган табиий газ сарфининг ҳисобланган диапазонда ҳисобга олишнинг ишончлилигини таъминлайдиган, газ ҳажмини стандарт шартларга келтириш учун зарур қурилмалар билан жиҳозланган ҳамда табиий газни истеъмол қилишни автоматик тарзда назорат қилиш ва ҳисобга олиш тизимига мос бўлган табиий газни ҳисобга олиш приборларини қўллаш;

иккиламчи энергия ресурсларидан иқтисодий асосланган ва техник жиҳатдан мумкин бўлган тарзда фойдаланиш;

хавфсизлик автоматика приборларининг мавжудлиги;

иссиқлик жараёнларини автоматик тарзда тартибга солиш ва назорат қилиш тизимларини қўллаш;

табиий газнинг ва ундан фойдаланган ҳолда ишлаб чиқилган маҳсулотнинг ҳисобга олинишини таъминлаш;

ишлаб чиқарилаётган маҳсулот (ишлар, хизматлар) бирлигига ёқилғи-энергетика ресурсларини норматив бўйича сарфлаш кўрсаткичлари;

амалдаги лойиҳалаш нормаларига мувофиқ агрегатларни ва иссиқлик қувурларининг қизиш юзасини ҳимояловчи иссиқлик изоляцияларини қўллаш;

ёнадиган маҳсулотлар таркибини ва ҳароратини назорат қилишни таъминлаш;

бинолар ва иншоотларнинг иситиладиган ҳажмлари, шунингдек, объектлардан газ қувурларигача бўлган масофа тўғрисидаги маълумотлар.

31. ЛТХ белгиланган тартибда саноат хавфсизлиги юзасидан экспертизадан ўтказилиши керак.

32. ЛТХ газ таъминоти ташкилоти томонидан ҚМИ бошланишига қадар, техник шартлар берилган кундан бошлаб 24 ойдан кечиктирилмасдан рўйхатдан ўтказилиши керак.

Лойиҳа қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда экспертизадан ўтказилгандан кейин истеъмолчининг ёзма шаклдаги мурожаати асосида ЛТХ газ таъминоти ташкилотида 5 иш кунидан кечикмай тўлов ундирилмасдан рўйхатдан ўтказилади.

Агар, ҚМИ рўйхатдан ўтказиш кунидан буён 24 ой мобайнида бошланмаган ёхуд газлаштиришда техник шартлардан чекланиш ҳолатлари аниқланган бўлса, ЛТХ газ таъминоти ташкилотида қайта рўйхатдан ўтказилиши шарт.

ЛТХни рўйхатдан ўтказиш рад этилган тақдирда, газ таъминоти ташкилоти 5 иш куни мобайнида истеъмолчига рад этиш сабабларини ва бартараф этилиши керак бўлган камчиликларни асослаган ҳолда, тегишли ёзма хабарнома юборади.

33. ЛТХга мувофиқ ҚМИ ушбу ишларни амалга ошириш учун ҳуқуқига эга ташкилот томонидан тегишли ижро-техник ҳужжатларни тузган ҳолда бажарилади.

34. Газ таъминотининг мавжуд тизимларини кенгайтириш, реконструкция қилиш ва техник жиҳатдан қайта жиҳозлашда қурилиш ва фойдаланишга топшириш талаблари янги қурилиш объектларига бўлгани каби тақдим этилиши керак.

35. ҚМИ тугалланганидан сўнг мазкур ишларни бажариш ҳуқуқига эга ташкилот томонидан газдан фойдаланиш ускунасини ИТСИ ва режим-созлаш ишлари (кейинги ўринларда — РСИ деб аталади) амалга оширилади.

РСИ бир йилда 100 000 куб метр ва ундан кўп табиий газдан фойдаланадиган корхоналар ва технологик нефть-газ объектлари (қурилмалари) учун мажбурий ҳисобланади.

36. ИТСИ ва РСИ тугалланганлиги тегишли далолатномалар билан расмийлаштирилади. Бундан ташқари, техник ҳисобот тузилади ва унда газдан фойдаланиш ускунасининг турли иш режимларида газдан оқилона фойдаланишга, хавфсизлик ҳамда ёқилғини ёндириш жараёнларини автоматик тарзда тартибга солиш приборлари ва воситаларини, иссиқликни утилизация қилиш ва ёрдамчи ускуналарни ҳамда қозонхоналар учун сув тайёрлаш тизимлари ускунасини созлашга таъсир кўрсатадиган энергия самарадорлигининг барча кўрсаткичлари қайд этилади.

37. ИТСИ ва РСИ натижалари асосида уларни бажарган ташкилот истеъмолчи томонидан тасдиқланадиган вақтинчалик режим (технология) хариталарини беради.

38. Вақтинчалик режим (технология) хариталарининг асл нусхалари истеъмолчида сақланади, иш жойларида эса уларнинг нусхалари осиб қўйилган бўлиши керак.

39. Ишлаётган газдан фойдаланиш ва ёрдамчи ускунада ҳар 3 йилда камида бир марта, газдан энергия сифатида фойдаланувчи ташкилотларда эса (мукамал ва жорий таъмирлашни ўтказиш хусусиятини ҳисобга олган ҳолда) ҳар 4 йилда бир марта РСИнинг қуйидаги турларини ўтказиш назарда тутилиши керак:

газдан фойдаланиш ускунасини иссиқлик техникаси (режим) жиҳатидан созлаш;

ёниш жараёнини назорат қилиш ва автоматик тарзда тартибга солиш воситаларини созлаш;

газдан фойдаланиш ускунаси хавфсизлигининг автоматика воситаларини созлаш;

иссиқликни утилизация қиладиган ва ёрдамчи ускуналарни созлаш;

сувни тайёрлаш тизимларини созлаш;

заҳира ёнилғи хўжалигини созлаш;

табiiй газ ва захира ёкилғини биргаликда ёндиришда ёниш жараёнини сошлаш.

40. Газдан фойдаланиш ускунасида ва ёрдамчи ускунада РСИ қуйидаги ҳолатларда амалга оширилади:

газдан фойдаланиш ускунасини мукамал ёки режадан ташқари таъмирлашдан кейин;

газдан фойдаланиш самарадорлигига таъсир кўрсатадиган конструктив ўзгаришлар киритилгандан кейин;

газдан фойдаланиш ускунаси режим (технология) хариталари талабларидан мунтазам равишда чекинилган ҳолда ишлаганда;

фойдаланилаётган ёкилғининг тури ва тавсифлари ўзгарганда.

41. Янгидан қурилган, реконструкция қилинган ёки техник жиҳатдан қайта жиҳозланаётган газдан фойдаланиш ускунасини, газ қувурларини ва улардаги ускуналарни фойдаланишга қабул қилиш ишлари қабул қилиш комиссияси томонидан норматив ҳужжатлар ва ушбу Қоидаларга мувофиқ амалга оширилади.

42. Газдан фойдаланиш ускунасини кўриқдан ўтказиш ва табiiй газ узатишга рухсатнома бериш истеъмолчининг аризаси тушган кундан бошлаб, 10 иш куни мобайнида газ таъминоти ташкилоти томонидан амалга оширилади.

Объектни кўриқдан ўтказиш учун истеъмолчи газ таъминоти ташкилотига лойиҳа ва ижро-техник ҳужжатларига берилган қуйидаги рухсатномаларни тақдим этиши керак:

«Саноатгеоконтехназорат» ДИ томонидан ишга тушириш-созлаш ишларини ўтказиш учун берилган рухсатнома;

Олдинги таҳрирга қаранг.

(42-банднинг тўртинчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 9 июлдаги 567-сонли қарорига асосан чиқарилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

«Ўзнефтгазинспекция» худудий бўлимининг қўлланиладиган технологиялар ва асбоб-ускуналарнинг энергия жиҳатидан самарадорлик кўрсаткичларига мувофиқлиги ҳамда ёкилғининг муқобил турларидан фойдаланиш тўғрисида хулосаси.

(42-банднинг бешинчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

43. «Саноатгеоконтехназорат» ДИ рухсатномасисиз ва «Ўзнефтгазинспекция» худудий бўлимининг қўлланиладиган технологиялар ва асбоб-ускуналарнинг энергия жиҳатидан самарадорлик кўрсаткичларига мувофиқлиги ҳамда ёкилғининг муқобил турларидан фойдаланиш тўғрисида хулосасисиз газ сарфловчи ускуналарга табiiй газ етказиб бериш тақиқланади.

(43-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

44. «Саноатгеоконтехназорат» ДИ рухсатномасисиз ва «Ўзнефтгазинспекция» худудий бўлимининг қўлланиладиган технологиялар ва асбоб-ускуналарнинг энергия жиҳатидан самарадорлик кўрсаткичларига мувофиқлиги ҳамда ёкилғининг муқобил турларидан фойдаланиш тўғрисида хулосасисиз газ сарфловчи ускуналарга табiiй газ етказиб бериш аниқланганда, тегишли органлар (ташкilotлар)нинг тақдимномаларига асосан, табiiй газ етказиб бериш тақиқланади. Газдан фойдаланувчи ускуналарга табiiй газни бериш аниқланган камчиликлар бартараф этилган тақдирда қайта тикланади.

(44-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

45. Газ таъминоти ташкилоти янгидан қурилган, реконструкция қилинган ёки техник жиҳатдан қайта жиҳозланган газдан фойдаланиш ускунасига, газ қувурлари ва ускуналарга табиий газ ушбу Қоидаларнинг **42-банди** талаблари бажарилган тақдирда узатилади.

46. Истеъмолчида ушбу Қоидаларнинг **42-бандида** кўрсатилган ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирда, ИТСИ ва РСИ амалга ошириш учун кўрсатилган ҳажмда газ берилишини таъминлаш юзасидан етказиб берувчи ва истеъмолчи ўртасида табиий газ етказиб бериш шартномаси тузилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

47. Истеъмолчи РСИ тугаллангач, бажарилган ишларнинг сифатини баҳолаш учун «Ўзнефтгазинспекция»нинг ҳудудий бўлинмасига ёзма шаклда мурожаат қилиши ва техник ҳисоботни илова қилиши мумкин.

(47-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

Бажарилган сошлаш ишларининг сифати паст бўлган тақдирда «Ўзнефтгазинспекция» ҳудудий бўлинмаларининг кўрсатмасига асосан сошлаш ишларини бажарган ташкилот ҳисобидан газдан фойдаланиш ускунаси такроран созланади.

(47-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

6-боб. Табиий газни етказиб бериш бўйича шартнома тузиш

Олдинги таҳрирга қаранг.

48. Газ таъминоти (газ узатиш) ташкилоти ва истеъмолчи ўртасида табиий газ етказиб бериш бўйича шартнома газ таъминотининг намунавий шартномасига мувофиқ тайёрланган шаклда тузилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Газ таъминотининг намунавий шартномаси «Ўзтрансгаз» АЖ томонидан ишлаб чиқилади ҳамда Бюро, «Ўзнефтгазинспекция» ва Монополияга қарши курашиш қўмитаси билан келишилган ҳолда тасдиқланади.

(48-банднинг иккинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 19 декабрдаги 1014-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 20.12.2019 й., 09/19/1014/4173-сон)

49. Маиший истеъмолчилар билан табиий газ етказиб бериш шартномаси тузилмаган тақдирда, шартнома газ тармоғига белгиланган тартибда амалда уланган вақтдан тузилган ҳисобланади.

Бунда газ таъминоти ташкилоти мазкур истеъмолчи билан табиий газни етказиб бериш шартномаси тузиш ҳамда ушбу Қоидалар талабларига мувофиқ табиий газдан фойдаланиш қоидаларини таъминлаш юзасидан зарур чоралар кўриши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Ер ресурслари, геодезия, картография ва давлат кадастри давлат қўмитаси ва унинг ҳудудий бўлинмалари кўчмас мулк ҳуқуқларини давлат рўйхатидан ўтказгандан сўнг уч кун муддат ичида истеъмолчи билан шартномани қайта расмийлаштириш учун газ таъминоти ташкилотига кўчмас мулк эгаси тўғрисида маълумот юборади.

50. Табиий газ истеъмолчиларининг бошқа тоифаларига табиий газ фақат шартномалари асосида етказиб берилади.

51. Истеъмолчиларга шартномада белгиланган ҳажмда табиий газ (маиший истеъмолчилардан ташқари) мазкур Қоидаларнинг **4** ва **9-бандларида** назарда тутилган талабларга мувофиқ етказиб берилади.

52. Табиий газни етказиб бериш шартномасида газдан фойдаланиш ускуналари ва табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларига техник хизмат кўрсатиш даврийлиги ва тартиби қонун ҳужжатлари талаблари ва техник ҳужжатларга мувофиқ кўрсатилиши шарт.

53. Табиий газни етказиб бериш бўйича шартнома 2 нусхада, тарафларнинг ҳар бири учун бир нусхадан тузилади.

7-боб. Истеъмолчиларга табиий газ етказиб бериш тартиби

54. Истеъмолчиларга табиий газ етказиб бериш газ таъминоти (газ узатиш) ташкилоти томонидан ушбу Қоидаларга мувофиқ амалга оширилади.

55. Истеъмолчига етказиб берилаётган табиий газ фақат истеъмолчи томонидан табиий газни етказиб бериш шартномасида кўрсатилган мақсадларда фойдаланишига йўл қўйилади. Етказиб берилган табиий газ ҳажмидан бир қисмини учинчи шахсларга ўтказиш ёки сотиш фақат газ таъминоти ташкилоти билан табиий газни етказиб бериш шартномасини тузиш ҳамда алоҳида табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборини ўрнатиш асосида амалга оширилиши шарт.

56. Газ таъминоти ташкилоти табиий газни ўртача суткалик норма доирасида ой мобайнида бир хил миқдорда, истеъмол қилишнинг суткалик нормасидан камайтириш ҳисобига чекиниш зарурати бўлган ҳолатларда эса — томонлар ўртасида келишилган диспетчерлик жадваллари бўйича етказиб бериши, истеъмолчи эса (маиший истеъмолчилар ва умумий ҳисоб қуввати 100 кВт.дан кўп бўлмаган газдан фойдаланиш ускунасига эга оилавий корхоналардан ташқари) уни бўлиниш чегарасида ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш прибори орқали олиши шарт.

Газ таъминоти ташкилотларига ГТСнинг алоҳида чиқиш газ қувурлари (нуқталар) орқали етказиб берилган табиий газ ҳажмлари истеъмолчилар билан бўлиниш чегарасида ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичларининг умумий йиғиндиси бўйича аниқланади. ГТСнинг алоҳида чиқиш газ қувурлар (нуқталар) ва истеъмолчилар билан бўлиниши чегарасида ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларига қадар ўрнатилган бошқа табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари, газ таъминоти ташкилотлари билан ўзаро ҳисоб-китоб қилиш учун яроқсиз деб ҳисобланади.

Республика ҳудуди бўйича табиий газни етказиб беришнинг ойлик ҳажмлари «Ўзтрансгаз» АЖ томонидан газ ташиш тизимининг ресурс ва техник имкониятларидан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

57. Газ узатиш ташкилоти табиий газнинг газ тақсимлаш станциясидан чиқиш босимини норматив-техник ҳужжатларга мос равишда ушлаб туради.

Олдинги тахрирга қаранг.

58. Ушбу Қоидаларнинг **10-бандида** келтирилган истеъмолчиларни об-ҳаво совиб кетиши даврида табиий газ билан узлуксиз таъминлаш мақсадида Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, «Ўзнефтгазинспекция», табиий газ ишлаб чиқариш, газ таъминоти (газ узатиш) ташкилотлари ва истеъмолчилар (маиший ва коммунал хўжалик истеъмолчилари ҳамда оилавий корхоналардан ташқари) билан келишилган ҳолда корхоналарни заҳира ёқилғига ўтказиш жадвалларини тузиб, ушбу жадваллар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланади.

(58-банднинг биринчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 июндаги 520-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон)

Тасдиқланган жадваллар барча манфаатдор ташкилотларга юборилади. Жадваллар табиий газни етказиб бериш прогноз кўрсаткичлари мазкур Қоидаларнинг **10-бандида** келтирилган истеъмолчиларни табиий газ билан узлуксиз таъминлаш имконини бермаган тақдирда, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари билан газ таъминоти (газ узатиш) ташкилотлари томонидан жорий этилади.

Жадвалга киритилган истеъмолчилар қисқармайдиган миқдорда (камида 3 ой давомида эҳтиёжни қоплайдиган) заҳира ёқилғи захирасига эга бўлиши ва ҳаво ҳарорати пасайиб кетган даврларда ушбу ёқилғига ўтиши шарт.

Ҳаво ҳарорати пасайиб кетган даврда ёки куз-қиш мавсумида заҳира ёқилғига ўтказиш жадвалига киритилган алоҳида истеъмолчиларга табиий газни қайтадан етказиб

бериш Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан амалга оширилади, бунда тасдиқланган корхоналарни заҳира ёқилги турларига ўтказиш жадвалларига тегишли ўзгартишлар киритилади.

59. Газ таъминоти ташкилотлари 1 сентябргача бўлган муддатда газ тармоқларидан узиладиган мавсумий истеъмолчилар рўйхатини тузади (уларни мажбурий тарзда хабардор қилган ҳолда) ва Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликларига тасдиқлаш учун тақдим этади.

60. «Ўзтрансгаз» АЖ тақдимномаси бўйича Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари истеъмолчиларга (маиший ва коммунал хўжалик истеъмолчилари, шунингдек оилавий корхоналар бундан мустасно) табиий газни етказиб бериш жадвалларини ва авариялар рўй бериши ёки магистрал ва тақсимловчи газ қувурлари ишида технологик режим бузилишлари оқибатида газ тармоқларидан уларни узиб қўйиш навбатини тасдиқлайдилар.

Тасдиқланган авариялар пайтидаги газ етказиб бериш жадваллари тегишли ташкилотларга юборилади ва магистрал ва тақсимловчи газ қувурларида авария вазиятларида газ таъминоти ташкилоти томонидан амалга киритилади.

Авариялар натижасида объектлар, магистрал ва тақсимловчи газ қувурларининг технологик иш режимлари бузилган тақдирда, газ таъминоти ташкилотларининг диспетчерлик хизматлари истеъмолчиларга кўрсатиб ўтилган авариялар пайтидаги жадвалларни амалда жорий этиш тўғрисида истеъмолчиларга суткалик газ етказиб бериш ҳажмларидаги тегишли ўзгаришлар билан бирга кўрсатмалар берадилар, маҳаллий давлат ҳокимияти органларини ҳамда аҳолини бу ҳақида оммавий ахборот воситалари орқали хабардор қиладилар.

Газ етказиб беришнинг режалаштирилаётган қисқариши (тўхтатилиши) тўғрисида:

табиий газ ишлаб чиқарувчилар («Ўзнефтьгазқазибчиқариш» АЖ орқали) газ узатиш ташкилотини — 2 соат мобайнида;

газ узатиш ташкилотлари («Ўзтрансгаз» АЖ орқали) газ таъминоти ташкилотини — 2 соат мобайнида;

газ таъминоти ташкилотлари (жойлардаги маҳаллий ҳокимияти органлари орқали) истеъмолчиларни — 1 соат мобайнида хабардор қилиши шарт.

61. Табиий газни қазиб олиш, қайта ишлаш, узатиш, тақсимлаш ва истеъмол қилиш режимининг ягона узлуксиз технологик жараёнини ҳисобга олиб, табиий газни ишлаб чиқарувчи «Ўзнефтьгазқазибчиқариш» АЖ, «Ўзтрансгаз» АЖ ва газ таъминоти ташкилотларининг кўрсатмаларини бажариш истеъмолчилар учун мажбурий ҳисобланади.

62. Газни узатишда табиий газни ишлаб чиқарувчилар, газ таъминоти (газ узатиш) ташкилотлари ва истеъмолчилар газ қазиб чиқариш жойлари, газни қайта ишлаш заводлари, магистрал газ қувурлари, шунингдек, истеъмолчиларнинг ускуналари ва газ тармоқларидан фойдаланишда техника хавфсизлиги қоидалари ва фойдаланиш қоидаларига қатъий риоя этишлари шарт.

63. Газ узатиш ташкилоти табиий газни:

магистрал газ қувурларга тўғридан-тўғри чиқиш жойига эга истеъмолчиларга — бевосита тузилган шартномалар асосида бўлиниш чегарасида ўрнатилган табиий газ истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборлари орқали;

магистрал газ қувурлари ва газ тармоқлари бўлиниши чегарасидаги газ таъминот ташкилотларига — кейинчалик истеъмолчиларга сотиш учун хўжалик ҳисобидаги табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари орқали етказиб беради.

64. Табиий газни етказиб бериш юзасидан бошқа барча шартлар табиий газ етказиб бериш шартномаларида назарда тутилади.

8-боб. Табиий газни ҳисобга олиш тартиби

65. Истеъмолчиларга табиий газни ҳисобга олмасдан етказиб беришга йўл қўйилмайди.

66. Истеъмолчиларга (маиший истеъмолчилардан ташқари) етказиб берилган газ миқдори газ тармоқларининг бўлиниш чегарасида ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичлари бўйича аниқланади ва иккала тараф имзолайдиган табиий газни етказиб бериш — қабул қилиш далолатномаси билан расмийлаштирилади.

Етказиб берилган табиий газ учун ҳисоб-китоб стандарт шартларга нисбатан газ ҳажмини — куб метрларда келтирган ҳолда ($T = 20 \text{ }^{\circ}\text{C}$, $P = 760 \text{ мм симоб устуни ҳисобида}$) амалга оширилади.

Табиий газ сарфини ҳисоб-китоб қилишда қуйидаги жиҳатлар ҳисобга олинади:

манометрлар ва термометрларнинг созлиги, уларнинг давлат қиёсловидан ўтганлигининг амал қилиш муддати;

ГТШни созлаш (тартибга солиш) муддати, шунингдек амалдаги ишчи босимининг ГТШнинг созланганлиги тўғрисидаги далолатномада қайд этилган параметрларга мувофиқлиги.

Юқоридаги кўрсаткичларга риоя қилинмаганда, $P_{\text{ортикча}} = 1,0 \text{ кг/см}^2$ коэффиценти қўлланади.

Газ таъминоти (газ узатиш) ташкилоти Истеъмолчи билан биргаликда табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборига, унинг сифат лабораторияси томонидан тақдим этиладиган газ таркиби бўйича тузатувчи ўзгартиришларни, тақдим этилган вақтдан 12 соатдан кечиктирмасдан киритиши керак. Газ таркиби бўйича кўрсаткичларнинг ўз вақтида ва ҳаққоний киритилиши учун жавобгарлик газ таъминоти (газ узатиш) ташкилоти зиммасида бўлади.

67. Қуйидаги ҳолатларда етказиб берилган табиий газ учун пломбаланмаган газдан фойдаланиш асбоб-ускуналарининг бир суткада тўлиқ қувват билан 24 соат ишлаши (маиший истеъмолчилар бундан мустасно) ҳисобидан амалга оширилади:

газни ҳисобга олиш приборини давлат қиёсловидан ўтказиш муддати тугаганда ва истеъмолчи давлат қиёсловини ўтказишга тўсқинлик қилган ҳолатда, тегишли ҳисоб-китоб қиёслов муддати тугаган вақтдан бошлаб у ўтказилгандан кейин газни ҳисобга олиш приборини ўрнатишгача бўлган даврга;

Олдинги таҳрирга қаранг.

(67-банднинг учинчи хатбошиси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан чиқарилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

68. Маиший истеъмолчилар томонидан истеъмол қилинаётган табиий газ ҳажми табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари бўйича, улар мавжуд бўлмаган тақдирда эса — Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги томонидан тасдиқланадиган, газни ҳисобга олиш приборлари мавжуд бўлмаган ҳолларда аҳолига коммунал ва маиший эҳтиёжлар учун бериладиган табиий газнинг бир ойлик сарф меъёрлари бўйича аниқланади.

69. Газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини монтаж қилиш, улардан фойдаланиш ва уларни текшириш амалдаги норматив ва техник ҳужжатларга мувофиқ амалга оширилади.

70. Табиий газни ҳисоблаш учун фақатгина Ўзбекистон Республикаси ўлчов воситалари Давлат реестрига киритилган турдаги приборлардан фойдаланилиши шарт.

71. Табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборлари уларнинг фойдаланиш учун яроқли эканлигини тасдиқловчи ҳужжат, ишлаб чиқарувчи корхона томонидан белгиланган жойларда тегишли шаклдаги амал қилувчи белгилар ва тамғаларга эга бўлиши шарт.

72. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимини жорий қилиш лойиҳаси доирасида ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш замонавий электрон приборлари газ таъминоти ташкилотларининг мулки ҳисобланади.

73. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олишнинг замонавий электрон приборларини ўрнатишга қадар, табиий газ истеъмолини ҳисобга оладиган мавжуд приборларни даврий

давлат қиёсловидан ўз вақтида ўтказишни ташкил этиш учун жавобгарлик газ таъминоти ташкилотига юкланади.

Давлат қиёсловидан ўтказиш вақтида табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари яроқсизлиги (таъмирлаш имконияти бўлмаганда) аниқланган тақдирда, ҳисобга олиш прибори фойдаланишга яроқсизлиги ҳақидаги метрология органи хулосаси билан мулкдорга қайтарилади.

74. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини таъмирлаш ва давлат қиёсловидан ўтказиш сарф-харажатлари ҳисобга олиш прибори мулкдори томонидан қопланади.

75. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларига тамға қўйиш Бюронинг масъул ходимлари томонидан газ таъминоти ташкилотлари вакиллари билан ҳамкорликда истеъмолчи иштирокида далолатномани расмийлаштирган ҳолда амалга оширилади.

76. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари, шу жумладан ўрнатилган тамғаларнинг сақланиши ва бутунлиги учун жавобгарлик истеъмолчи зиммасига юклатилади.

77. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари ўрнатилгандан сўнг газ таъминоти ташкилоти томонидан рўйхатга олинади.

78. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини давлат қиёсловидан ўтказиш метрология хизмати органлари томонидан қонунчиликка мувофиқ амалга оширилади.

79. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини қиёслов даврийлиги «Ўзстандарт» агентлиги томонидан белгиланади.

80. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини ўрнатиш, уларга хизмат кўрсатиш, таъмирлаш ва давлат қиёсловидан ўтказишни ташкил этиш ишлари «Ўзтрансгаз» АЖ тасдиқлайдиган Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларига хизмат кўрсатиш регламентига мувофиқ газ таъминоти ташкилоти томонидан амалга оширилади.

81. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини алмаштириш, таъмирлаш, хизмат кўрсатиш, давлат қиёсловидан ўтказиш ва созлигини мониторинг қилиш учун ечиб олиш газ таъминоти ташкилоти вакиллари ва Бюро вакиллари томонидан Истеъмолчи иштирокида амалга оширилади.

Бундай ҳолатда ҳисобга олиш прибори ўрнига текширилган бошқа ҳисобга олиш прибори газ таъминоти ташкилоти ҳисобидан дарҳол ўрнатилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Хатловдан ўтказиш далолатномаси табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборини давлат қиёсловидан ўтказиш учун ечиб олиш санасида тузилади. Маиший истеъмолчида ҳисобга олиш приборлари мавжуд бўлмаганда хатловдан ўтказиш далолатномаси уч йилда камида бир марта тузилади.

(81-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан учинчи хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

82. Алмаштириш, таъмирлаш, хизмат кўрсатиш, давлат қиёсловидан ўтказиш ва созлигини мониторинг қилиш учун ечиб олинган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборини ўрнатиш газ таъминоти ташкилоти вакиллари томонидан амалга оширилади ва шу вақтнинг ўзида Бюронинг масъул ходимлари билан бирга тамғаланади.

83. Хизмат кўрсатиш, таъмирлаш ва давлат қиёсловидан ўтказиш учун табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини ечиб олиш ва ўрнатиш тартиби табиий газни етказиб бериш шартномасида кўрсатилади.

84. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборини давлат қиёсловидан ўтказиш натижаларидан норози бўлган истеъмолчилар белгиланган тартибда юқори турувчи орган (ташкилот) ёки судга мурожаат қилиши мумкин.

85. Истеъмолчи Бюронинг ваколатли ходимларига сутканинг исталган вақтида табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборини кўздан кечириш учун кириш имкониятини таъминлаши шарт. Маиший истеъмолчиларнинг табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини кўздан кечириш соат 08⁰⁰ дан 20⁰⁰ гача амалга оширилади.

86. Бюро ходимини табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини кўздан кечиришга йўл қўймаслик ҳолати далолатнома билан расмийлаштирилади. Истеъмолчи мазкур далолатнома билан танишиши лозим. Истеъмолчи далолатномани имзолашни рад этган тақдирда, далолатномада бу қайд этилади. Рад этиш ҳолати икки гувоҳ ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи вакили томонидан тасдиқланиши керак. Истеъмолчи далолатномани имзолашни рад этиш сабабини баён қилиш ҳуқуқига эга ва бу далолатномага қайд этилиши шарт.

Далолатномага имзо қўйишни рад этиш истеъмолчини газ тармоғидан узиб қўйиш учун асос бўлади ва у бу ҳақида огоҳлантирилади.

9-боб. Маиший истеъмолчилар, шу жумладан оилавий корхоналар томонидан табиий газ учун ҳисоб-китоб қилиш тартиби

87. Ҳисоб-китоб ойида етказиб берилган табиий газ ҳажми Бюро вакиллари томонидан табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборидан кўрсаткичларни ёзиб олиш (ТГХНАТга уланган, шунингдек, табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборларига эга бўлмаган ва белгиланган меъёрлар бўйича ҳисоб-китоб қиладиган истеъмолчилар бундан мустасно) асосида, кейинчалик ёзиб олинган кўрсаткичлар биллинг тизимига киритиш, шунингдек, истеъмолчилар томонидан табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичларини интерактив хизматлар воситаларига киритиш орқали аниқланади. Бунда оилавий корхоналар томонидан ҳисоб-китоб ойида истеъмол қилинган табиий газ ҳажми, фақат табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларидан кўрсаткичларни тўлиқ ечиб олиш асосида аниқланади.

88. Ҳисоб-китоб ойида табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларидан кўрсаткичларни тўлиқ ёзиб олиш таъминланмаган тақдирда, қамраб олинмаган истеъмолчилар билан ҳисоб-китоб жорий ойда табиий газни истеъмол қилиш меъёрларидан келиб чиқиб ва кейинги ойда ҳақиқатда истеъмол қилинган ҳажмга аниқлик киритган ҳолда амалга оширилади. Бунда кўрсаткичларга аниқлик киритилгандан сўнг ҳақиқатда истеъмол қилинган газ учун қайта ҳисоб-китоб амалга оширилади.

89. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимига (ТГХНАТ) уланган ва белгиланган меъёрлар асосида ҳисоб-китоб қилинадиган истеъмолчиларга ҳисоб-китоб ойида етказиб берилган табиий газ ҳажми биллинг тизими орқали автоматлаштирилган режимда аниқланади.

90. Биллинг тизимига киритилган кўрсаткичлар асосида газ таъминоти ташкилоти етказиб берилган табиий газ ҳажмини, дебиторлик ва кредиторлик қарздорлик бўйича ишончли ҳисобни амалга ошириш учун ҳар бир истеъмолчининг шахсий ҳисобрақамлари бўйича якуний ҳисоб-китобни амалга оширади.

91. Истеъмолчининг телефон рақами мавжуд бўлган тақдирда, газ таъминоти ташкилоти истеъмолчиларни табиий газ учун тўловни амалга ошириш зарурлиги ҳақида автоматик режимда (овозли қўнғироқ ёки СМС) хабардор қилишни таъминлайди.

92. Истеъмолчи ой тугаганидан сўнг 10 кун мобайнида истеъмол қилинган газ ҳажми учун табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичлари ёки белгиланган меъёрлар асосида тўловни амалга оширади.

93. Ушбу Қоидаларнинг 92-бандида кўрсатиб ўтилган муддатда истеъмол қилинган табиий газ ҳақи ўз вақтида тўланмаган тақдирда, истеъмолчи газ таъминоти ташкилотига қонун ҳужжатларида белгиланган миқдорда пеня тўлайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Истеъмол қилинган табиий газ бўйича қарздорлик мавжуд бўлганда маиший истеъмолчига тегишли бўлган турар жойда прописка қилинган вояга етган жисмоний шахслар қарздорликни тўлаш бўйича солидар жавобгар бўладилар. Вояга етган жисмоний шахснинг солидар жавобгарлиги у маиший истеъмолчига тегишли бўлган турар жойга прописка қилинган вақтдан бошлаб вужудга келади ва пропискадан чиқарилган вақтгача амал қиладди.

(93-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 30 мартдаги 252-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 04.04.2018 й., 09/18/252/0995-сон)

94. Истеъмол қилинган табиий газ учун тўлов банк муассасалари ва коммунал тўловларни қабул қилиш кассалари, шунингдек, электрон тўловлар орқали ёки бевосита нақд бўлмаган шаклда тўлов қабул қилиш имкониятига эга бўлган Бюро вакили орқали амалга оширилиши мумкин.

95. Газ таъминоти ташкилоти ҳар ойнинг 11 санасидан кечиктирмай, етказиб берилган табиий газ учун қарздор бўлган истеъмолчилар рўйхатини шакллантиради ва ягона электрон идоралараро база орқали Бюрога тақдим қилади.

96. Бюро етказиб берилган табиий газ учун қарздор бўлган истеъмолчилар рўйхатини олган куннинг эртасидан кечиктирмай, истеъмолчиларни қарзни беш кун ичида узиш лозимлиги ҳақида хабардор қилишни таъминлайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

97. Бюро истеъмолчилар хабардор қилинган вақтдан бошлаб беш кун муддат ўтгандан сўнг, қарздорликни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда мажбурий ундириш, шу жумладан келиб чиққан қарздорликни базавий ҳисоблаш миқдорининг икки бараваридан кўп бўлмаган миқдорда ушбу истеъмолчиларнинг пластик карталарига хизмат кўрсатиладиган банк ҳисобварақларидан сўзсиз ҳар ойда чиқариш, шунингдек, истеъмолчиларни газ тармоқларидан узиш чораларини кўради.

(97-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)

98. Истеъмолчиларни дебитор қарздорлик учун газ тармоқларидан узиш ва уларни қайтадан улаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

99. Қайта уланишда истеъмолчидан тўлов куни амалда бўлган базавий ҳисоблаш миқдорининг икки баравари миқдоридан ҳақ ундирилади. Табиий газ истеъмолни ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимларига уланган истеъмолчиларни газ тармоқларига қайта уланиши учун ҳақ ундирилмайди.

(99-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)

100. Газ таъминот ташкилотлари маълумотлар базасида белгиланган тарифлар ўзгариши (ортиши) вақтига қадар Истеъмолчи амалга оширган тўловлар ҳақидаги ҳисобга олинмаган ҳужжатлар аниқланган тақдирда, ушбу Истеъмолчи бўйича ҳисоб-китоб (қайта ҳисоб-китоб) тўлов вақти (санаси) амалда бўлган тарифлар асосида амалга оширилиб, кейинчалик биллинг тизимидаги шахсий ҳисобрақами кўрсаткичларига тузатиш киритилади.

101. Фойдаланилган табиий газ учун тўлов суммаси табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларидан кўрсаткичларни олиш вақтида амал қилинган тарифлар асосида ҳисобланади. Тарифлар ўзгарганда, аввал ҳисобланган сумма бўйича тарифлар ўзгаришига қадар тўлов амалга оширилмаган бўлса, қайта ҳисоб-китоб қилинмайдиган қарздорлик вужудга келган деб тан олинади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

102. Тарифлар ўзгарган ҳолларда табиий газ ҳажми учун аванс тариқасида тўловни амалга оширган истеъмолчи икки ойдан ортик бўлмаган муддатга қўшимча тўловларни амалга оширишдан озод қилинади.

(102-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 30 июлдаги 633-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 31.07.2019 й., 09/19/633/3494-сон)

10-боб. Ишлаб чиқариш фаолияти билан шуғулланувчи, ижтимоий ва стратегик аҳамиятига эга истеъмолчилар, шунингдек, коммунал-маиший истеъмолчиларнинг табиий газ учун ҳисоб-китоб қилиш тартиби

103. Истеъмолчи табиий газ етказиб бериш учун тузилган шартнома асосида етказиб бериладиган табиий газ учун юз фоиз олдиндан тўловни амалга ошириши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Энергия ресурсларидан оқилона фойдаланишни таъминлаш чора тадбирлари тўғрисида» 2017 йил 8 ноябрдаги ПҚ-3379-сон қарорига иловадаги **рўйхатга** мувофиқ табиий газни сотишда нархни шакллантиришнинг алоҳида тартиби белгиланган истеъмолчилар етказиб берилган табиий газ учун тўловларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари билан белгиланган ўсиб борувчи коэффициентлар ва тарифлар асосида амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Табиий газдан аҳолини газ билан таъминлаш учун фойдаланадиган идоравий ва муниципал уй-жой фондига, юридик шахслар ётоқхоналарига ва хусусий уй-жой мулкдорлари ширкатларига ҳамда аҳоли эҳтиёжи учун локал қозонхоналарга табиий газга маиший истеъмолчилар учун белгиланган тариф қўлланилади.

(103-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 24 мартдаги 243-сонли қарорига асосан хатбоши билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 25.03.2019 й., 09/19/243/2807-сон)

104. Табиий газдан фойдаланишда истеъмолчининг айби билан табиий газ етказиб беришга шартномада кўрсатилганидан ҳажмдан кам фойдаланилган тақдирда, аванс тарзида тўланган маблағлар қайтарилмайди, кўрсатиб ўтилган маблағлар эса келгусида газдан фойдаланишда ҳисобга олинади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

105. Истеъмолчи томонидан табиий газ етказиб бериш учун тузилган шартномада белгиланганидан кўп ҳажмда ва газ таъминоти ташкилоти билан олдиндан келишилмасдан газ олинган тақдирда, истеъмолчидан шартномадаги ҳажмлардан ортиқча олинган табиий газ қийматига нисбатан 1,4 коэффициент билан оширилган тўлов ундирилади. Вужудга келган қарздорлик учун тўлов ўз вақтида амалга оширилмаган тақдирда, истеъмолчи газ таъминоти ташкилотига қонун ҳужжатларида белгиланган миқдорда пеня тўлайди.

(105-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 февралдаги 182-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.03.2019 й., 09/19/182/2692-сон)

106. Навбатдаги ой (чорак) учун кўрсатилган табиий газ ҳажмлари бўйича табиий газ етказиб бериш тўғрисидаги шартнома ўзгартирилишидан олдин истеъмолчи газ таъминоти ташкилотига бу ҳақида ўн кундан кечикмай хабар берган тақдирда, бундай ҳолатлар ортиқча олинган миқдор деб ҳисобланмайди.

107. Табиий газ учун истеъмолчининг тўлов муддати ўтган қарзи мавжуд бўлган тақдирда, унинг аванс тўлови ҳисобига ўтказилган маблағлари истеъмолчини хабардор қилган ҳолда, тўлов муддати ўтган қарзни тўлашга йўналтирилади ва аванс тўлови сифатида ҳисобга олинмайди.

108. Ваколатли орган томонидан табиий газ учун амалдаги тарифлар (нархлар) ўзгаришлари тўғрисида қарор қабул қилингандан кейин ушбу ўзгаришлар тўғрисидаги маълумотлар газ таъминоти ташкилоти томонидан ўзгаришларнинг кучга киришидан олдин ўн беш кундан кечикмай оммавий-ахборот воситаларида эълон қилинади.

Бунда табиий газ учун тарифларнинг ўзгарган санасидан қатъи назар, табиий газ етказиб бериш бўйича шартнома ўз кучида қолади, истеъмолчи эса истеъмол қилинган табиий газ учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда, у кучга кирган кундан бошлаб янги тариф бўйича тўловни амалга ошириши шарт.

109. Истеъмолчиларни дебитор қарздорлик учун газ тармоқларидан узиб қўйиш ва уларни қайтадан улаш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

110. Қайта уланишда истеъмолчидан тўлов куни амалда бўлган базавий ҳисоблаш миқдорининг ўн баравари миқдорида ҳақ ундирилади. Табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш ва назорат қилишнинг автоматлаштирилган тизимларига уланган истеъмолчиларни газ тармоқларига қайта уланиши учун ҳақ ундирилмайди.

(110-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 декабрдаги 1046-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

111. Ушбу банднинг **иккинчи хатбошида** назарда тутилган ҳолатлардан ташқари истеъмолчилар ҳисоб-китоб даври бошланишидан камида 5 кун олдин етказиб бериш юзасидан тузилган шартномада кўрсатилган ойлик табиий газ ҳажми қиймати суммасининг 100 фоизи миқдорида газ таъминоти ташкилотининг ҳисоб рақамига тўловларни олдиндан амалга оширишлари шарт.

Ҳисоб-китоб даври бошланишидан камида 5 кун олдин ҳисоб-китобни 50 фоиз олдиндан ҳақ тўлаш асосида амалга ошириш хоҳишини билдирган истеъмолчилар ҳисоб-китоб амалга ошириладиган даврни кўрсатиб етказиб берилган табиий газ учун 50 фоиз олдиндан ҳақ тўлаш асосида ҳисоб-китоб қилиш тўғрисида Бюрога билдирги тартибида мурожаат қилишга ҳақлидир. Бундай ҳолатларда истеъмолчилар ҳисоб-китоб даври бошланишидан камида 5 кун олдин газ таъминоти ташкилотининг ҳисоб рақамига табиий газ етказиб беришга тузилган шартномада кўрсатилган ойлик табиий газ ҳажми қиймати суммасининг 50 фоизи миқдорида олдиндан ҳақ тўлашлари шарт. Амалда истеъмол қилинган табиий газ ҳажми учун якуний ҳисоб-китоб ҳисобот ойининг охиригача амалга оширилади.

(111-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 28 февралдаги 182-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.03.2019 й., 09/19/182/2692-сон)

112. Истеъмолчиларга табиий газни олдиндан тўловсиз бериш тақиқланади.

113. Олдиндан тўлов суммаси ўтказилмаган тақдирда истеъмолчиларга (стратегик ва ижтимоий аҳамиятга эга истеъмолчилардан ташқари) табиий газ етказиб бериш амалга оширилмайди.

114. Истеъмолчилар томонидан олинган табиий газ учун узил-кесил ҳисоб-китоб қилиш ҳисоб-китоб ойдан кейинги ойнинг 10-кунигача амалга оширилади.

115. Стратегик ва ижтимоий аҳамиятга эга бўлган истеъмолчилар олинган газ учун узил-кесил ҳисоб-китобни ҳисоб-китоб оyi тугагандан кейин 30 кун ўтгунгача амалга оширадilar.

116. Ҳисоб-китоб оyi учун етказиб берилган газ ҳажми Бюро вакиллари томонидан табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборидан кўрсаткичларни ёзиб олиш асосида (ТГХНАТга уланган истеъмолчилар бундан мустасно) аниқланиб, кейинчалик газ таъминоти ташкилотига тақдим қилинади.

117. Кўрсаткичлар ёзиб олинганидан сўнг кейинги ойнинг 5 кунига қадар газ таъминоти ташкилоти томонидан ҳисоб-китоб оyi учун табиий газ етказиб бериш-қабул қилиш далолатномаси ва счет-фактура расмийлаштирилади.

118. Истеъмолчи 7 кундан кечиктирмасдан газ таъминоти ташкилотидан ҳисоб-китоб оyi учун табиий газ етказиб бериш ва қабул қилиш далолатномасини ва счет-фактурани қабул қилиб олади ва имзолайди ҳамда унинг бир нусхасини газ таъминоти ташкилотига жўнатади.

119. Табиий газни етказиб бериш-қабул қилиш далолатномасини имзоламаслик ёки уни эътирозлар билан имзолаш Истеъмолчини кўрсатиб ўтилган табиий газ ҳажмлари учун тўловлардан озод қилмайди. Узатилган ёки қабул қилинган газ миқдорини аниқлашдан норози бўлган томон далолатномада норозилик сабабларини мажбурий акс эттириш йўли билан ҳисоб-китоб қилиш оyi тугагандан кейин 10-кунгача бошқа томонга бу тўғрида маълум қилиб, сўнг далолатноманинг бир нусхасини Бюро вакилига тақдим қилади. Ушбу масалани ўзаро ҳал этиш имконияти бўлмаганда, келишмовчилик сабаблари белгиланган тартибда кўриб чиқиши керак.

120. Истеъмолчилардан келгусида дебиторлик қарзларни ундириш Бюро бўлинмаси томонидан белгиланган тартибда амалга оширилади.

121. Табиий газдан узиб қўйилганидан сўнг яна ўзбошимчалик билан уланган ҳолда истеъмол қилинган табиий газ ҳажмлари, унинг қиймати, газ тармоғидан узиб қўйилган вақтдан бошлаб газдан фойдаланиш ускунасининг сутканинг 24 соатида тўлиқ қувват билан ишлаши ҳисобидан келиб чиққан ҳолда аниқланади.

122. Бунда рухсатсиз фойдаланилган газ ҳажмлари қийматининг ундирилиши истеъмолчини қонидани бузганлик учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгарликдан озод қилмайди.

Олдинги таҳрирга қаранг.

122¹. Тарифлар ўзгарганда истеъмол қилинган табиий газ учун ҳақ тўлаш ушбу Қоидаларнинг **100 — 101-бандларида** белгиланган қоидаларга мувофиқ амалга оширилади. Бунда истеъмолчи табиий газнинг аванс тариқасида тўланган ҳажми учун тўлов кунидан бошлаб кўпи билан кейинги 1 ой кўшимча тўлов тўлашдан озод қилинади.

(122¹-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 31 майдаги 452-сонли қарори таҳририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон)

11-боб. Табиий газдан фойдаланиш қоидалари бузилганда ҳисоб-китоб қилиш тартиби

123. Истеъмолчи томонидан қуйида кўрсатилган қоида бузилишлари содир этилган тақдирда, ундан истеъмол қилинган табиий газ ҳажмлари нархи (амалдаги тарифлар бўйича) Бюро ёки газ таъминоти ташкилотининг ваколатли ходими сўнгги кўриқдан ўтказиш вақтидан бошлаб, газдан фойдаланиш ускунасининг сутканинг 24 соатида тўлиқ қувват билан ишлаши ҳисобидан келиб чиққан ҳолда ундирилади:

а) табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборига қасддан шикаст етказиш;

б) ўчириш қурилмалари, газдан фойдаланадиган ускуна ёки табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборида ўрнатилган тамғаларни қасддан бузиш;

в) табиий газ ҳисобини юритмасдан ёки ўрнатилган табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларидан фойдаланмасдан табиий газни ишлатиш, ойлик меъёрлар бўйича аҳоли маиший эҳтиёжлар учун табиий газ етказиб бериш бўйича хизмат кўрсатиш бундан мустасно;

г) газ қувурлари ёки ГТШларда, газ тақсимлаш тармоқларини технологик иш режимини бузишга олиб келадиган қурилмаларни ўрнатиш.

124. Маиший истеъмолчида ушбу Қоидаларнинг **123-бандида** кўрсатиб ўтилган қоидабузарлик ҳолатлари, шунингдек, шахсий ҳисобрақамига (белгиланган меъёрлар бўйича истеъмол қилинган табиий газ миқдорини ҳисоблаш учун газ етказиб берувчи ташкилотнинг биллинг тизими) киритилган бошланғич маълумотлар (иситиш майдони, газдан фойдаланиш ускуналари сони ва яшовчилар сони) бузиб кўрсатилиши ҳолатлари аниқланганда, маиший истеъмолчидан Бюро ёки газ таъминоти ташкилоти ваколатли ходимининг сўнгги ташриф буюрган кунидан бошлаб, амалда аниқланган маълумотлар асосида белгиланган истеъмол меъёри бўйича ҳисобланган газ ҳажмининг ҳақи ундирилади.

125. Истеъмолчилар (маиший истеъмолчилардан ташқари) томонидан газлаштириш учун зарур ҳужжатлар расмийлаштирмасдан газ тармоқларига ўзбошимчалик билан уланган тақдирда, ушбу хатти-ҳаракатларни содир этган шахслардан рухсатсиз фойдаланилган газ ҳажмлари қиймати истеъмолчи давлат рўйхатидан расмий ўтказилган кундан бошлаб (тегишли тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлганда) ўтган вақт мобайнида газдан фойдаланиш ускунасининг сутканинг 24 соатида тўлиқ қувват билан ишлаши (ёки стандарт газдан фойдаланиш ускунаси мавжуд эмаслигида қувурнинг ўтказиш имконияти) ҳисобидан келиб чиққан ҳолда, бироқ даъво муддатидан ортиқ бўлмаган миқдорда ундирилади.

Олдинги таҳрирга қаранг.

Шунингдек, тармоққа уланган газдан фойдаланиш ускунасининг бир суткада максимал (тўлиқ) қувват билан 24 соат ишлаши ҳисобидан келиб чиқиб, истеъмол қилинган табиий газ ҳажмларининг қиймати қуйидаги ҳолларда ундирилади:

а) ҳисобга олишни нотўғри кўрсатиш мақсадида ҳисобга олиш приборининг конфигурацияси ва созлигини ўзгартириш учун табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборига модем ёки бошқа алоқа воситаларининг рухсатсиз улангани аниқланганда — рухсатсиз аралашилган кундан бошлаб бутун вақт давомида (аралашини ҳолати ва санасини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлганда), лекин даъво муддатидан кўп бўлмаган даврда;

б) табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборининг хотирасидан истеъмоличининг айби билан назорат қилинадиган маълумотлар қисман ёки тўлиқ йўқотилишига йўл қўйилганда — маълумотлар йўқотилган вақтдан носозлик аниқланган вақтгача (аралашини ҳолати ва санасини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлганда), вақтни (даврни) аниқлаш имкони бўлмаганда — охириги кўрик ёки Бюро ёхуд газ таъминоти ташкилоти вакили бориб кўрган вақтдан бошлаб, лекин даъво муддатидан кўп бўлмаган даврда;

в) газ истеъмоли ҳажмлари ҳисобга олиш приборининг рухсат этилган максимал ўлчов чегарасидан ортиқча бўлганда. Ушбу ҳолатда пломбаланмаган газ жиҳозларида фойдаланилган газ учун ҳисоб-китоблар охириги хатловдан ўтказиш далолатномаси тузилган кундан, хатлов далолатномаси мавжуд бўлмаганда эса — Бюро ёки газ таъминоти ташкилоти вакили томонидан охириги марта бориб кўрилган кунда амалга оширилади;

г) ҳисобга олиш приборини улаш тартиби ва схемаси ўзгартирилганда, прибордан ташқари визуал аниқлаб бўлмайдиган яширин йўл билан уланишлар (газ қувурлари, байпас линиялари ва бошқаларни яширинча монтаж қилиниши) аниқланганда — охириги хатловдан ўтказиш далолатномаси тузилган кундан, лекин даъво муддатидан кўп бўлмаган даврда;

д) ҳисобга олиш прибори бузилганда ёки мавжуд бўлмаганда (истеъмолчи айби билан), пломбалар узилганда ва визуал аниқланадиган табиий газнинг ҳақиқий истеъмоли кўрсаткичларини камайтириш мақсадидаги бошқа қоидабузарликларда (жумладан, ҳисобга олиш приборидан ташқари ёки ундан олдин газ қувурлари ва байпас линиялари уланганда) — бир ҳисоб-китоб давридан кўп бўлмаган вақтда;

е) истеъмолчи томонидан газлаштириш учун зарур ҳужжатларни расмийлаштирмасдан газдан фойдаланиш бўйича қўшимча ускуна ўрнатилганда — бир ҳисоб-китоб давридан кўп бўлмаган вақтда.

Бунда қоидабузарлик тўғрисидаги далолатномага мувофиқ амалга оширилган қайта ҳисоб-китоб ҳажми ва суммаси мазкур Қоидаларни бузилиши билан боғлиқ бўлган қонун бузилиши натижасида келтирилган зарарни ҳисоблаш учун асос ҳисобланади.

(125-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан хатбошилар билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

126. Ушбу Қоидаларнинг 123 — 125-бандларида қайд этилган қонун бузилиши ҳолатларида, фойдаланилган газ ҳажмлари қийматининг ундирилиши истеъмолчиларни қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгарликдан озод қилмайди.

127. Ушбу Қоидаларнинг 123 — 125 бандларини бузилиши ҳолатлари Бюронинг уч нусхада тузиладиган ҳамда газ таъминоти ташкилоти вакиллари ва истеъмолчи томонидан имзоланадиган далолатнома билан расмийлаштирилади. Истеъмолчи далолатномани имзолашдан бош тортганда, бу ҳақида далолатномага белги қўйилади. Бюро вакили газ таъминоти ташкилоти ваколатли шахслари билан бирга дарҳол мазкур истеъмолчиларни белгиланган тартибда газ тармоғидан узиб қўяди.

Маъмурий ҳуқуқбузарлик аломатлари мавжуд бўлганда, Бюронинг ваколатли ходими томонидан белгиланган тартибда маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисида баённома тузилади.

12-боб. 100 кВт дан ортиқ қувватга эга бўлган газдан фойдаланиш ускуналарини ишлатадиган истеъмолчилар томонидан табиий газдан оқилона, хавфсиз фойдаланиш ва уни нормалаш

128. Истеъмолчилар табиий газдан фойдаланилган ҳолда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот ёки бажарилаётган ишлар (хизматлар) бирлигига натура ҳолида ва шартли равишда ҳисобланган газ сарфининг тасдиқланган нормаларига эга бўлишлари керак.

129. Ишлаб чиқаришнинг барча даражаларида газ сарфини нормалаш амалдаги нормалар ва қоидаларга мувофиқ амалга оширилади.

130. Газдан фойдаланиш ускуналарини ишлатадиган ташкилотлар ушбу ускуна учун газ сарфининг индивидуал нормаларига эга бўлиши, улар мавжуд бўлмаганда эса, лойиҳалаш ёки ихтисослаштирилган ташкилотларни жалб этган ҳолда уларнинг техник асосланган нормаларини ишлаб чиқиши керак.

131. Вазирлар Маҳкамаси томонидан тасдиқланган Ёқилғи-энергетика ресурслари истеъмолчиларини энергетика текширувидан ва экспертизадан ўтказиш қоидаларига мувофиқ истеъмолчилар ташкилотларни (энергия аудиторларини) жалб этган ҳолда ёқилғи-энергетика ресурсларидан оқилона ва самарали фойдаланиш мақсадида энергетика текширувини ўтказиши керак.

Ёқилғи-энергетика ресурсларидан ёки улар турларидан ҳар бирининг жами истеъмоли йилига икки минг тоннадан ортиқ шартли ёқилғини ташкил қиладиган истеъмолчилар энергетика текширувларидан мажбурий ўтказилиши керак.

Ёқилғи-энергетика ресурсларини энергетика текшируви натижалари бўйича энергия аудиторлари томонидан ёқилғи-энергетика ресурсларидан фойдаланишдаги қоида бузилишларини бартараф этишга доир тавсиялар ва улардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш бўйича ташкилий-техник тадбирлар рўйхати техник имкониятлар мавжуд бўлганда иккиламчи энергетика ресурсларидан фойдаланган ҳолда берилади.

132. Табиий газни сарфлаш нормалари истеъмолчи томонидан тасдиқланади ва газдан самарали ва оқилона фойдаланишни ҳисобга олган ҳолда қайта кўриб чиқиши, такомиллаштирилиши керак.

133. Йил мобайнида тасдиқланган нормалар ускуналар алмаштирилган ёки реконструкция қилинган, буюмлар турлари, фойдаланиладиган хомашё таркиблари ўзгарган ҳолларда, газ сарфининг ўзгаришига сабаб бўлган ёқилғи-энергетика ресурсларини тежаш бўйича ташкилий-техник тадбирлар бажарилишини ҳисобга олган ҳолда қайта кўриб чиқиши мумкин.

134. Табиий газни сарфлаш нормаларига риоя қилиниши ҳамда ундан самарали ва оқилона фойдаланиш юзасидан ички назорат ташкилотларнинг раҳбарлари томонидан амалга оширилади.

13-боб. Газ таъминоти ташкилоти ва табиий газ истеъмолчисининг ҳуқуқлари ва мажбуриятлари

135. Газ таъминоти ташкилоти қуйидагиларга мажбур:

а) ўзига қарашли бўлган газ тармоқларини соз ҳолатда сақлаш ва уларни ўз ҳисобидан таъмирлаш-тиклаш;

б) ўз газ тармоқларининг техник ҳолатини ва уларда рухсатсиз уланишларни аниқлаш учун даврий кўздан кечириш;

в) табиий газ етказиб бериш қисқарган ёки тўхтаган тақдирда бу тўғрида истеъмолчиларни хабардор қилиш;

г) табиий газнинг рухсатсиз истеъмол қилинганлиги, газ тармоқлари моддий бойликларининг талон-тарож қилинганлиги тўғрисида Бюро ва бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини хабардор қилиш;

д) истеъмолчига газ етказиб бериш бўйича шартномада кўрсатилган шартларга мувофиқ газ етказиб бериш. Баҳор-ёз даврида барча истеъмолчиларга газ етказиб бериш учун ресурслар ва қувватлар етарли бўлмаган ҳолларда, истеъмолчилар ўртасида газ тақсимоти Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан келишилган ҳолда амалга оширилади;

е) истеъмолчиларга йўриқномалар бериш ва хонада ўрнатилган газ приборларидан хавфсиз фойдаланиш масалалари бўйича эслатмани топшириш. Бунда йўриқномалар газ таъминоти ташкилотининг масъул ходими томонидан ўтказилиб, табиий газни етказиб бериш шартномаси иловасига белги ва истеъмолчига имзо қўйдирилиши шарт. Эслатмада газ таъминоти ташкилотининг авария хизмати телефон рақамлари кўрсатилади.

ж) Бюро ва ваколатли давлат органларининг мажбурий кўрсатмаларини бажариш;

Олдинги тахрирге қаранг.

з) газ таъминоти ташкилоти томонидан тасдиқлаган жадваллар ва тарифлар бўйича истеъмолчиларнинг ички газ тармоқлари ва газдан фойдаланиш ускуналарини куйидаги муддатларда техник тафтишдан ўтказиш ва уларга профилактик хизмат кўрсатиш:

(135-банд «з» кичик бандининг биринчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

кўп қаватли турар жойлардаги газ плиталар, бошқа газ приборлари мавжуд бўлмаганда — икки йилда бир марта;

турар жойлардаги газ плиталари, иситиш, сув иситиш приборлари — йилда бир марта, профилактик хизмат кўрсатиш — ҳар бир иситиш мавсуми бошланишидан аввал;

и) истеъмолчиларни техник хизмат кўрсатиш (тафтиш ўтказиш) саналари ҳақида турар жойлар йўлакларида эълонлар ёки бошқа мавжуд усуллар орқали камида уч сутка аввал огоҳлантириш;

Олдинги тахрирге қаранг.

к) газдан фойдаланиш ускуналарини истеъмолчиларнинг ёзма ёки электрон буюртмалари асосида газ таъминоти ташкилоти томонидан тасдиқланган тарифлар бўйича куйидаги муддатларда таъмирлаш:

(135-банд «к» кичик бандининг биринчи хатбоииси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарори тахририда — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

табiiй газ сизиб чиқишида — дарҳол;

овқат тайёрлаш учун мўлжалланган газдан фойдаланиш ускуналарининг носозлигида — бир кун давомида;

иситиш мавсумида иситиш учун мўлжалланган газдан фойдаланиш ускуналарининг носозлигида — бир кун давомида;

иссиқ сув ва иситиш учун мўлжалланган газдан фойдаланиш ускуналарининг носозлигида (иситиш мавсумидан ташқари вақтда) — икки кун давомида;

газдан фойдаланиш ускуналарини алмаштиришда — беш кун давомида.

л) табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичларини ҳар ойда киритиб бориш, тўловларни амалга ошириш ва интерактив хизматларнинг бошқа имкониятларидан фойдаланиш учун маиший истеъмолчига ҳақ ундирмасдан шахсий кабинет очиш имконини бериш;

м) маиший истеъмолчи аризасига асосан ҳисоб-китоб ҳолати ҳамда истеъмол қилинган табиий газ учун қарздорлик мавжуд эмаслиги (мавжудлиги) ҳақида маълумотномани икки иш куни ичида ҳақ ундирмаган ҳолда тақдим этиш;

н) қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа мажбуриятлар.

136. Газ таъминоти ташкилоти истеъмолчиларнинг газдан фойдаланиш ускуналари ва газ тармоқларига белгиланган тартибда техник хизмат кўрсатади ҳамда уларни тафтишдан ўтказиши.

137. Газдан фойдаланиш ускуналари ва ички газ тармоқларига техник хизмат кўрсатиш ва уларни тафтишдан ўтказиш тегишли норматив ҳужжатларда белгиланган ҳажмда ва муддатларда амалга оширилиши лозим.

138. Газ таъминоти ташкилоти куйидаги ҳуқуқларга эга:

а) техник заруратга кўра, истеъмолчини ушбу Қоидаларга мувофиқ белгиланган тартибда хабардор қилган ҳолда, табиий газни етказиб беришни қисқартириш ёки тўхтатиш;

б) ўзбошимчалик билан уланиш ҳолатлари аниқланганда, белгиланган тартибда газ тармоғидан узиб қўйиш;

в) истеъмолчилардан ушбу Қоидаларни ва табиий газни етказиб бериш шартномаси шартларини бажаришни талаб қилиш;

г) табиий газни етказиб бериш шартномасини қонун ҳужжатларига мувофиқ бир томонлама бекор қилиш;

д) газ тармоқларида авариянинг олдини олиш ёки бартараф этиш юзасидан кечиктириб бўлмайдиган чораларни кўриш зарурати юзага келганда, истеъмолчи билан келишмасдан ва уни огоҳлантирмасдан ҳамда зудлик билан хабардор қилган ҳолда, табиий газни етказиб беришни тўхтатиш ёки чеклаш;

е) Ушбу Қоидаларнинг 123 — 125 бандларида назарда тутилган ҳолатларда, аниқланган қоидабузарликлар бартараф этилгунига қадар аввалдан огоҳлантирмаган ҳолда газ етказиб беришни тўхтатиш.

Олдинги тахрирга қаранг.

ж) газ сарфини ҳисобга олиш приборларига уларнинг кўрсаткичларини ўзгартириш мақсадида ташқаридан аралашилган, ўрнатилган пломбаларнинг бутунлиги бузилган ва пломбалар узилган ҳолларда газ тармоқларига рухсатсиз улангандаги каби мазкур Қоидаларнинг 67, 123 — 125-бандларида назарда тутилган чораларни қўллаш.

(138-банд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан «ж» кичик банд билан тўлдирилган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

139. Маиший истеъмолчилар мажбуриятлари:

а) янги турар жойларга кўчиб ўтилганда ҳамда мавжуд уй-жой фондиди газлаштириш давомида газ хўжалигидан хавфсиз фойдаланиш қоидалари бўйича кўрсатмалар олиш;

б) ўз тасарруфидаги газ тармоқлари, приборлар, ускуналар, шунингдек, фойдаланилаётган ертўлалар, техник йўлақлар ва бошқаларни соз ҳолатда сақлаш, электр ёритиш ва вентиляция тизимининг доимий ишлашини таъминлаш;

в) бинолар ертўлаларидаги ер ости коммуникацияларининг зичлигини, шунингдек, бинолар қурилиш элементларининг газ тармоқлари билан ўзаро кесишган жойларини кузатиб бориш;

г) фавқулодда ва авария ҳолатларида, куннинг исталган вақтида ўз хизмат гувоҳномаларини кўрсатган газ таъминоти ташкилоти ишчиларига қаршилик кўрсатмасдан уларнинг газ сизиб чиқиш ҳолатини текшириш учун барча ертўлалар, техник йўлақлар, хоналарга киришини таъминлаш;

д) белгиланган тартибда тутун мўрилари, мўриларнинг каллакларини ва вентиляция каналларининг ҳолатини ўз вақтида текширилишини ташкил қилиш;

е) тутун мўрилари ва вентиляция каналларидаги носозликлар тўғрисида ёнғин хавфсизлиги хизматларига носозликларни тузатиш учун зудлик билан хабар бериш;

ж) газ таъминоти ташкилотини хусусий мулк ҳуқуқида тегишли бўлган турар жойларни бузилиши ёки қайта қурилиши ҳақида ёзма ёки электрон шаклда хабардор қилиш;

з) Бюро ва газ таъминоти ташкилотининг мажбурий кўрсатмаларини бажариш;

и) уй ичи газ қувурини чиришдан ҳимоя қилиш чораларини кўриш, мунтазам равишда бўяб туриш;

к) табиий газдан оқилона фойдаланиш;

л) фойдаланилган табиий газ ва газдан фойдаланиш ускунаси ҳамда уй ичи газ тармоқларига хизмат кўрсатиш юзасидан бажарилган ишлар учун газ таъминоти ташкилоти билан ўз вақтида ҳисоб-китоб қилиш;

м) газ приборларини тоза сақлаш, таом тайёрлаш жараёнида газ ёндиргичларни ифлосланишдан сақлаш;

н) газлаштириш лойиҳаси сақланишини таъминлаш ҳамда уни газ таъминоти ташкилоти ва бошқа ваколатли давлат органлари вакили талаби билан тақдим қилиш;

о) ертўла, йўлак, ҳовли, кўчада табиий газ ҳиди сезилган тақдирда, авария хизматида «104» телефони орқали хабар бериш;

п) газ билан тўлган жойлардан одамларни олиб чиқиш, электр ёритиш тизими ёниб ва ўчиб қолиши, очиқ олов ёки учқун пайдо бўлишини олдини олиш юзасидан чоралар кўриш;

р) Бюронинг вакилларига соат 08⁰⁰ дан 20⁰⁰ гача табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборларини кўздан кечириш учун қаршиликсиз кириш имкониятини таъминлаш;

с) табиий газни истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичларини ўзгартириш мақсадида уларнинг ишлашига тўсқинлик қилувчи ҳаракатларни амалга оширмаслик, уларга қасддан шикаст етказишнинг олдини олиш ва ўрнатилган тамғаларни бутунлигини таъминлаш.

140. Бошқа истеъмолчиларнинг мажбуриятлари:

а) табиий газдан оқилона ва самарали фойдаланиш;

б) ўз тасарруфидаги газ қувурлари ва газ хўжалиги ускуналарини техник соз ҳолатда сақлаш;

в) газ тармоқларида ёки газдан фойдаланиш ускунасида вужудга келган табиий газ сизиб чиқиши ҳолати ҳақида газ таъминоти ташкилоти диспетчерлик хизматларини зудлик билан хабардор қилиш;

г) ўзининг газ тармоқлари дахлсизлигини таъминлаш ва эҳтимоли бўлган рухсатсиз уланишларни аниқлаш мақсадида уларни ва улардаги ускуналарни мунтазам равишда кўздан кечириб чиқиш;

д) газ таъминоти ташкилотлари газ тармоқларига сертификатланмаган, газлаштириш лойиҳасига (ЛТХ) мувофиқ бўлмаган газдан фойдаланиш ускунасининг уланишига йўл қўймаслик;

е) Бюро ва газ таъминоти ташкилоти вакилларининг (тегишли гувоҳнома кўрсатилган тақдирда) табиий газни истеъмол қилишни ҳисобга олиш приборларини ва/ёки газдан фойдаланиш ускунасини куннинг исталган вақтида эркин кўздан кечиришини таъминлаш;

ж) газдан фойдаланиш ускунасидаги носозликларни (бундай турдаги ишларни бажариш ҳуқуқига эга бўлган ихтисослаштирилган бригадалар ёки ходим ёрдамида) бартараф этиш;

з) табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари кўрсаткичларини ўзгартириш мақсадида уларнинг ишлашига тўсқинлик қилувчи ҳаракатларни амалга оширмаслик, уларнинг қасддан бузилишига йўл қўймаслик ва ўрнатилган тамғаларнинг бутунлигини таъминлаш;

и) табиий газ истеъмолини ҳисобга олиш приборлари ишидаги носозлик аниқланган тақдирда, газ таъминоти ташкилотини ўзи учун қулай шаклда дарҳол хабардор қилиш.

141. Маиший истеъмолчилар куйидаги ҳуқуқларга эга:

а) табиий газнинг стандартлаштириш бўйича норматив ҳужжатларда кўзда тутилган ҳажмда ва сифатда, узатиш режимига риоя қилган ҳолда тўхтовсиз етказиб берилиши;

б) табиий газни етказиб бериш шартномаси бекор қилинганда, фойдаланилмаган газ ҳажми учун тўланган суммани қайтаришни талаб қилиш;

в) табиий газни етказиб бериш шартномасини қонун ҳужжатларига мувофиқ бир томонлама бекор қилиш;

г) табиий газ узатиш тўхтатилиши натижасида вужудга келган зарарни қоплашни талаб этиш;

д) газ таъминоти ташкилоти вакилини узиш ва қайта уланиш учун қўшимча ҳақ тўламасдан, газ приборларини газ таъминотидан вақтинча ёки тўлиқ узиб қўйиш мақсадида чақириш;

142. Бошқа истеъмолчилар газ таъминоти ташкилотидан:

а) етказиб берилган табиий газнинг аниқланган ҳажмига ва бошқа параметрларга норози бўлган тақдирда, газ етказиб берувчининг табиий газни истеъмолини ҳисобга олиш приборлари ишлашининг ишончлилигини текшириш учун комиссия ташкил этиш;

б) табиий газнинг стандартлаштириш бўйича норматив ҳужжатларда кўзда тутилган сифатда ва етказиб бериш режимига риоя қилган ҳолда узатилиши;

в) табиий газни етказиб бериш шартномаси бекор қилинганда, фойдаланилмаган газ ҳажми учун тўланган суммани қайтариш;

г) табиий газни етказиб бериш шартномасини қонун ҳужжатларига мувофиқ бир томонлама бекор қилиш;

д) табиий газ узатиш тўхтатилиши натижасида вужудга келган зарарни қоплаш;

е) табиий газ етказиб беришни вақтинча тўхтатишни талаб этиш ҳуқуқига эга.

Истеъмолчилар қонунга мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

143. Табиий газдан фойдаланишда қуйидагиларга йўл қўйилмайди:

а) ўзбошимчалик билан газлаштириш, газдан фойдаланиш ускунасини мустақил равишда кўчириш, алмаштириш ва таъмирлаш;

б) газдан фойдаланиш ускунаси жойлашган хоналарда меъёрий талабларга номувофиқ тарзда қайта режалаштириш;

в) газдан фойдаланиш ускунаси, мўри ва вентиляция тизимлари тузилишига ўзбошимчалик билан ўзгартириш киритиш, шунингдек, мўриларни тозалаш учун мўлжалланган вентиляция каналлари ва люкларни ёпиб қўйиш;

г) хавфсизлик ва тартибга солиш автоматика тизимини ўзбошимчалик билан ўчириш, газ приборлари, автоматика ва арматура яроқсиз ҳолга келган тақдирда газдан фойдаланиш;

д) газлаштирилган печлар ва мўриларда синч зичлиги, сувоқдаги (ёриқлар) бузилиши ҳолатларида табиий газдан фойдаланиш;

е) табиий газдан мўри ва вентиляция каналлари текширилганлиги ва тозаланганлиги ҳақидаги далолатнома мавжуд бўлмаганда ёки унинг муддати ўтганидан сўнг фойдаланиш;

ж) мўри ва вентиляция каналларини ўзбошимчачилик билан тозалаш;

з) дарчалар (фрамугалар), жалюзи панжаларлари, вентиляция каналлари панжаларлари, ҳаммом ва ошхона эшиклари остидаги тирқишларнинг ёпиқ ҳолатларида, мўри ва вентиляция каналларида тортиш кучи йўқ бўлганда газ приборларидан фойдаланиш;

и) ишлаб турган газ приборларини қаровсиз қолдириш, узлуксиз ишлаб туришни назарда тутадиган ва бунинг учун тегишли автоматлаштирилган тизимга эга газ приборлари бундан мустасно;

к) газдан фойдаланиш ускуналаридан мактабгача ёшдаги болалар, шунингдек, ўз хатти-ҳаракатларини назорат қила олмайдиган ва ушбу ускуналардан фойдаланиш коидаларидан беҳабар шахслар фойдаланишга рухсат этиш;

л) газ қувурларига арқон боғлаш ва газ қувурларига оғир вазнли буюм қўйиш;

м) табиий газ ва газдан фойдаланиш ускуналаридан бошқа мақсадларда фойдаланиш, газ плиталарини хоналарни иситиш учун фойдаланиш;

н) газдан фойдаланиш ускунаси ўрнатилган хоналардан ухлаш ва дам олиш учун фойдаланиш;

о) табиий газ сизиб чиқиш жойларини аниқлаш учун очик оловдан фойдаланиш.

14-боб. Газ таъминоти ташкилотининг табиий газ ҳисобот балансини тузиш тартиби

144. Газ таъминоти ташкилоти газ тақсимлаш тармоқлари орқали олинган табиий газнинг қабул қилинган ва тақсимланган ҳажми бўйича ҳисобот балансини (кейинги ўринларда табиий газ баланси деб аталади) тузади.

145. Ҳисобот даври учун табиий газ баланси олинган табиий газ умумий ҳажмининг табиий газни умумий тақсимлаш йиғиндисига тенглиги орқали қуйидагилар бўйича аниқланади:

истеъмолчиларга сотилган табиий газ ҳажми (шу жумладан, ноқонуний фойдаланувчилар томонидан сарф қилинган газ ҳажми);

фойдаланиш ва технологик эҳтиёжлар учун сарфланган табиий газ ҳажми (алоҳида ҳужжат асосида тартибга солинади);

табиий газни йўқотиш ҳажмлари (алоҳида ҳужжат асосида тартибга солинади);

табиий газнинг газ тармоқларидаги технологик қолдиқлари;

қабул қилинган ва тақсимланган табиий газ ҳажмлари орасидаги мусбат ва манфий фарқлар.

146. Мусбат фарқ вужудга келганда, яъни тақсимланган табиий газ ҳажми қабул қилинган табиий газ ҳажмидан ортиқ бўлганда, мазкур фарқ ҳисоботда маълумот ўрнида кўрсатилиб, етказиб берилган табиий газ ҳажмига (ҳажм ошмаган ҳолда) таъсир қилмайди.

147. Манфий фарқ вужудга келганида, яъни тақсимланган табиий газ ҳажми қабул қилинган табиий газ ҳажмидан кам бўлганда, мазкур фарқ ҳисоботда табиий газ таннархига

қўшиб ҳисобланади. Бунда узоқ вақт давомида табиий газнинг талон-тарож қилиниши оқибатида аниқланган табиий газ ҳажмлари ҳисобот даври якунида табиий газ ҳажмида вужудга келган манфий фарқ ҳисобидан чиқарилади.

148. «Ўзтрансгаз» АЖ ижроия органи томонидан ҳар бир ҳисобот йили якунида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда табиий газ балансида вужудга келган фарқлар юзасидан қуйидаги қарорлардан бири қабул қилинади:

манфий фарқнинг қолдиқ суммаси жамиятнинг «даврий харажатлари»га ўтказилади; мусбат фарқнинг қолдиқ суммаси жамиятнинг даромади деб тан олинади.

Ижроия органининг вужудга келган фарқлар юзасидан қабул қилинган қарори Бюрога тақдим этилади.

149. Газ таъминоти ташкилотлари Бюро билан биргаликда қонунчиликда белгиланган тартибда ҳар ойда салбий фарқнинг вужудга келиш сабабларини аниқлаш, шунингдек, асосиз йўқотишларга йўл қўйган айбдор шахслардан қарздорликни газни сотиш нархларида ундириш чораларини кўриши шарт.

15-боб. Табиий газдан фойдаланиш қоидаларини бузганлик учун жавобгарлик

150. Газ таъминоти (газ узатиш) ташкилотлари, Бюро ва истеъмолчилар ушбу Қоидалар талаблари бузилиши учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жавобгар бўладилар.

Олдинги таҳрирга қаранг.

(1-илова Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Олдинги таҳрирга қаранг.

(2-илова Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 20 октябрдаги 838-сонли қарорига асосан ўз кучини йўқотган — Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон)

Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 12 январдаги 22-сон қарорига
3-ИЛОВА

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг ўз кучини йўқотган деб эътироф этилаётган айрим қарорлари

РЎЙХАТИ

1. Вазирлар Маҳкамасининг «Электр ва иссиқлик энергиясидан фойдаланиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» 2009 йил 22 августдаги 245-сон қарори 1-бандининг **иккинчи хатбоши** (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2009 йил, 8-сон, 64- модда) ва қарорга **1-илова**.

2. Вазирлар Маҳкамасининг «Иқтисодиёт тармоқларида газдан фойдаланиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» 2014 йил 24 июндаги 169-сон қарори (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2014 йил, 6-сон, 65-модда).

3. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш, шунингдек баъзиларини ўз кучини йўқотган деб ҳисоблаш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Гадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш ва давлат хизматларини кўрсатиш билан боғлиқ тарғиботларни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2014 йил 15 апрелдаги ПҚ-2164-сон қарори)» 2014 йил 17 июлдаги 196-сон қарорига 1-илованинг **44-банди** (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2014 йил, 7-сон, 73-модда).

4. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекэнерго» давлат акциядорлик компанияси корхоналарини молиявий соғломлаштириш ва етказиб берилган табиий газ учун ўзаро ҳисоб-китобларни тартибга солишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида» 2014 йил 31 декабрдаги 373-сон қарорининг **4-банди** (Ўзбекистон Республикаси ҚХТ, 2015 йил, 1-сон, 5-модда).

5. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида («Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида» Ўзбекистон Республикасининг 2015 йил 29 декабрдаги ЎРҚ-396-сон Қонунининг 13-моддаси)» 2016 йил 24 майдаги 175-сон қарорига илованинг **2-банди** (Ўзбекистон Республикаси ҚТ, 2016 йил, 5-сон, 43-модда).

6. Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорларига ўзгартиришлар киритиш тўғрисида (Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Нефть-газ соҳасини бошқариш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2017 йил 30 июндаги ПҚ-3107-сон қарори)» 2017 йил 1 октябрдаги 782-сон **қарорига** илованинг 6-банди.

(Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 16.01.2018 й., 09/18/22/0568-сон, 04.04.2018 й., 09/18/252/0995-сон, 07.06.2018 й., 09/18/428/1337-сон, 14.06.2018 й., 09/18/444/1353-сон, 22.10.2018 й., 09/18/838/2077-сон; 01.03.2019 й., 09/19/182/2692-сон; 25.03.2019 й., 09/19/243/2807-сон, 01.06.2019 й., 09/19/452/3230-сон, 04.06.2019 й., 09/19/457/3235-сон, 25.06.2019 й., 09/19/520/3332-сон, 11.07.2019 й., 09/19/567/3404-сон, 31.07.2019 й., 09/19/633/3494-сон, 10.12.2019 й., 09/19/979/4132-сон; 20.12.2019 й., 09/19/1014/4173-сон; 29.12.2019 й., 09/19/1046/4242-сон)